

KALLELSE

Kommunfullmäktige

Plats och tid för
sammanträdet

Tingssalen, Borgholm, 2026-03-16 , klockan 14:00

Ann Nilsson
Ordförande

/ Anton Karlsson
Sekreterare
0485-883 54

Förslag på justerare:

Jeanette Sandström (S) och Mats Olsson (FÖL) med Torbjörn Johansson (FÖL)
som ersättare

Förslag på plats och tid för
justeringen:

Digitalt 2026-03-23

	ÄRENDEN		Sid
1	Godkännande av kungörelse		
2	Godkännande av dagordning		
3	Val av justerare		
4	Allmänhetens frågestund		
5	Information revisorerna		
6	För kännedom - Granskningsrapport "granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa"	2025/66 007	3 - 39
7	För kännedom - Granskningsrapport "granskning av ekonomisk styrning och kontroll" Räddningstjänsten Sydost	2025/66 007	40 - 65
8	För kännedom - Revisionsplan 2026	2025/66 007	66 - 105
9	Anmälan E-förslag- Skridskobana på torget	2026/60 008	106 - 107
10	Anmälan E-förslag- Bättre markerade leder i Borgholms kommun	2026/61 008	108 - 109
11	Anmälan E-förslag -Anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp	2026/62 008	110 - 112
12	Redovisning av inkomna e-förslag och motioner under beredning 2026	2026/8 109	113 - 115
13	Val av ledamot i valnämnden	2022/165 102	116
14	Avsägelse Carl Malgerud (M) som kommunstyrelsens 2:e vice ordförande	2022/165 102	117

15	Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun	2025/165 439	118 - 143
16	Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykiskhälsa och äldre	2026/38 106	144 - 181
17	Källsortering i offentlig miljö	2025/153 043	182 - 207

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse - Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Denna granskning har genomförts på uppdrag av Region Kalmar läns revisionskontor. Syftet har varit att bedöma om styrningen, samverkan och uppföljningen inom Region Kalmar län och länets deltagande kommuner är ändamålsenlig för att främja psykisk hälsa hos barn och unga.

Granskningen omfattar avtal och överenskommelser, styrdokument, verksamheternas arbetssätt, verksamhetsuppföljning samt nämndernas agerande i förhållande till politiskt beslutade mål och uppdrag.

Revisorerna efterfrågar ett yttrande från kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och socialnämnden senast 22 april.

Beslutsunderlag

- Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa 2025-12-08, inkommen 2026-02-16
- Missiv - Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykisk hälsa, inkommen 2026-02-16

Bedömning

Helseplan bedömer att verksamheten inom länets deltagande kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen till stor del är ändamålsenlig i syfte att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar. Det bedöms finnas en etablerad struktur av länsgemensamma överenskommelser men en del praktiska anvisningar som enligt det regionala styrdokumentet ska finnas tillgängliga saknas fortfarande. Samverkan mellan regionen och deltagande kommuner bedöms trots detta fungera väl i praktiken och förväntas stärkas genom införandet av EVI.

Helseplan lämnar följande rekommendationer:

1. Att samtliga läns gemensamma överenskommelser kompletteras med praktiska anvisningar som föreskrivs i det regionala styrdokumentet.
2. Att samtliga läns gemensamma överenskommelser kompletteras med strukturer för verksamhetsuppföljning som inkluderar tydliga processmått. Processmått bör omfatta centrala steg i samverkansprocessen, såsom kontaktorsaker, ledtider, överlämningar mellan aktörer samt andel ärenden som kräver samordning. Detta möjliggör en uppföljning som speglar det operativa arbetet och ger en mer heltäckande bild av hur samverkan fungerar i praktiken, utöver de långsiktiga resultatmått.
3. Att det framtas ett sätt att kommunicera som säkerställer att information, styrsignaler och beslut från LGL sprids vidare och förankras i de berörda kommunala verksamheterna.

Anton Karlsson
Kommunsekreterare

Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa

December 2025

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING	1
2. INLEDNING	3
2.1. BAKGRUND	3
2.2. SYFTE	4
2.3. REVISIONSFRÅGOR	4
2.4. REVISIONSKRITERIER	4
2.5. METOD	5
2.5.1. DOKUMENTGRANSKNING	5
2.5.2. INTERVJUER	5
2.6. PROJEKTORGANISATION	5
3. STYRNING OCH ÖVERENSKOMMELSER I KALMAR LÄN	6
3.1. GEMENSAMMA AVTAL OCH ÖVERENSKOMMELSERNA I KALMAR LÄN	6
3.2. STYRDOKUMENT I REGIONENS OCH KOMMUNERNAS VERKSAMHETER	9
3.2.1. LÄNSGEMENSAMMA STYRDOKUMENT	9
3.2.2. REGION KALMAR LÄN OCH KOMMUNERNAS STYRDOKUMENT	10
4. PRAKTISKT GENOMFÖRANDE OCH AKTÖRSSAMVERKAN	12
4.1. REGIONEN	12
4.2. KOMMUNER	13
4.2.1. BORGHOLMS KOMMUN	13
4.2.2. HULTSFRED KOMMUN	14
4.2.3. HÖGSBY KOMMUN	15
4.2.4. OSKARSHAMN KOMMUN	16
4.2.5. TORSÅS KOMMUN	17
4.2.6. MÖNSTERÅS KOMMUN	18
4.2.7. MÖRBYLÅNGA KOMMUN	19
5. UPPFÖLJNING OCH RESULTATREDOVISNING	21
6. NÄMNDERNAS OCH STYRELSENA AGERANDE FÖR MÅLUPPFYLLELSE	24
7. ÖVERGRIPANDE REVISIONSFRÅGA	25
BILAGOR:	26
BILAGA 1 – GRANSKADE DOKUMENT	26
BILAGA 2 – INTERVJUADE FUNKTIONER	30

1. Sammanfattning

Inledning

Denna granskning har genomförts på uppdrag av Region Kalmar läns revisionskontor. Syftet har varit att bedöma om styrningen, samverkan och uppföljningen inom Region Kalmar län och länets deltagande kommuner är ändamålsenlig för att främja psykisk hälsa hos barn och unga. Granskningen omfattar avtal och överenskommelser, styrdokument, verksamheternas arbetssätt, verksamhetsuppföljning samt nämndernas agerande i förhållande till politiskt beslutade mål och uppdrag.

Samlade iakttagelser

Granskningen visar att samverkan är etablerad inom ramen för Läns gemensam ledning i samverkan (LGL) men att vissa praktiska anvisningar och uppföljningsdokument fortfarande saknas. Införandet av En väg in (EVI) har stärkt samverkan genom tydliga vägledningsdokument. Trots dessa framsteg kvarstår utmaningar i det operativa samarbetet och i uppföljningen av samverkan.

Uppföljningen av samverkan inom LGL är idag primärt inriktad på långsiktiga resultatmål. Kortsiktiga processmål – exempelvis tid från beslut till upprättad plan eller den enskildes faktiska delaktighet som skulle kunna visa hur samverkan fungerar i det dagliga operativa arbetet följs endast upp i begränsad omfattning. På övergripande nivå saknas för närvarande en gemensam, strukturerad uppföljning av samverkan mellan regionen och kommunerna, även om en sådan struktur är under uppbyggnad.

En annan faktor som påverkar samverkanskedjan är representationen i LGL. Den är i flera fall utmanande för de företrädare som ansvarar för flera kommuner eller verksamheter samtidigt. Detta medför svårigheter att sprida information från LGL-möten vidare i de egna organisationerna. Därmed når beslut, prioriteringar och överenskomna arbetsätt inte alltid berörda funktioner i tid eller på ett enhetligt sätt, vilket påverkar delaktigheten i det gemensamma arbetet.

Samlad bedömning

Helseplan bedömer att verksamheten inom länets deltagande kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen till stor del är ändamålsenlig i syfte att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar. Det bedöms finnas en etablerad struktur av läns gemensamma överenskommelser men en del praktiska anvisningar som enligt det regionala styrdokumentet ska finnas tillgängliga saknas fortfarande. Samverkan mellan regionen och deltagande kommuner bedöms trots detta fungera väl i praktiken och förväntas stärkas genom införandet av EVI.

Uppföljningen av samverkan i de granskade överenskommelserna sker i huvudsak genom kortsiktiga processmått kopplade till avvikelshantering. Dokumenten anger därmed endast hur avvikelser ska rapporteras och hanteras men innehåller inga krav på att följa upp operativa processmått som visar hur samverkan faktiskt fungerar i det dagliga arbetet, exempelvis hur snabbt gemensamma insatser initieras eller hur samordningen mellan aktörer fortlöper. Detta innebär att uppföljningen inte ger en fullständig bild av hur det gemensamma arbetet genomförs i praktiken.

Rekommendationer

Helseplan lämnar följande **rekommendationer till regionstyrelsen och kommunstyrelserna i Borgholms, Hultsfreds, Högsby, Oskarshamns, Torsås, Mönsterås och Mörbylångas kommun:**

1. Att samtliga länsgemensamma överenskommelser kompletteras med praktiska anvisningar som föreskrivs i det regionala styrdokumentet.
2. Att samtliga länsgemensamma överenskommelser kompletteras med strukturer för verksamhetsuppföljning som inkluderar tydliga processmått. Processmåttarna bör omfatta centrala steg i samverkansprocessen, såsom kontaktorsaker, ledtider, överlämningar mellan aktörer samt andel ärenden som kräver samordning. Detta möjliggör en uppföljning som speglar det operativa arbetet och ger en mer heltäckande bild av hur samverkan fungerar i praktiken, utöver de långsiktiga resultatmåttarna.

Helseplan lämnar följande **rekommendation till kommunstyrelserna:**

3. Att det framtas ett sätt att kommunicera som säkerställer att information, styrsignaler och beslut från LGL sprids vidare och förankras i de berörda kommunala verksamheterna.

Helseplan lämnar följande **rekommendation till regionstyrelsen:**

4. Att införandet av EVI följs upp genom tydliga processmått och dokumenterade rutiner. Det bör inkludera uppföljning av exempelvis bedömningsledtider, överlämningar mellan verksamheter samt hur ofta ärenden kräver samverkan. En sådan uppföljning skapar förutsättningar för att tidigt identifiera förbättringsområden i den nya strukturen och stärka mottagandet.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Psykisk ohälsa har ökat i vårt samhälle och psykisk ohälsa bland unga har blivit allt mer vanligt i Sverige. Det handlar om symtom som ängslan, oro, nedstämdhet och ångest där det är viktigt att upptäcka och uppmärksamma tidiga signaler. Samhället behöver gemensamt hitta nya sätt att främja god psykisk hälsa i hela befolkningen. Det behövs en mer sjukdomsförebyggande vård och tidiga samordnade insatser för att stävja en negativ utveckling. Är det tydligt och enkelt för barn och unga, närstående och andra aktörer vart de ska vända sig vid frågor om barns psykiska hälsa?

I det förebyggande arbetet behöver alla som möter barn och unga identifiera tidiga tecken på svårigheter och problem för att förhindra att det växer sig större. Skolverket och Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsmaterial om tidiga samordnade insatser (TSI) vilket betyder att personal från förskola/skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst och andra verksamheter arbetar tillsammans. Det är en samordning som behövs för att skapa en helhetssyn av situationen och en helhet kring behovet av insatser för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer.

Det ställer krav på att aktörer utvecklar kunskap och kompetens om långsiktig samverkan och samordning. För att möta och hantera detta är tillgängligheten till regionens och kommunernas verksamheter samt samverkan mellan olika huvudmän och aktörer/vårdgivare viktiga. Barn och unga med psykisk ohälsa behöver ofta gemensamma insatser från BUP (Barn- och ungdomspsykiatri), länets hälsocentraler, ungdomsmottagningen, Första linjens psykiatri (barn- och ungdomshälsan), barnhälsovården samt från kommunerna. I kommunerna är det samverkan med såväl socialtjänsten som elevhälsa/skola som avses.

Samverkan mellan kommun och region handlar om att skapa ändamålsenliga insatser för att möta den psykiska ohälsan hos barn och unga. Regionens revisorer och revisorerna i länets kommuner har mot denna bakgrund beslutat granska om samverkan mellan och verksamheten inom regionen och kommunerna är ändamålsenlig för barn och unga personer med psykisk ohälsa.

Enligt Regionplan 2025 pågår inom Region Kalmar län ett utvecklingsarbete inom primärvård, specialistvård och specialistpsykiatri i samverkan med kommunala verksamheter som socialtjänst och elevhälsa. Syftet är att råd, stöd och triagering ska utgå från gemensamma principer. Barn och unga med psykisk ohälsa ska ges en stegvis och samtida vård. Ingången till vården ska tidigt under planperioden vara organiserad i en läns-gemensam mottagningsfunktion för att varje barn eller ungdom tidigt ska få rätt insats på rätt vårdnivå, enligt principen en väg in för barn och unga med psykisk ohälsa.

2.2. Syfte

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om styrningen och samverkan inom och mellan kommunerna och regionen är ändamålsenlig för att möta psykisk ohälsa hos barn och unga. Granskningen avgränsas till att gälla vård avseende barn och unga med psykisk ohälsa och ska omfatta verksamhet i regionen samt de i granskningen ingående kommunerna. De verksamheter som omfattas av granskningen inom regionen är primärvård (barn- och ungdomshälsan), barn- och ungdomspsykiatri och barn- och ungdomshabilitering. Inom kommunerna ingår socialtjänst samt elevhälsa/skola.

Denna fördjupade granskning är en del av den årliga granskningen av regionen som görs av revisionen och kommer att ingå som en del i bedömningen om regionen och kommunerna har en verksamhet som bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.3. Revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan lyder:

Finns det en ändamålsenlig verksamhet inom länets kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen i syfte att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar?

Den övergripande frågan besvaras med hjälp av följande delfrågor:

- Vilka avtal och överenskommelser finns mellan regionen och kommunerna när det gäller att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar?
- Vilka styrdokument har regionen respektive kommunerna utfärdat till sina respektive verksamheter?
- Hur bedrivs arbetet i verksamheterna och överensstämmer det med vad som avtalats och vad som framgår av beslutade styrdokument?
- Är samverkan mellan berörda aktörer tillräcklig för att nå de aktuella målsättningarna?
- Finns det en tillfredsställande verksamhetsuppföljning och resultatredovisning avseende samverkan, kopplat till avtal och styrdokument?
- Har de ansvariga nämnderna och styrelserna agerat tillräckligt för att uppnå målsättningarna i överenskommelser och fullmäktiges mål och uppdrag?

2.4. Revisionskriterier

Följande revisionskriterier ligger till grund för granskningens bedömningar och slutsatser:

- Kommunallag (2017:725) 6 kap. 1 §

- Förvaltningslag (2017:900) 8 §
- Socialtjänstlag (2001:453) 2 kap 7 §
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) 16 kap 4 §
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Regionplan och årsplan/budget för kommunerna
- Styrande interna dokument inom Region Kalmar län och kommunerna
- Överenskommelser eller avtal mellan regionen och kommunerna
- Eventuella andra för granskningen lämpliga revisionskriterier

2.5. Metod

Granskningen har utförts genom metoderna dokumentgranskning och intervjuer.

2.5.1. Dokumentgranskning

En genomgång har gjorts av relevanta styrande och redovisande dokument från Region Kalmar län och samtliga deltagande kommuner. Dokumenten omfattar bland annat överenskommelser, handlingsplaner och verksamhetsplaner. Syftet har varit att bedöma vilken information som funnits tillgänglig som underlag för styrning, genomförande och uppföljning av arbetet med att främja barn och ungas psykiska hälsa. Granskade dokument redovisas i bilaga 1.

2.5.2. Intervjuer

Sammanlagt har 43 personer intervjuats bestående av politiska företrädare samt chefer och medarbetare inom Region Kalmar län och länets sju deltagande kommuner (Borgholm, Hultsfred, Högsby, Oskarshamn, Torsås, Mönsterås och Mörbylånga). Från regionen har intervjuer genomförts med representanter från bland annat hälso- och sjukvårdsförvaltningen, psykiatriförvaltningen och primärvårdsförvaltningen. Från kommunerna har socialchefer, skolchefer, chefer för elevhälsa samt individ- och familjeomsorgen intervjuats. Urvalet har skett i samråd med revisionskontoret för att säkerställa en bred representation av relevanta verksamheter. Intervjuerna har genomförts semistrukturerat och dokumenterats i sammanfattningar. Samtliga intervjuade har erbjudits möjligheten att sakgranska rapporten.

2.6. Projektorganisation

Från Helseplan Consulting Group AB deltog Pär Ahlberg som projektledare, Andreas Skånberg som seniorkonsult samt Hannah Cato som expert. Amanda Gyllensvärd var kvalitetsgranskare. Granskningen genomfördes under perioden september till december 2025.

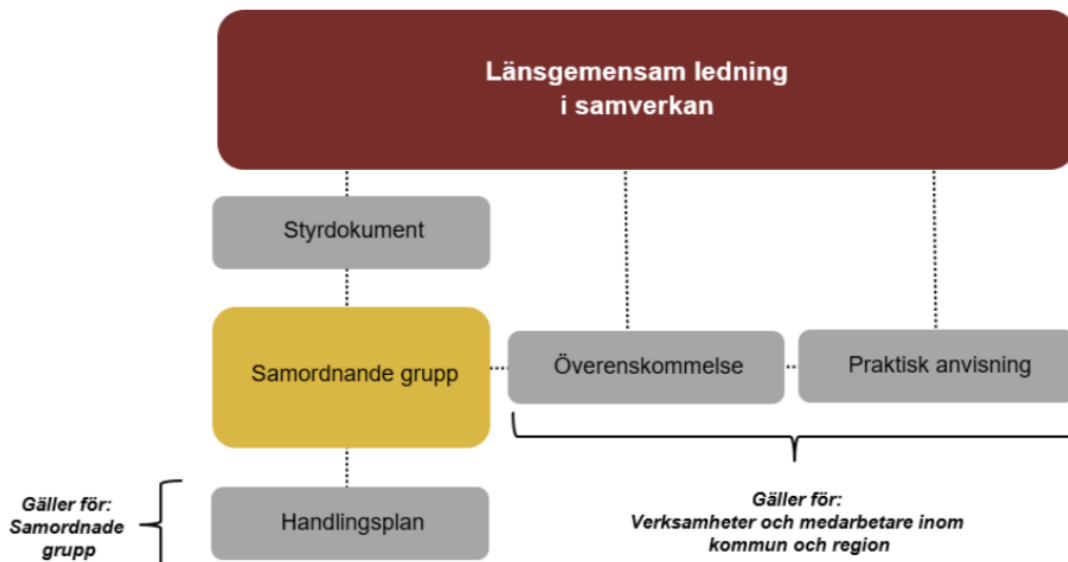
3. Styrning och överenskommelser i Kalmar län

Detta kapitel besvarar följande revisionsfrågor: *Vilka avtal och överenskommelser finns mellan regionen och kommunerna för att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar? samt vilka styrdokument har regionen respektive kommunerna utfärdat till sina respektive verksamheter?*

3.1. Gemensamma avtal och överenskommelserna i Kalmar län

Region Kalmar län och länets tolv kommuner har gemensamt antagit flera överenskommelser som reglerar samverkan kring barn och ungas psykiska hälsa. Syftet är att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt att möjliggöra tidiga och samordnade insatser. Den övergripande samverkansstrukturen styrs genom LGL där regionen och kommunerna gemensamt beslutar om prioriteringar, uppföljning och utveckling. Samverkan bedrivs inom områden där socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola möts.

På regional nivå har regionen och kommunerna beslutat om ett flertal överenskommelser som tydliggör hur samarbetet ska genomföras i praktiken. Enligt det regionala styrdokumentet 2023 – 2024 tas handlingsplaner, överenskommelser och praktiska anvisningar fram till varje samordnande grupp, vilka beslutas av LGL. Den övergripande strukturen för LGL illustreras i figur 1.

Figur 1: LGL

Nedan redovisas de överenskommelser och praktiska anvisningar som gäller för de samordnande grupperna Barn och unga samt Psykisk hälsa.

Samordnad grupp: Barn och unga

- **Överenskommelsen Barn och ungas hälsa:** beskriver hur huvudmännen gemensamt ska arbeta för att barn och unga med behov av stöd från flera verksamheter får samordnade insatser. Den anger mål och ansvarsfördelning för samverkan mellan förskola/skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Överenskommelsen har praktiska anvisningar.
- **Överenskommelsen Familjecentraler i Kalmar län:** fastställer samarbetet mellan mödrahälsovård, barnhälsovård, socialtjänst och öppen förskola med syfte att stärka det förebyggande arbetet för barn och familjer utifrån barnets bästa. Överenskommelsen saknar praktiska anvisningar men har anvisningar till uppföljning och kvalitetssäkring.
- **Överenskommelsen Ungdomsmottagningar i Kalmar län:** beskriver hur regionen och kommunerna gemensamt ska erbjuda ungdomar tillgängligt, jämlikt och hälsofrämjande stöd. Både genom fysiska och digitala mottagningar med fokus på psykisk, fysisk och sexuell hälsa. Överenskommelsen saknar praktiska anvisningar.
- **Överenskommelsen Intensiv Kontextuell Behandling (IKB-team):** reglerar samarbetet mellan Region Kalmar län och flertal kommuner för barn och unga med komplexa psykosociala behov. Genom gemensamma behandlingsteam erbjuds integrerade insatser för att förebygga behovet av heldygnsvård och placering utanför hemmet. Överenskommelsen saknar praktiska anvisningar.
- **Överenskommelsen Barn och unga som vårdas utanför hemmet:** anger hur regionen och kommunerna ska säkerställa att placerade barn får samordnad vård, skolgång och hälsovård utifrån barnkonventionens principer. Överenskommelsen har praktiska anvisningar.
- **Överenskommelsen Samordnad individuell plan (SIP):** beskriver hur parterna ska samverka när en individ har behov av stöd från flera aktörer. Syftet är att skapa trygghet, delaktighet och kontinuitet i vård och omsorg genom en gemensam planering enligt hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen. Överenskommelsen har praktiska anvisningar.

Samordnad grupp: Psykisk hälsa

- **Överenskommelsen Missbruk och beroende:** beskriver hur regionen och kommunerna ska samverka för att tillgodose behovet av vård, stöd och behandling för personer med missbruk eller beroende. Syftet är att skapa en sammanhållen och kunskapsbaserad vård- och insatskedja med tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen. I överenskommelsen anges att det finns tillhörande praktiska anvisningar som beskriver ansvarsfördelningen. Praktiska anvisningar återfinns inte på vårdgivarwebben.
- **Överenskommelsen Psykisk funktionsnedsättning:** beskriver hur region och kommun ska samverka för att ge stöd, vård och omsorg till personer med psykisk funktionsnedsättning. Syftet är att säkerställa en samordnad och kunskapsbaserad vård med tydliga ansvarsgränser mellan huvudmännen. Överenskommelsen hänvisar till praktiska anvisningar men återfinns inte i vårdgivarwebben.

Från intervjuerna framkommer det att arbetet mellan regionen och kommunerna inom området barn och ungas psykiska hälsa regleras genom de avtal och överenskommelser som parterna gemensamt beslutat inom ramen för LGL i form av läns-gemensamma överenskommelser och tillhörande praktiska anvisningar. Enligt intervjuerna används dessa styrdokument som grund för det löpande samarbetet och är tillgängliga via regionens vårdgivarwebb men även att en del praktiska anvisningar tillhörande överenskommelserna saknas.

Bedömning

Helseplan bedömer att regionen och de deltagande kommunerna till stor del har en ändamålsenlig struktur för styrning genom de läns-gemensamma överenskommelserna inom ramen för LGL, vilka utgör den primära utgångspunkten för arbetet med barn och ungas psykiska hälsa.

Rekommendation

Helseplan lämnar följande rekommendation till regionstyrelsen och kommunstyrelserna:

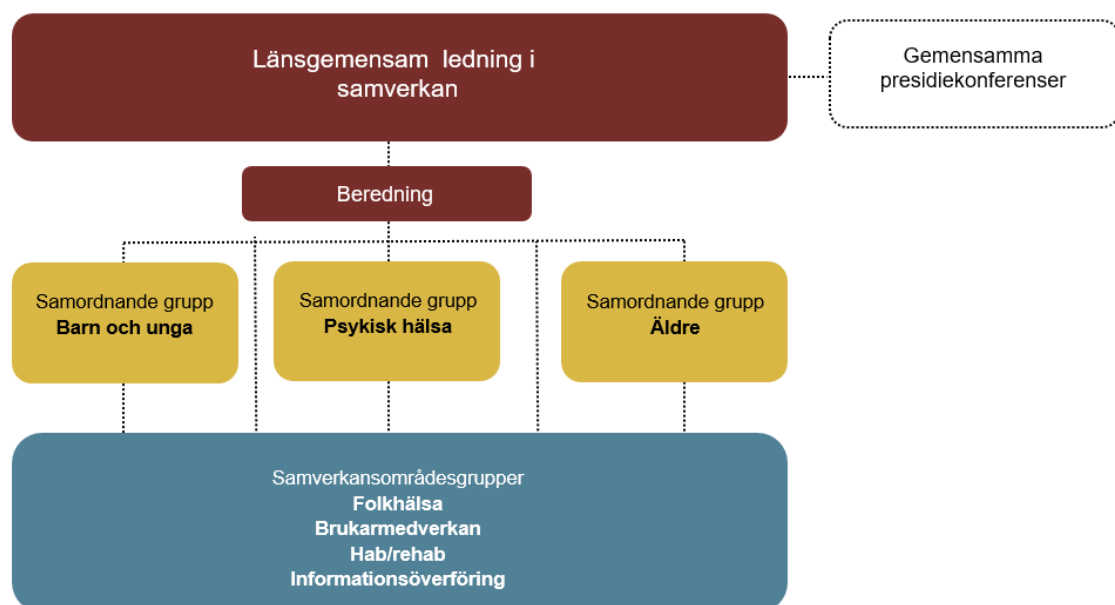
- Att samtliga läns-gemensamma överenskommelser kompletteras med praktiska anvisningar som föreskrivs i det regionala styrdokumentet.

3.2. Styrdokument i regionens och kommunernas verksamheter

3.2.1. Läns-gemensamma styrdokument

Regionen och kommunerna i Kalmar län har gemensamt antagit det Regionala styrdokumentet 2023–2024 som beslutats inom ramen för LGL. Dokumentet anger den operativa inriktningen för länets gemensamma arbete inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och utbildningsverksamhet och gäller till dess att en gemensam plan för samverkan har tagits fram.

Det regionala styrdokumentet utgår från den läns-gemensamma målbilden och strategin för Nära vård som utgör det övergripande ramverket för länets gemensamma utvecklingsarbete. Den organisatoriska strukturen inom LGL omfattar presidiekonferenser, en gemensam ledningsgrupp, en beredningsgrupp samt tre samordnande grupper. Som stöd till dessa finns flera samverkansområdesgrupper. Den övergripande strukturen visas enligt figur 2.

Figur 2: Struktur för samverkan

För varje samordnande grupp tas handlingsplaner fram som omsätter de läns-gemensamma målen i konkreta aktiviteter och indikatorer. Handlingsplanerna fungerar som operativt stöd för det gemensamma arbetet mellan regionen och kommunerna och följs upp årligen av beredningsgruppen inom LGL.

- **Handlingsplan för samordnande grupp Barn och unga:** anger att en tidig, nära och sammanhållen vård ska erbjudas till familjer och barn som har behov av samhällets stöd och där det individuella behovet styr utformandet av insatsen.

- **Handlingsplan för samordnande grupp Psykisk hälsa:** anger att personer med psykisk ohälsa, skadligt bruk och beroende ska erbjudas lättillgänglig och samordnad vård samt stödinsatser där det individuella behovet styr utformningen av insatsen.
- **Handlingsplan för samverkansområdesgrupp Habilitering och rehabilitering:** anger att habilitering och rehabilitering ska erbjudas utifrån varje individs behov för att återvinna eller bibehålla bästa möjliga funktionsförmåga, rätt insats vid rätt tillfälle för den enskilde.

3.2.2. Region Kalmar län och kommunernas styrdokument

Inom granskningen redovisas de styrande och stödjande dokument som identifierats i Region Kalmar län och i länets deltagande kommuner inom området barn och ungas psykiska hälsa. Granskningen omfattar regionens verksamheter barn- och ungdomshälsan (BoU), BUP och barn- och ungdomshabiliteringen (BUH) samt kommunernas verksamheter inom socialtjänst och skola/elevhälsa. En fullständig beskrivning av samtliga identifierade styrdokument återfinns i bilaga 1.

På övergripande nivå utgör Regionplanen 2025–2027 Region Kalmar läns politiskt fastställda styrdokument. Planen konkretiserar regionens vision "*Tillsammans för ett friskare, tryggare och rikare liv*" och anger strategiska mål och prioriteringar för hela verksamheten. Inom hälso- och sjukvårdsområdet betonas tidiga och förebyggande insatser, förbättrad tillgänglighet till första linjens vård samt utvecklad samverkan med kommunerna. Regionplanen betonar den länsgemensamma satsningen EVI som etablerades den 1 september 2025. EVI syftar till att barn och unga med psykisk ohälsa tidigt ska få rätt stöd på rätt vårdnivå genom ett samordnat mottagande mellan BoU, BUH och BUP.

Regionplanen tydliggör även att barn och unga är en prioriterad målgrupp inom folkhälsoarbetet. I avsnittet God, jämställd och jämlik hälsa framhålls att barn och unga ska prioriteras under planperioden. Vidare betonas att samverkan mellan hälsovalenheter, kommuner och civilsamhälle är central för att uppmärksamma psykisk ohälsa i tidigt skede.

Från intervjuerna framkommer det att regionens verksamheter arbetar utifrån Regionplanen som övergripande styrdokument. Intervjupersonerna beskriver att Regionplanen kompletteras av de länsgemensamma överenskommelserna och handlingsplanerna inom LGL samt av verksamheternas styrdokument men även rutiner och ansvarsfördelning för EVI.

Från intervjuerna med kommunernas representanter framkommer att samtliga kommuner utgår från de länsgemensamma överenskommelserna som grund för sitt arbete inom området barn och ungas psykiska hälsa. Intervjuerna visar att omfattningen av kompletterande interna styrdokument varierar mellan kommunerna. Vissa kommuner uppger att de enbart arbetar utifrån överenskommelserna medan andra beskriver att de har tagit fram kompletterande dokument inom socialtjänst samt skola och elevhälsa.

Bedömning

Helseplan bedömer att regionen och kommunerna till stor del har en ändamålsenlig struktur för de styrdokument som är utfärdade till sina verksamheter. Regionen kompletterar överenskommelserna genom styrdokument såsom verksamheternas styrdokument där bland annat rutiner för samverkan inom EVI utgör ett exempel. Sammantaget ger detta en tydlig styrning för de regionala verksamheterna.

Kommunerna utgår från de länsgemensamma överenskommelserna i sitt arbete men omfattningen av kompletterande verksamhetsspecifika riktlinjer och uppdragsbeskrivningar varierar. Vissa kommuner har utvecklat egna dokument inom socialtjänst och skola/elevhälsa medan andra i större utsträckning enbart baserar sitt arbete på de länsgemensamma överenskommelserna.

4. Praktiskt genomförande och aktörssamverkan

Det här kapitlet besvarar revisionsfrågorna: *Hur bedrivs arbetet i verksamheterna och överensstämmer det med vad som avtalats och vad som framgår av beslutande styrdokument* och *Är samverkan mellan berörda aktörer tillräcklig för att nå de aktuella målsättningarna?* Följande två frågor besvaras gemensamt då de är nära sammanlänkade.

4.1. Regionen

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna framgår att det inom Region Kalmar län finns en etablerad struktur för strategisk samverkan mellan regionen och kommunerna. Arbetet bedrivs inom ramen för LGL. Flera intervjuade uppger att strukturen bidrar till ordning, tydlighet och kontinuitet i den gemensamma styrningen. Den strategiska samverkan beskrivs som långsiktig och systematisk.

Flera intervjupersoner uppger att en utökad representation av kommunstyrelseordförande och fler gemensamma presidier mellan regionen och kommunerna har bidragit till ett närmare samarbete och en tydligare gemensam inriktning i arbetet med barn och ungas psykiska hälsa.

Från intervjuerna framkommer det att arbetet utgår från det regionala styrdokumentet, regionplanen och de länsgemensamma överenskommelserna som anger mål och prioriteringar för området. Flera intervjupersoner beskriver regionplanen som ett centralt verktyg för att förankra gemensamma utvecklingsinsatser och skapa enighet mellan regionen och kommunerna. Det framkommer även att deltagandet upplevs som utmanande för de företrädare som representerar flera kommuner eller verksamheter. Detta beskrivs kunna påverka informationsspridningen och delaktigheten i det gemensamma arbetet inom LGL.

Operativ samverkan:

Från intervjuerna framkommer det att arbetet följer de överenskommelser och praktiska anvisningar som reglerar samverkan mellan regionen och kommunerna. Dessa omfattar bland annat familjecentraler, ungdomsmottagningar och IKB. Arbetet uppges i flera fall fungera väl även om tillämpningen skiljer sig åt mellan kommuner. Flera intervjuade beskriver att den operativa samverkan förväntas förstärkas genom införandet av EVI. Funktionen beskrivs enligt de intervjuade bidra till tydligare ansvarsfördelning och bättre triagering mellan vårdnivåer vilket upplevs förbättra tillgänglighet och samordning.

Samtidigt framkommer det från intervjuerna att lokala skillnader i resurser, organisation och bemanning påverkar möjligheterna till likvärdig samverkan mellan kommuner och verksamheter i den operativa miljön. Enligt intervjuerna från regionen

framkommer det att vissa kommuner har bättre organisatoriska förutsättningar och större tillgång till personal medan andra har mer begränsade resurser vilket medför variation i hur överenskommelserna tillämpas.

Från intervjuerna framgår det att arbetet med SIP har en central funktion för samverkan kring barn med sammansatta behov. SIP beskrivs som ett viktigt stöd för gemensam planering men användningen varierar och tillämpningen bedöms ibland ske sent i processen. Trots skillnader i lokala förutsättningar beskrivs den gemensamma styrningen och den etablerade strukturen som stabila och viktiga förutsättningar för att hålla samman arbetet över tid. Samverkansviljan uppges vara stark och den gemensamma inriktningen mot barns och ungas hälsa framhålls som en styrka.

4.2. Kommuner

4.2.1. Borgholms kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Borgholms kommun framgår att arbetet med barn och ungas psykiska hälsa styrs av överenskommelser och praktiska anvisningar inom LGL vilka används som vägledning i det dagliga arbetet. De praktiska anvisningarna på vårdgivarwebben beskrivs som ett centralt. Kommunen uppges att de deltar aktivt i LGL där socialchefer och skolchefer tillsammans med regionen tar fram samverkansplaner och handlingsplaner.

Samarbetet inom ramen för befintliga överenskommelser beskrivs som fungerande. Kommunen anger att de i sitt arbete försöker följa de nationella och regionala styrdokumenterna där de länsgemensamma överenskommelserna betraktas som bindande riktlinjer. De används återkommande i verksamhetens planering och i dialogen mellan socialtjänst, skola och regionens aktörer.

Operativ samverkan:

På operativ nivå beskriver kommunen att samarbetet med regionen i huvudsak fungerar väl och att centrala överenskommelser, exempelvis för familjecentraler, ungdomsmottagningar och IKB används som praktiska verktyg. Flera av dessa samverkansområden uppges vara väl etablerade och fungera tillfredsställande i det dagliga arbetet.

Kommunen anger också att SIP är av betydande vikt men att det upplevs som administrativt tungt vilket gör att det inte alltid används i den omfattning som avsetts. Det tidigare arbetssättet med enklare nätverksmöten beskrivs ha fungerat smidigare.

Vidare framgår att samarbetet med regionala aktörer såsom BUP och BoU har förbättrats över tid. Tidigare svårigheter i samverkan beskrivs som till stor del åtgärdade även om det fortfarande finns lite skav i vissa ärenden på verksamhetsnivå där ansvarsfördelningen mellan huvudmännen inte alltid upplevs som helt tydlig.

Kommunen beskriver att införandet av EVI upplevts positivt och att kommunen varit delaktig i processen. Bland annat genom återkommande avstämningsmöten och dialog med regionen. Den mindre kommunstorleken anges som en fördel då nya arbetssätt kan implementeras snabbt och med korta beslutsvägar.

Utöver det länsgemensamma arbetet finns lokala samverkansinsatser. Kommunen beskriver att de exempelvis har ett förebyggande team som arbetar med programmet YAM i skolorna för att främja psykisk hälsa och stärka ungas förmåga till problemlösning.

4.2.2. Hultsfred kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Hultsfreds kommun framgår att arbetet inom området barn och ungas psykiska hälsa bedrivs i enlighet till den länsgemensamma strukturen för samverkan. Kommunen hänvisar till LGL och de tillhörande praktiska anvisningarna och överenskommelserna som det huvudsakliga ramverket för sitt arbete.

Den strategiska samverkan beskrivs som välfungerande och tydlig. Kommunen uppger att de länsgemensamma dokumenten används aktivt i planering och att de utgör ett gemensamt språk mellan region och kommun. Det framkommer att representanter från kommunen även deltagit i framtagandet av vissa praktiska anvisningar vilket har bidragit till lokal förankring och förståelse för strukturen.

Operativ samverkan:

Det framkommer att det praktiska arbetet i hög grad sker genom verksamheter som familjecentralen, ungdomsmottagningen och via arbetet med SIP. Dessa lyfts fram som centrala arenor för samverkan mellan kommun och region. Arbetet vid familjecentralen uppges fungera väl med gemensamma mål, återkommande styrgruppsmöten och en tydlig förankring i både kommunens och regionens verksamheter. Närheten mellan personalen beskrivs underlätta samordningen och bidra till att arbetet bedrivs i linje med fastställda riktlinjer.

Kommunen beskriver att SIP används aktivt och gemensamt mellan skola, socialtjänst och sjukvård. Arbetssättet uppges fungera väl och bidra till tydlighet i ansvarsfördelningen.

I intervjun framkommer att kommunen deltagit i implementeringen av den länsgemensamma mottagningsfunktionen EVI och att både socialtjänst och skola

upplever informationsflödet som tydligt. Kommunen uppger att regionen tillhandahållit klara rutiner och anvisningar vilket har spridits vidare till skolor och elevhälsopersonal. Samverkan med regionens aktörer, särskilt med BUP och BuH, beskrivs som fungerande även om tillgängligheten till BUP upplevs som en utmaning. Kommunen uppger att etableringen av EVI förväntas minska tidigare kommunikationsproblem mellan aktörerna och skapa tydligare kontaktvägar för vårdnadshavare.

4.2.3. Högsby kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Högsby kommun framgår att arbetet med barn och ungas psykiska hälsa utgår från de länsgemensamma överenskommelser och praktiska anvisningar som tagits fram inom LGL. Kommunen uppger att dessa dokument används som vägledning inom både socialtjänst och utbildningsverksamhet. Några lokala styrdokument inom området finns inte. Det framkommer att kommunen ser ett behov av ett mer strukturerat förhållningssätt till hur de länsgemensamma dokumenten används i praktiken. Enligt intervjuerna upplevs det finnas många olika typer av dokument, såsom överenskommelser, handlingsplaner och åtgärdsplaner vilket gör ansvarsfördelningen mellan beslutsnivåer otydlig.

Kommunen beskriver att de gemensamma intentionerna är kända men att användningen i det dagliga arbetet är begränsad. Vidare framkommer att kommunen följer de övergripande beslut och riktlinjer som tas fram inom LGL men att deltagandet i länsgemensamma forum är begränsat på grund av små administrativa resurser och att flera chefer har flera roller. Detta anges påverka möjligheten att fullt ut delta i strategiska samverkansforum och att omsätta beslut till lokalt arbete.

Operativ samverkan:

På operativ nivå framkommer att samverkan mellan kommunens verksamheter fungerar väl i vissa delar. Det skolsociala teamet lyfts som ett exempel där skola och socialtjänst samverkar för att tidigt identifiera barn i behov av stöd. Regelbundna möten mellan rektorer och IFO uppges bidra till ett nära och fungerande samarbete. Även SSPF arbetet nämns som en välfungerande samverkansform.

Kommunen uppger att SIP används men att det finns behov av fortsatt utveckling. Det framkommer att mandat och ansvar vid SIP-möten ibland är otydliga vilket kan försvåra beslutsfattande och uppföljning. Arbetet vid familjecentralen uppges ha stärkts under det senaste året efter signaler om behov av ökad närvaro på chefsnivå. Kommunen framhåller att implementeringen av EVI hittills upplevs positivt och förväntas bidra till tydligare kontaktvägar mellan aktörer och ett mer sammanhållet mottagande för barn och unga. Samtidigt framkommer att skillnader i bedömningar mellan aktörer ibland försvårar gemensamma beslut. Särskilt i frågor som rör placeringar. I intervjuerna framkommer det även att begränsade personella resurser medför att enskilda företrädare ansvarar för flera områden samtidigt vilket påverkar

möjligheterna att delta i och upprätthålla representationen i de länsgemensamma forumen.

4.2.4. Oskarshamn kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Oskarshamn kommun framkommer det att arbetet med barn och ungas psykiska hälsa bedrivs inom ramen för LGL. Kommunen beskriver att dessa dokument främst omfattar barn och ungas hälsa i stort snarare än psykisk hälsa specifikt vilket anges ha bidragit till att området länge hanterats som ett separat spår.

Kommunen uppger att dem deltar aktivt i länsgemensamma forum där strategiska dokument tas fram och beslut fattas. Enligt intervjuerna pågår ett arbete med att ta fram en gemensam samverkansmodell som syftar till att skapa enhetliga rutiner och likartade arbetsätt mellan huvudmännen. Kommunen bedömer att en sådan modell kan bidra till tydligare ansvarsfördelning och bättre förankring i hela organisationen.

Vidare framkommer att kommunen följer de övergripande beslut och riktlinjer som fastställs inom LGL och att arbetet kopplas till den egna styrmodellen Löften som omfattar gemensamma mål, årliga uppföljningar och utvecklingsområden inom bland annat trygghet, jämställdhet och skolnärvaro. Kommunen uppger att spridningen och förankringen av styrdokumentet till operativ nivå kan vara en utmaning. Särskilt eftersom samma personer ofta representerar flera verksamheter. Detta beskrivs som ett strukturellt hinder för likvärdig implementering.

Operativ samverkan:

På operativ nivå beskrivs samverkan mellan kommunens verksamheter och regionens aktörer som omfattande och välfungerande i det dagliga arbetet. Samarbetet mellan skola, elevhälsa, socialtjänst och regionens verksamheter såsom BoU, BUP och habiliteringen uppges vara väl etablerat. Samverkan bygger i stor utsträckning på personliga kontakter och relationer snarare än formella rutiner.

Flera hälsofrämjande och förebyggande insatser bedrivs gemensamt såsom YAM, föräldraskapsstöd och skolsociala team med fokus på problematisk skolfrånvaro. Dessa aktiviteter sker genom samarbete mellan bildningsförvaltningen och socialförvaltningen och beskrivs som centrala i kommunens arbete för att främja barns och ungas psykiska hälsa.

Kommunen har deltagit i implementeringen av den länsgemensamma mottagningsfunktionen EVI. Kommunen uppger att regionen tillhandahållit tydlig information och kontaktvägar men att inga lokala rutiner ännu finns dokumenterade. Kontakten sker för närvarande via telefon eller e-post. Det framkommer även i intervjuerna att enskilda företrädare förväntas bära ett omfattande

representantskap, vilket beskrivs som svårt både när det gäller att sprida information och att säkerställa förankring i den egna organisationen.

4.2.5. Torsås kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Torsås kommun framkommer det att arbetet inom området barn och ungas psykiska hälsa utgår från flera läns gemensamma överenskommelser med regionen. Kommunen beskriver att dessa dokument utgör grunden för det gemensamma arbetet men att de i flera fall är övergripande och otydliga när det gäller ansvarsfördelning och praktiskt genomförande.

Kommunen uppger att de deltar i LGL där frågor om barn och ungas psykiska hälsa behandlas gemensamt mellan kommuner och region. Kommunen beskriver att regionens styrning upplevs som ensidig och att kommunerna i flera fall förväntas utföra delar av regionens uppdrag. Det framkommer även att mandat och beslutsnivåer inom LGL upplevs otydliga, särskilt vad gäller skillnaden mellan tjänstemannabeslut och politiska beslut.

Kommunen framhåller att uppföljning och revidering av överenskommelser sker i begränsad utsträckning. Det anges att uppföljning i vissa fall sker först efter krav från kommunerna och att resultatet sällan konkretiseras i mätbara värden. Kommunen bedömer att detta försvårar möjligheten att bedöma effekterna av samverkansinsatser.

Operativ samverkan:

På operativ nivå framkommer att samverkan med regionen upplevs som utmanande. Kommunen beskriver återkommande svårigheter vid genomförandet av SIP där regionens representanter ofta uteblir från möten eller efterfrågar alternativa tjänstemannamöten som inte är förenliga med sekretessreglerna. Detta uppges påverka möjligheten att skapa gemensamma lösningar för barn och unga med sammansatta behov.

Vidare framkommer att införandet av EVI inte föregåtts av tillräcklig dialog eller förankring. Kommunen uppger att informationen kring funktionen varit begränsad och att det riskerar att leda till att ärenden skickas tillbaka till skolan eller socialtjänsten utan helhetsbedömning. Kommunen beskriver att socialtjänsten och skolan i vissa fall upplever att regionen tar fram nya arbetssätt utan samråd vilket skapar otydlighet i ansvarsfördelningen.

Kommunen framhåller att samverkan fungerar bättre när det finns fasta kontaktpersoner vilket skapar kontinuitet och tydligare kommunikationsvägar. Samtidigt uppges det att samverkan ofta bygger på personliga relationer snarare än på formaliserade strukturer vilket gör arbetet sårbart vid personalomsättning.

4.2.6. Mönsterås Kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Mönsterås kommun framkommer det att arbetet inom området barn och ungas psykiska hälsa utgår från överenskommelser inom LGL. Det framkommer att kännedomen om de länsgemensamma överenskommelserna främst finns på ledningsnivå medan implementeringen i den operativa verksamheten är mer begränsad. Personal inom förskola och skola uppges sällan känna till innehållet i de gemensamma dokumenten vilket enligt kommunen skapar ett glapp mellan styrdokumentens intentioner och hur arbetet bedrivs i praktiken. Kommunen beskriver att ambitionerna i avtalen ofta fungerar väl i teorin men att det i praktiken uppstår utmaningar när olika verksamheter ska samverka kring enskilda barn.

Utöver de länsgemensamma avtalen styrs kommunens arbete även av interna dokument inom skolväsendet. Arbetet med närvaro lyfts fram som en viktig del i det förebyggande arbetet med att stärka barns psykiska hälsa och trygghet. Kommunen deltar även i flera återkommande länsnivåforum såsom skolchefsnätverket och nätverket för elevhälsochefer där gemensamma frågor och styrande dokument diskuteras. Dessa forum beskrivs bidra till erfarenhetsutbyte och fortsatt utveckling av samverkansarbetet mellan kommunerna och regionen.

Operativ samverkan:

På operativ nivå framkommer att samverkan mellan kommun och region fungerar överlag väl men präglas av vissa återkommande utmaningar. Vid genomförandet av SIP uppges arbetssättet i grunden fungera men påverkas av tidsbrist, bristande samordning och skillnader i verksamheternas perspektiv. Kommunen beskriver att SIP-möten ibland tenderar att fokusera mer på verksamheternas behov än på individens vilket delvis avviker från intentionerna i de gemensamma styrdokumenterna.

Införandet av EVI beskrivs ha medfört förändringar i kontaktvägarna mellan verksamheterna och vårdnadshavare. Kommunen uppger att vårdnadshavare generellt upplevt det nya arbetssättet som positivt då det skapat tydligare ansvarsfördelning och mer direkt kommunikation.

Kommunen beskriver vidare att samverkan med socialtjänsten och regionens verksamheter i grunden är god men att det kvarstår behov av ökad förståelse för varandras uppdrag och arbetssätt. För att hantera dessa frågor används interna samverkansmöten mellan barn- och utbildningsförvaltning och socialförvaltning. Behovet av gemensam kunskap och samsyn mellan aktörerna lyfts som en återkommande förbättringspunkt.

4.2.7. Mörbylånga kommun

Strategisk samverkan:

Från intervjuerna med Mörbylånga kommun framkommer det att arbetet inom området barn och ungas psykiska bedrivs inom ramen för de läns-gemensamma överenskommelserna under LGL. Kommunen beskriver att dessa dokument utgör de centrala styrande ramarna för samverkan mellan region och kommun. Några specifika interna styrdokument kopplade till de läns-gemensamma överenskommelserna finns inte.

Kommunen uppger att de praktiska anvisningarna generellt fungerar väl som vägledning men att de i mer komplexa ärenden kan vara svåra att tillämpa. Det framkommer att samverkan fungerar bäst med regionens första linjens psykiatri och hälsocentraler medan samverkan med BUP och slutenvården upplevs som mer utmanande.

Operativ samverkan:

På operativ nivå framkommer att samverkan i stor utsträckning sker genom etablerade forum och projekt. Särskilt inom SAMMBLA som beskrivs som en gemensam plattform mellan region och kommun för att identifiera förbättringsområden och utveckla gemensamma arbetssätt. Inom SAMMBLA deltar chefer och medarbetare i månatliga möten där gemensamma utmaningar analyseras och lösningar prövas i praktiken. Arbetet uppges ha stärkt förtroendet mellan verksamheterna och skapat tydligare kontaktvägar i vardagen.

Arbetet med SIP beskrivs som en etablerad metod i kommunen där ansvaret för att kalla till möten är tydligt fördelat. Erfarenheterna varierar dock mellan verksamheterna. I mer komplexa ärenden, särskilt när slutenvården är involverad upplevs processen som mindre effektiv. För att stärka samordningen arbetar kommunen med att hålla tjänstemannamöten vid behov för att skapa en gemensam syn på ansvar och huvudmannaskap innan SIP genomförs. Syftet är att undvika att dessa frågor behöver hanteras under själva SIP-mötet. Det framkommer vidare att samverkan med BUP fungerar bättre nu än tidigare med färre situationer där oenighet kring ansvarsfördelningen uppstår.

Arbetet med implementeringen av EVI beskrivs ha skett i dialog mellan aktörerna med kontinuerlig information till berörda nätverk såsom elevhälsan och IFO. Kommunen uppger att informationen från regionen varit god och att implementeringsprocessen följts upp i flera led. Samtidigt framkommer osäkerhet kring hur EVI påverkar möjligheten att kalla till SIP för barn utan etablerad vårdkontakt. Kommunen har därför lyft behovet av att uppdatera SIP-överenskommelsen och dess praktiska anvisningar för att säkerställa jämlik tillgång till samordning.

Samlad bedömning

Av uppdragets bakgrund och styrande dokument framgår att målsättningarna för arbetet inom området barn och ungas psykiska hälsa är att främja god psykisk hälsa, upptäcka tidiga tecken på ohälsa, utveckla en mer sjukdomsförebyggande vård samt säkerställa att barn och unga får rätt insats på rätt nivå genom tidiga, samordnade och tillgängliga insatser. Arbetet ska även stärka samverkan mellan region och kommun, utveckla gemensam kompetens samt etablera en länsgemensam mottagningsfunktion enligt principen en väg in.

Helseplan bedömer att arbetet till stor del är ändamålsenligt och bedrivs i enlighet med de länsgemensamma överenskommelser och praktiska anvisningar som tagits fram inom ramen för LGL. Den strategiska samverkan bedöms vara etablerad och väl förankrad mellan regionen och kommunerna. De gemensamma styrdokumenterna används som grund för planering och uppföljning men tillämpningen varierar mellan kommunerna beroende på lokala förutsättningar, resurser och organisatorisk kapacitet.

På operativ nivå bedöms samverkan i många fall fungera väl. Särskilt inom familjecentraler och arbetet med EVI. Samtidigt framkommer skillnader i ansvarsfördelning, rutiner och tillgång till resurser som påverkar likvärdigheten i genomförandet och representationen inom LGL. Användningen av SIP är väl etablerad men upplevelserna varierar. Både inom regionen och kommunerna uppges SIP ibland kallas in sent i processen och upplevas som otydlig i ansvarsfördelningen, bland annat eftersom deltagare saknar mandat och vissa insatser faller mellan huvudmännen.

Helseplan lämnar följande rekommendation till kommunstyrelserna:

- Att det framtas ett sätt att kommunicera som säkerställer att information, styrsignaler och beslut från LGL sprids vidare och förankras i de berörda kommunala verksamheterna.

5. Uppföljning och resultatredovisning

Detta kapitel besvarar följande revisionsfråga: *Finns det en tillfredställande verksamhetsuppföljning och resultatredovisning avseende samverkan, kopplat till avtal och styrdokument.*

Krav på uppföljning enligt styrdokument och överenskommelser

Av det regionala styrdokumentet framgår att två presidiekonferenser per år ska genomföras med presidier från kommunerna, regionen och gymnasieförbundet med fokus på innehåll, resultat och mål. LGL följer upp beslutade insatser enligt den fastställda sammanträdesplanen där beredningsgruppen ansvarar för den löpande uppföljningen och redovisar detta till Läns gemensam ledning samt vid presidiekonferenserna. Enligt uppgift har presidiekonferenserna reducerats till ett tillfälle per år med större fokus på dialog och kunskapspåfyllnad.

Det regionala styrdokumentet anger vidare att handlingsplanerna ska innehålla mål och indikatorer för arbetet och att dessa ska redovisas vid presidiekonferenserna. För området Barn och unga är det övergripande målet att familjer och barn ska erbjudas en tidig, nära och sammanhållen vård utifrån individuella behov. Hur väl målen har uppnåtts, baserat på indikatorer och resultat av genomförda aktiviteter ska redovisas på presidiekonferenserna. Indikatorer som uppges i handlingsplanen är exempelvis gymnasiebehörighet i årskurs 9, andel elever som tar gymnasieexamen, andel placerade barn som avslutat gymnasiet, barns upplevda trygghet i skolan samt andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

För området Psykisk hälsa är det övergripande målet att personer med psykisk ohälsa, skadligt bruk och beroende ska erbjudas lättillgängliga, samordnade och individanpassade insatser. Hur väl målen har uppnåtts, baserat på indikatorer och resultat av genomförda aktiviteter ska redovisas på presidiekonferenserna. Indikatorer som uppges i handlingsplanen är exempelvis alkohol- och narkotikaanvändning, alkohol- och narkotikarelaterad dödlighet, psykisk ohälsa inklusive sjukskrivningar, utvecklingen av suicid samt förekomst av spelberoende.

Vidare fastställer samtliga genomgångna överenskommelser att Region Kalmar län och länets kommuner ska samverka inom respektive område och att denna samverkan utgör strukturen för ansvarsfördelning och genomförande.

Genomförd och dokumenterad uppföljning av samverkan

Av genomgångna mötesprotokoll från Läns gemensam ledning på vårdgivarwebben framgår inte någon sammanställd verksamhetsuppföljning eller resultatredovisning av de gemensamma samverkansinsatserna i relation till de mål, aktiviteter och indikatorer som anges i handlingsplanerna eller överenskommelserna. Inom ramen för granskningen har det inte heller kunnat identifieras något annat dokumenterat underlag som specifikt redovisar genomförd verksamhetsuppföljning eller resultat kopplade till de gemensamma samverkansområdena.

Enligt uppgift från ansvarig medarbetare för samverkan finns i dagsläget ingen tillgänglig dokumentation eller samlade data som redovisar uppföljning av det länsgemensamma arbetet. Det framkommer att endast övergripande länsstatistik, såsom indikatorer för folkhälsa, gymnasieexamen, elevers trygghet i skolan och suicid finns publicerad medan uppföljning av aktiviteter och utvecklingsarbete inom de samordnande grupperna inte är tillgänglig. Uppföljning uppges i nuläget främst ske muntligt vid möten inom Länsgemensam ledning och de samordnande grupperna, samtidigt som arbete pågår med att utveckla en mer strukturerad och digitalt tillgänglig uppföljning framåt.

Från intervjuerna framgår att regionens och kommunernas företrädare beskriver olika former av verksamhetsuppföljning. Regionens företrädare uppger att uppföljning sker bland annat via Stratsys, patientenkäter, nationella kvalitetsregister samt löpande redovisning av tillgänglighet, vårdgaranti och andra verksamhetsspecifika mått. De anger även att uppföljning sker genom projekt- och utvecklingsarbeten, till exempel EVI. Kommunernas företrädare uppger att uppföljning sker genom respektive kommuns kvalitetsarbete och bygger på elevhälsodata, LUPP, närvarostatistik, individbaserad systematisk uppföljning samt lokala indikatorer.

De intervjuade uppger vidare att uppföljning av samverkan mellan region och kommuner sker genom dialog och muntliga avstämningar i forum som LGL, chefsgrupper samt samordnande grupper för barn och unga och för psykisk hälsa. De beskriver att dessa forum används för att följa upp utvecklingen inom området. De anger också att uppföljningen i dessa forum sällan bygger på gemensamma indikatorer eller sammanställd skriftlig dokumentation.

Förutsättningarna för uppföljning skiljer sig åt mellan kommunerna, bland annat till följd av olika dokumentationssystem, resurstillgång och sekretessregler som påverkar informationsutbytet. Vissa kommuner beskriver att uppföljning sker oregelbundet eller med begränsad återkoppling från regionen medan andra anger att uppföljningen främst sker på chefsnivå där akuta frågor ibland prioriteras framför mer systematiska rutiner.

Intervjuerna visar även att utvecklingsarbete pågår för att stärka uppföljningen på länsnivå. Regionen arbetar med digitala datalösningar såsom en Power BI-databas för barn och unga, en digitaliserad elevhälsoenkät och en dashboard för EVI som visar på sök/kontaktorsak. Dessa lösningar är ännu inte fullt implementerade. Vidare framkommer det i intervjuerna att det finns en etablerad Power BI-databas om folkhälsan i Kalmar län.

Ett område som lyfts som ett positivt exempel är familjecentralerna där det finns en etablerad uppföljning och kvalitetssäkring. Uppföljningen bygger på indikatorer som sammanställs i spindeldiagram som redovisas årligen och beskrivs som ett strukturerat gemensamt arbetssätt som ger en tydligare bild av hur samverkan fungerar.

Bedömning

Helseplan bedömer att uppföljning och resultatredovisning avseende samverkan mellan regionen och kommunerna är delvis ändamålsenlig i enlighet med gällande styrdokument och överenskommelser. Det finns etablerade forum och strukturer för återkoppling inom Läns gemensam ledning men det saknas en samlad och dokumenterad verksamhetsuppföljning som redovisar resultat av de gemensamma insatserna. Vidare saknas i sju av åtta granskade överenskommelser dokument som reglerar hur regionen och kommunerna gemensamt ska följa upp och kvalitetssäkra arbetet. Avsaknaden av sådana uppföljningsrutiner begränsar möjligheterna att systematiskt utvärdera och förbättra verksamheten och samverkan.

Uppföljningen baseras i stor utsträckning på långsiktiga indikatorer kopplade till psykisk hälsa såsom gymnasiebehörighet och folkhälsodata snarare än på kortsiktiga processmått som speglar effekterna av de gemensamma samverkansinsatserna. Arbetet med att utveckla mer systematiska rutiner och digitala verktyg för uppföljning pågår men variationer mellan verksamheter och kommuner medför att uppföljningen ännu inte är enhetlig eller heltäckande.

Rekommendationer

Helseplan lämnar följande rekommendation till regionstyrelsen och kommunstyrelserna:

- Att samtliga läns gemensamma överenskommelser kompletteras med strukturer för verksamhetsuppföljning som inkluderar tydliga processmått. Processmått bör omfatta centrala steg i samverkansprocessen, såsom kontaktorsaker, ledtider, överlämningar mellan aktörer samt andel ärenden som kräver samordning. Detta möjliggör en uppföljning som speglar det operativa arbetet och ger en mer heltäckande bild av hur samverkan fungerar i praktiken, utöver de långsiktiga resultatmått.

Helseplan lämnar följande rekommendation till regionstyrelsen:

- Att införandet av EVI följs upp genom tydliga processmått och dokumenterade rutiner. Det bör inkludera uppföljning av exempelvis bedömningsledtider, överlämningar mellan verksamheter samt hur ofta ärenden kräver samverkan. En sådan uppföljning skapar förutsättningar för att tidigt identifiera förbättringsområden i den nya strukturen och stärka mottagandet.

6. Nämndernas och styrelserna agerande för måluppfyllelse

Detta kapitel besvarar följande revisionsfråga: *Har dem ansvariga nämnderna och styrelserna agerat tillräckligt för att uppnå målsättningarna i överenskommelser och fullmäktiges mål och uppdrag?*

Från intervjuerna framkommer att politiskt engagemang och prioritering av frågor som rör barn och ungas psykiska hälsa generellt beskrivs som god. På flera håll lyfts fram att området har en tydlig plats på den politiska agendan och att det under senare år har skett ökade satsningar och resursförstärkningar kopplade till de övergripande målen. Flera intervjuade uppger att det finns aktiva dialoger mellan politik och verksamhet, bland annat genom gemensamma forum, verksamhetsbesök och presidiekonferenser där frågor följs upp och förankras.

I flera kommuner beskrivs det att nämnderna arbetar med beslut och prioriteringar som ligger i linje med överenskommelserna, exempelvis genom att tillföra resurser till det förebyggande arbetet eller stärka samverkan mellan verksamheter. På regional nivå uppges det politiska intresset vara tydligt och långsiktigt med en bred förankring och regelbunden uppföljning inom ramen för länsgemensam ledning.

Samtidigt framkommer att kännedom och delaktighet i de specifika överenskommelserna varierar mellan kommunerna. Några beskriver att beslutsmandaten inte alltid är tydliga mellan politisk och tjänstemannanivå eller att vissa överenskommelser inte är fullt ut kända bland förtroendevalda. I dessa fall uttrycks en önskan om tydligare återkoppling och politisk förankring i arbetet.

Bedömning

Helseplan bedömer att de ansvariga nämnderna och styrelserna till stor del har en ändamålsenlig styrning och i huvudsak har agerat i enlighet med de målsättningar som uttrycks i de länsgemensamma överenskommelserna och fullmäktiges mål. Det politiska engagemanget och prioriteringen av frågor som rör barn och ungas psykiska hälsa bedöms generellt vara god. Området har en tydlig plats på den politiska agendan och på flera håll har resurser tillförts samt satsningar genomförts i linje med de övergripande målen om tidiga, samordnade och förebyggande insatser.

Det framkommer dock att kännedom och delaktighet i de specifika överenskommelserna varierar mellan kommunerna. I vissa fall uppges beslutsmandaten mellan politisk och tjänstemannanivå vara otydliga vilket kan påverka förankringen och den politiska återkopplingen i arbetet.

7. Övergripande revisionsfråga

Det här kapitlet besvarar den övergripande revisionsfrågan: *Finns det en ändamålsenlig verksamhet inom länets kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen i syfte att främja god psykisk hälsa hos barn och ungdomar?*

Helseplan bedömer att verksamheten inom länets deltagande kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen till stor del är ändamålsenlig i syfte att främja god psykiska hälsa hos barn och ungdomar. Det bedöms finnas en etablerad struktur av länsgemensamma överenskommelser men en del praktiska anvisningar som enligt det regionala styrdokumentet ska finnas tillgängliga saknas fortfarande. Samverkan mellan regionen och deltagande kommuner bedöms trots detta fungera väl i praktiken och förväntas stärkas genom införandet av EVI.

Uppföljningen av samverkan i de granskade överenskommelserna sker i huvudsak genom kortsiktiga processmått kopplade till avvikelshantering. Dokumenten anger därmed endast hur avvikelser ska rapporteras och hanteras men innehåller inga krav på att följa upp operativa processmått som visar hur samverkan faktiskt fungerar i det dagliga arbetet, exempelvis hur snabbt gemensamma insatser initieras eller hur samordningen mellan aktörer fortlöper. Detta innebär att uppföljningen inte ger en fullständig bild av hur det gemensamma arbetet genomförs i praktiken.

Bilagor:

Bilaga 1 – Granskade dokument

Gemensamma avtal och överenskommelser i Kalmar län

- Barn och ungas hälsa, överenskommelse
- Barn och ungas hälsa, praktiska anvisningar
- Överenskommelse Familjecentraler
- Uppföljning och kvalitetssäkring Familjecentral
- Ungdomsmottagningar, överenskommelse
- IKB-team, överenskommelse
- Barn som vårdas utanför hemmet, överenskommelse
- Hälsoundersökning barn och unga, praktisk anvisning
- Samordnad individuell plan SIP, överenskommelse
- Samordnad individuell plan SIP, praktiska anvisningar
- Överenskommelse Missbruk och beroende
- Överenskommelse Psykisk funktionsnedsättning
- Regionalt styrdokument
- Handlingsplan barn och unga 2023 – 2024
- Handlingsplan psykisk hälsa 2023 – 2024
- Handlingsplan habilitering och rehabilitering 2023 – 2024

Region Kalmar läns styrdokument

- **Hållbarhetsplan 2025–2027:** betonar samverkan mellan regionen och kommunerna inom LGL för frågor som rör barn och ungas psykiska hälsa, med genomförande enligt Handlingsplan Samordnade grupp Barn och unga 2025 - 2026
- **Verksamhetsplan hållbarhet 2024–2026:** betonar att barn och ungas hälsa är ett särskilt fokus i det regionala folkhälsoarbetet och att LGL utgör en central plattform för samverkan mellan region och kommuner kring folkhälsa och psykiska ohälsa. Planen anger även att aktiviteter ska genomföras enligt LGL:s Handlingsplan samordnade grupp Barn och unga 2023 - 2024
- **Regional utvecklingsstrategi – Klimat att växa i 2030:** betonar vikten av att barn och unga ska ges god fysisk och psykisk hälsa och framhåller att arbetet behöver ske genom samverkan mellan flera samhällsarenor såsom skola, vård och omsorg.
- **Ansvarsfördelning En väg in – Psykisk hälsa barn och unga Kalmar län (EVI), Barn- och ungdomshälsan (BoU), Barn- och ungdomspsykiatri (BUP):** är en rutin som reglerar ansvar, triagering och vårdnivå mellan BoU och BUP. Dokumentet beskriver vilka typer av psykiska besvär som hanteras inom respektive verksamhet och anger principer för bedömning av symptom, funktionsnivå och komplexitet. Syftet är att säkerställa att barn och unga får vård på rätt nivå och att handläggningen sker enhetligt och patientsäkert.

- **Vägledning för samverkan mellan socialtjänsten och En väg in:** syftet med vägledningen är att stärka samverkan mellan socialtjänsten och EVI för att tillgodose behov hos de barn som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa samt med den ungas bästa i fokus möjliggöra en smidig överlämning av ärenden.
- **Vägledning för samverkan mellan skola och En väg in:** syftet med vägledningen är att stärka samverkan mellan skola och EVI för att tillgodose behov hos de barn som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa.
- **Riktlinje – Samverkan mellan Barn- och ungdomspsykiatri och Habiliteringen angående barn med funktionsnedsättning:** reglerar ansvarsfördelning och samverkan mellan BUP och Habiliteringen inom Region Kalmar län. Dokumentet tydliggör respektive verksamhets utrednings- och behandlingsansvar.
- **Uppdragsbeskrivning för Barn- och ungdomshälsan, BoU:** betonar att arbetet ska vara lättillgängligt, förebyggande och behovsstyrt samt bidra till tidig upptäckt och minskad risk för fördjupad ohälsa. Verksamheten bedrivs i nära samverkan med primärvård, skola, elevhälsa, socialtjänst och BUP med tydliga vårdflöden och ansvarsfördelning för att säkerställa att barn och unga får stöd på rätt vårdnivå.
- **Verksamhetsplan 2025 barn- och ungdomspsykiatri:** betonar tidig upptäckt, förebyggande arbete och personcentrerad vård genom samverkan mellan olika vårdnivåer och aktörer. För att göra vården mer jämlik, tillgänglig och tydlig för barn, unga och deras närstående utvecklas vårdflödena mellan BUP och BuH. Råd, stöd och triagering ska utgå från en länsgemensam mottagningsfunktion enligt principen EVI. Strategisk samverkan sker inom ramen för LGL.
- **Uppdragsbeskrivning Habilitering:** betonar specialiserade och samordnade insatser för barn och unga med varaktiga funktionsnedsättningar. Arbetet inriktas på att stärka delaktighet och självständighet genom tvärprofessionellt stöd, utredning och behandling. Samverkan med vårdnadshavare, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård är central för att skapa sammanhållna vårdflöden och en jämlik, tillgänglig habilitering i länet.

Borgholms kommun

- **Årsplan med budget 2025 samt plan 2026 – 2028:** utgår från kommunfullmäktiges mål kopplade till Agenda 2030 där mål 3 God hälsa och välbefinnande ingår. Dokumentet nämner inget om barn och ungas psykiska hälsa specifikt.
- **Folkhälsost strategi för Borgholms kommun 2017–2027:** betonar barnkonventionen och kommunens ansvar att främja barn och ungas psykiska hälsa genom tidiga insatser, trygghet och jämlika livsvillkor
- **Socialnämndens reglemente:** anger nämndens ansvar enligt Socialtjänstlagen (2001:453) och Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
- **Utbildningsnämndens reglemente:** anger nämndens ansvar enligt Skollagen (2010:800) och Socialtjänstlagen (2001:453)

Hultsfred kommun

- **Mål och budget 2025:** utgör kommunens framtidsvision och betonar samverkan mellan socialnämnd, skola och fritid för att ge stöd till ungdomar samt främja barns och ungas psykiska och fysiska välmående.
- **Plan 2027 – Lust att lära, lära för livet:** övergripande plan för förskola och skola som anger mål för trygghet, delaktighet och lärande samt betonar vikten av inkluderande miljöer och ett hälsofrämjande arbetssätt. Planen grundas på barnkonventionen och tydliggör skolans uppdrag att tidigt identifiera och stödja elever i behov av särskilt stöd.
- **Handlingsplan våld i nära relationer:** upprättad enligt Socialtjänstlag (2001:453), Kommunallag (2017:725) och Förvaltningslagen (2017:900). Anger att FN:s barnkonvention ska vara vägledande i arbetet med barn som bevittnat eller utsatts för psykiskt våld.
- **Gemensamt reglemente för den politiska organisationen i Hultsfred:** anger nämndens ansvar enligt Kommunallag (2017:725), Skollag (2010:800), Socialtjänstlag (2001:453) och Hälso- och sjukvårdslag (2017:30).

Högsby kommun

- **Verksamhetsplan med budget 2025:** anger verksamhetens övergripande inriktning och resursfördelning. Innehåller inga särskilda skrivningar om barn och ungas psykiska hälsa.
- **Folkhälsoplan för Högsby kommun 2024–2026:** anger inriktning för kommunens förebyggande folkhälsoarbete med fokus på samverkan mellan skolan, socialtjänst, polis och fritid (SSPF). Betonar barn och ungas uppväxtvillkor, psykisk hälsa och suicidprevention som prioriterade områden.
- **Styrdokument vision, mål, värdegrund:** utgör kommunens övergripande vision och långsiktiga mål kopplade till Agenda 30. Anger mål kopplade till ungas psykiska välmående såsom 100 procent gymnasiebehörighet.

Oskarshamn kommun

- **Årsbudget 2024 Verksamhetsplan 2025 – 2026:** utgår från modellen Löften som bygger på tillitsbaserad styrning med fokus på samverkan och brukarbehov. Verksamhetsplanen lyfter arbetet med att förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga genom samverkan mellan skolan och socialtjänst. Arbetet omfattar närvarofrämjande insatser, tidigt stöd samt program som Yam och SSPF.
- **Reglementen för styrelse och nämnder:** anger socialnämndens ansvar enligt Socialtjänstlagen (2001:453) och bildningsnämndens ansvar enligt skollagen (2010:800)

Torsås kommun

- **Årsplan och budget 2024 samt plan 2025 - 2026:** utgör kommunens övergripande styrdokument. Hänvisar till Agenda 2030 mål 3 om god hälsa och välbefinnande men saknar skrivningar som specifikt berör arbetet med psykisk hälsa.

- **Strategisk plan 2024–2028:** utgör Torsås vision *”Ett gott liv i en livskraftig kommun”* där de bland annat anger att verksamheter ska arbeta förebyggande och i samverkan för att främja social och medicinsk hälsa samt hänvisar till FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och barnkonventionen som grund för bemötande.
- **Plan för arbetet med barns rättigheter:** anger att kommunen ska ta fram arbetssätt för hur politiker, chefer och medarbetare ska arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv i alla verksamheter.
- **Uppdragsbeskrivning – Växa tryggt tillsammans:** är ett gemensamt projekt mellan socialnämnden och bildningsnämnden för att införa tidiga samordnade insatser. Målet är att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst och minska antalet placerade barn och främja barns psykiska hälsa.
- **Projektplanering skolsociala team:** beskriver ett gemensamt utvecklingsarbete mellan socialförvaltningen och bildningsförvaltningen för att etablera ett skolsocialt team med syfte att stärka närvaro, trygghet och tidiga insatser för barn och unga.
- **Reglemente för Socialnämnden:** anger nämndens ansvar enligt Socialtjänstlagen (2001:453). I reglemente för socialnämnden har det identifierats att den äldre Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) är hänvisande för arbetet.
- **Reglemente för Bildningsnämnden:** anger att nämnden ansvarar för det offentliga skolväsendet enligt Skollagen (2010:800) och tillhörande förordningar.

Mönsterås kommun

- **Budgetrapport 2025:** anger att socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden gemensamt har i uppdrag att utveckla samverkan kring tidiga, förebyggande och främjande insatser för barn och ungdomar.
- **Översiktsplan 2040 – med utblick mot 2050:** kopplar folkhälsoarbetet till Agenda 2030 mål 3. Planen framhåller vikten av förebyggande och hälsofrämjande insatser genom sociala mötesplatser rörelse och grönområden samt hänvisar till barnkonventionen som lag med fokus i arbetet med barn.
- **Handlingsplan psykisk hälsa och suicidprevention 2024–2025:** anger att kommunen ska stärka den psykiska hälsan och minska suicid genom förebyggande och samordnade insatser i samverkan mellan kommunens verksamheter, regionen och ideella aktörer. Planen omfattar särskilt barn och unga med mål om ökat psykiskt välbefinnande samt aktiviteter som ungdomscoacher, YAM-program och Livsviktigt snack i skolan.
- **Reglemente för barn- och utbildningsnämnden:** anger nämndens ansvar enligt Kommunallagen (2017:725) och att den ska följa barnkonventionen.
- **Reglemente för socialnämnden:** anger nämndens ansvar enligt Kommunallagen (2017:725), Socialtjänstlagen (2001:453), Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt att de ska följa barnkonventionen.

Mörbylånga kommun

- **Verksamhetsplan med budget 2025:** anger under målet gynnsamma uppväxt- och levnadsvillkor att kommunen ska skapa trygghet och god

folkhälsa genom samverkan mellan verksamheter, föreningar och myndigheter samt att fokus bör ligga på det förebyggande arbetet i samverkan med Region Kalmar län inom uppdraget Nära vård. Planen kopplar även arbetet till Agenda 2030 mål 3.

- **Verksamhetsplan med budget 2025 Bildningsnämnden:** anger att nämnden ska arbeta förebyggande för att stärka barns uppväxtvillkor och att samverkan är central. Dokumentet betonar att samverkan gynnar det förebyggande arbetet och att nämnden arbetar genom intern samverkan (bildning, social omsorg m.fl.) och extern samverkan (polis, region) samt genom SSPF och skolsocialt team för att stödja barn och unga i riskzon.
- **Verksamhetsplan med budget 2025 Socialnämnden:** anger att nämnden ska förebygga att barn och unga utvecklas ogynnsamt och identifiera dem som riskerar att göra det. Dokumentet betonar att samverkan gynnar det förebyggande arbetet och att nämnden arbetar genom intern samverkan (bildning, social omsorg m.fl.) och extern samverkan (polis, region) samt genom SSPF och skolsocialt team för att stödja barn och unga i riskzon
- **Socialnämndens reglemente:** anger nämndens ansvar enligt Kommunallagen (2017:725), Socialtjänstlagen (2001:453) och Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).
- **Bindningsnämndens reglemente:** anger nämndens ansvar enligt Kommunallagen (2017:725) och omfattar verksamhetsområden som förskola, grundskola, elevhälsa och kulturskola.

Bilaga 2 – Intervjuade funktioner

- Ordförande
- Vice ordförande
- Regionråd
- Hälso- och sjukvårdsdirektör
- Psykiatridirektör
- Primärvårdsdirektör
- Planeringsdirektör
- Basenhetschef
- Områdeschef
- Avdelningschef
- Sjukhuschef
- Bildningschef
- Socialchef
- Chef för skola / elevhälsa

Kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och
socialnämnden för yttrande
Kommunfullmäktige för kännedom

Missiv – Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa

Kommunens revisorer har tillsammans med Region Kalmar län låtit genomföra en granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa.

Granskningens bedömning är att verksamheten inom länets deltagande kommuner och Region Kalmar län samt samverkan mellan huvudmännen till stor del är ändamålsenlig i syfte att främja god psykiska hälsa hos barn och ungdomar. Det bedöms finnas en etablerad struktur av länsgemensamma överenskommelser men en del praktiska anvisningar som enligt det regionala styrdokumentet ska finnas tillgängliga saknas fortfarande.

Revisorerna ställer sig bakom de bedömningar och rekommendationer som görs i revisionsrapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och socialnämnden för yttrande senast den 22 april.

Bilaga:

Revisionsrapport – Granskning av arbetet med att främja barn och ungdomars psykiska hälsa

Jan-Olof Olsson
Ordförande

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

JAN-OLOF OLSSON

Undertecknare

Serienummer: ae20764c8b5cb5[...]cf2822c631879

IP: 2.248.xxx.xxx

2026-02-16 10:12:06 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

2025-12-11

Till: Direktionen för Räddningstjänsten Sydost

För kännedom till: Samtliga medlemskommuner

Revisionens granskning av ekonomisk styrning och kontroll

Revisorerna har gett EY i uppdrag att granska ekonomistyrningen i förbundet. Den samlade bedömningen är att direktionen inte har haft en tillfredsställande ekonomisk styrning och en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen visar att förbundet har haft återkommande underskott trots prognoser om budget i balans. Behovet av ökade intäkter har endast delvis belysts i budgetarbetet och i kommunikationen med medlemskommunerna. Underlag visar att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att upprätthålla en verksamhetskritisk nivå. Det saknas långsiktiga likviditetsprognoser och en tydlig strategi för att hantera underskotten. Budgetarbetet har återkommande försenats på grund av bristande beslutsunderlag och påverkan av externa omständigheter.

Vi bedömer att åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter har genomförts, men sent. En formell hemställan om tillskott av ej överförda medel gjordes först i maj 2025, trots att förbundet visat underskott sedan årsbokslut 2023 och ett kraftigt underskott i samband med årsbokslutet 2024. Hemställan stöds av majoriteten av medlemskommunerna, men processen har fördröjts vilket vi bedömer har ökat den ekonomiska osäkerheten.

Direktionen har delvis vidtagit en plan för effektiviseringar. Direktionen har beslutat om besparingsåtgärder. Besparingarna uppgår till cirka 3–4 mnkr, vilket är långt ifrån tillräckligt för att möta underskotten på över 40 mnkr. Åtgärderna bedöms därför begränsade i effekt.

Vi bedömer att riskanalys inför beslutade internkontrollplaner inte varit tillräcklig då dessa saknar kontrollpunkter kopplade till ekonomiskt resultat och hantering av underskott. Budgetprognoserna har återkommande visat nollresultat trots tydliga underskott, vilket bedöms vara en indikation på brister i analys och styrning.

Utifrån granskningsrapporten rekommenderas direktionen att:

- ▶ Förbättra arbetet med att upprätta prognoser på kort och lång sikt och vidta åtgärder vid avvikelser.
- ▶ Stärka den interna kontrollen kopplat till budgetuppföljning och avvikelser för att tidigare kunna vidta åtgärder.
- ▶ Upprätta konsekvensanalyser vid utebliven uppräknings av medlemsavgifter och kommunicera dessa till medlemskommunerna.

Revisorerna önskar direktionens synpunkter på rapporten senast 10 mars 2026.

Förbundets revisorer

Ann-Marie Fagerström
Ordförande i revisionen

Johnny Maurits

Kjell Bülow

Lars Axetun

Jan-Olof Olsson

Ewa Klase

Ingemo Eriksson

Jan-Åke Karlsson

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

JAN-OLOF OLSSON

Undertecknare 1

Serienummer: ae20764c8b5cb5[...]cf2822c631879

IP: 193.45.xxx.xxx

2025-12-11 14:06:37 UTC

Ingemo Birgit Eriksson

Undertecknare 1

Serienummer: 975ae914844697[...]3f54a752bdd98

IP: 193.45.xxx.xxx

2025-12-11 14:06:54 UTC

Kjell Peter Bülow

Undertecknare 1

Serienummer: c7491b5de21446[...]bd8618025c0f2

IP: 193.45.xxx.xxx

2025-12-11 14:07:07 UTC

ANN-MARIE FAGERSTRÖM

Undertecknare 1

Serienummer: 9486642dadfaf3[...]828bf34f1ca46

IP: 193.45.xxx.xxx

2025-12-11 14:07:13 UTC

LARS OLOF AXETUN

Undertecknare 1

Serienummer: e4aa78300f5401[...]3a896ac77adeb

IP: 94.191.xxx.xxx

2025-12-11 14:07:28 UTC

JAN-ÅKE KARLSSON

Undertecknare 1

Serienummer: 0474c64b49a869[...]9ef8c8a70fbc4

IP: 94.234.xxx.xxx

2025-12-11 14:11:07 UTC

Penneo-dokumenttryckel: 10R4UC-QDBUEB-H68RPLS-TR0VANS-010BZ6-6CXZEF

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

EVA KLAASE

Undertecknare 1

Serienummer: debcb10406d438[...]74b76e860c69f

IP: 193.45.xxx.xxx

2025-12-11 14:12:45 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

JOHNY MAURITS

Undertecknare 1

Serienummer: 9b4ac98a223380[...]e20c079fed184

IP: 212.3.xxx.xxx

2025-12-11 14:16:00 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via [Penneo.com](https://penneo.com). De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill. För mer information om Penneos kvalificerade betrodda tjänster, se <https://eutl.penneo.com>.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra valideringsverktyg för digitala signaturer.

Räddningstjänsten Sydost

Granskning av ekonomisk styrning och kontroll

EY

Building a better
working world

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Genomförande och avgränsning	4
1.4. Revisionskriterier	4
2. Granskningsresultat	5
2.1. Organisationen	5
2.2. Budgetprocess	6
2.3. Åtgärder och plan för effektiviseringar	11
2.4. Kontroller och konsekvensanalys	13
2.5. Bedömning	15
3. Slutsats	16
4. Källförteckning	18
5. Revisionskriterium	19
Kommunallagen (2017:725)	19
Budget 2025 med flerårsplan 2026-2027	19
Förbundsordning för Räddningstjänst Sydost	19
Direktionens mål och riktlinjer	19

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Räddningstjänsten Sydost genomfört en granskning med syftet att bedöma om huruvida direktionen har en tillfredsställande ekonomisk styrning och en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen visar att förbundet har haft återkommande underskott trots prognoser om budget i balans. Orsaker är både ökade kostnader och minskade intäkter. Behovet av ökade intäkter har endast delvis belysts i budgetarbetet och i kommunikationen med medlemskommunerna. Underlag visar att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att upprätthålla en verksamhetskritisk nivå. Det saknas långsiktiga likviditetsprognoser och en tydlig strategi för att hantera underskotten. Det bedöms i granskningen som en brist att budgetarbetet återkommande har försenats på grund av bristande beslutsunderlag och påverkan av externa omständigheter.

Vidare bedöms att åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter har genomförts, men sent. En formell hemställan om tillskott av ej överförda medel gjordes först i maj 2025, trots att förbundet visat underskott sedan årsbokslut 2023 och ett kraftigt underskott i samband med årsbokslutet 2024. Hemställan stöds av majoriteten av medlemskommunerna, men processen har fördröjts vilket bedöms ha ökat den ekonomiska osäkerheten.

Direktionen har delvis vidtagit en plan för effektiviseringar. Direktionen har beslutat om besparingsåtgärder, bland annat minskning av chefsled, senarelagda inköp och förändringar i RIB-organisationen. Besparingarna uppgår till cirka 3-4 mnkr, vilket är långt ifrån tillräckligt för att möta underskotten på över 40 mnkr. Åtgärderna bedöms därför begränsade i effekt. Därtill har hemställan om tillskott av ej överförda medel lämnats till medlemskommunerna.

Risikanalys inför beslutade internkontrollplaner bedöms inte varit tillräcklig då dessa saknar kontrollpunkter kopplade till ekonomiskt resultat och hantering av underskott. Budgetprognoserna har återkommande visat nollresultat trots tydliga underskott, vilket bedöms vara en indikation på brister i analys och styrning.

Sammanfattningsvis visar granskningen att direktionen inte har haft en tillfredsställande ekonomisk styrning och en tillräcklig intern kontroll.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderas direktionen att:

- ▶ Förbättra arbetet med att upprätta prognoser på kort och lång sikt och vidta åtgärder vid avvikelser.
- ▶ Stärka den interna kontrollen kopplat till budgetuppföljning och avvikelser för att tidigare kunna vidta åtgärder.
- ▶ Upprätta konsekvensanalyser vid utebliven uppräknings av medlemsavgifter och kommunicera dessa till medlemskommunerna.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

En god ekonomisk styrning och kontroll av resultatutveckling är central för att upprätthålla verksamheter i balans med de ekonomiska förutsättningarna. Flera faktorer är avgörande för möjligheten att planera verksamheten inom ramen för budgetens ramar och förmågan att identifiera avvikelser och dess påverkan på budgetföljsamheten.

Räddningstjänsten Sydost är ett kommunalförbund bestående av 9 medlemskommuner. Det är en omfattande verksamhet bestående av 600 anställda. Förbundet startades upp 2023- 01-01.

Räddningstjänsten har för såväl 2023 som 2024 uppvisat betydande underskott. 2023 uppgick underskottet till 8,5 mnkr och 2024 till 43 mnkr. Orsakerna till underskotten hänvisas av förbundet primärt till släpande kostnader sedan innan förbundet startades men som nu behöver hanteras inom ramen för förbundets verksamhet. Det mest omfattande underskottet kan kopplas till pensionsinbetalningar till följd av inflationskompensation. Enligt skrivelse från förbundet till medlemskommunerna är det inte möjligt att inhämta underskotten genom besparingar eller effektiviseringar. Detta skulle påverka räddningstjänstens operativa förmåga i sådan utsträckning att förmågan att hjälpa nödställda skulle försämrats.

Det framförs i skrivelse till medlemskommunerna att underskottet för 2025 kommer att motsvara 2024 års nivå om inte medlemsavgifterna justeras upp.

Det framgår av årsredovisningen 2024 att förbundsdirektionen hävdar synnerliga skäl för ökade pensionskostnader (33 mnkr). Detta innebär att förbundet inte kommer att återställa denna del av underskottet inom tre år i enlighet med kommunallagens bestämmelser. Detta förfarande utgör ett avsteg från balanskravresultatet vars syfte är att upprätthålla en sund ekonomisk balans. Kommunalförbundet har 2025 ett ingående eget kapital på ca -52 mnkr. Revisorerna vill mot bakgrund av ovan granska den ekonomiska styrningen och kontrollen.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte har varit att bedöma om direktionen har en tillfredsställande ekonomisk styrning och en tillräcklig intern kontroll.

I granskningen har följande revisionsfrågor besvarats:

- ▶ Har direktionen i budget belyst behovet av intäkter för att säkerställa en verksamhetskritisk nivå?
- ▶ Har direktionen vidtagit tillräckliga åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter i nödvändig nivå? (Inkluderar hur medlemsavgifterna beräknas)

- ▶ Har direktionen vidtagit en plan för effektiviseringar och/eller besparingar i syfte att möta de finansiella förutsättningarna?
- ▶ Har direktionen upprättat tillräckliga kontroller för att i god tid bedöma följsamhet mot beslutad budget?
- ▶ Har direktionen upprättat en konsekvensanalys vid utebliven uppräkningsav medlemsavgifter?

1.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen avser direktionen och har genomförts under perioden september-december 2025.

Granskningen har skett genom dokumentstudier samt intervjuer med ekonomichef och förbundsdirektör. Därtill genomfördes intervjuer med presidiet i direktionen.

1.4. Revisionskriterier

Granskningens bedömningar utgår från följande revisionskriterier:

- ▶ Kommunallagen (2017:725)
- ▶ Förbundsordning för Räddningstjänst Sydost
- ▶ Budget 2025 med flerårsplan 2026-2027
- ▶ Direktionens mål och riktlinjer

För att läsa mer om revisionskriterierna, se avsnitt 5.

2. Granskningsresultat

2.1. Organisationen

Kort om organisationen och ansvarsfördelning

Räddningstjänsten Sydost, RTSO, är ett kommunalförbund med direktion, bildat 2022 av nio medlemskommuner: Kalmar, Nybro, Emmaboda, Torsås, Borgholm, Mörbylånga, Högsby, Mönsterås och Oskarshamn. Verksamheten startade den 1 januari 2023. Förbundsordningen anger att förbundet i kommunernas ställe ansvarar för både förebyggande och operativ räddningstjänst, inklusive uppgifter inom krisberedskap, olycksutredning och tillsyn.

I utredningen vid bildandet av förbundet konstateras att flera kommuner haft svårigheter att upprätthålla tillräcklig ledningsförmåga, klara lagkraven enligt den reviderade lagen om skydd mot olyckor (LSO) samt hantera ökande pensionskostnader och administrativa krav. Särskilt framhålls bemanningsproblem inom verksamheten för räddningstjänstpersonal i beredskap¹ (RIB) svårigheter att genomföra förebyggande tillsyn i tillräcklig omfattning samt begränsad förmåga att hantera långvariga insatser på egen hand.

Direktionen är förbundets högsta beslutande organ och ansvarar för budget, taxor och avgifter, investeringar, samt uppföljning av verksamhet och ekonomi. Direktionen ska vidare företräda direktionen i olika sammanhang gentemot medlemskommunerna. Presidiets uppdrag är bland annat att förbereda ärenden inför direktionsens sammanträden. Den operativa ledningen utövas av förbundsdirektören, som leder verksamheten tillsammans med en ledningsgrupp.

Av förbundsordning som gäller från förbundets start framgår att direktionen under innevarande mandatperiod och verksamhetsåret 2023 ska bestå av en interimsdirektion bestående av förbundsmedlemmarnas respektive ordförande i kommunstyrelsen samt en ersättare från vardera kommun. Under förbundets uppstartsår 2022 är direktionsens uppdrag att i samråd med medlemskommunerna fatta de beslut och vidta de åtgärder som krävs för att flytta över medlemskommunernas räddningstjänstverksamheter i förbundets regi från den 1 januari 2023. Från 2024 ska direktionen bestå av 11 ledamöter och 11 ersättare enligt en fastställd fördelning i medlemskommunerna. Inför 2025 ska medlemskommunerna enligt förbundsordningen utvärdera förbundsordningen inklusive direktionsens sammansättning. Detta har inte gjorts med hänvisning till att interimsdirektionen fortfarande var aktiv. Vid tidpunkten för granskningen har interimsdirektionens uppdrag förlängts och ingen ordinarie direktion har tillsatts.

Ekonomiansvar

Förbundet har i dagsläget en egen ekonomiorganisation. Under direktionen finns en ekonomichef utan tillhörande ekonomiorganisation. Ekonomitjänster köps in från Kalmar kommuns economicenter, som hanterar bland annat fakturahantering,

¹ Räddningstjänstpersonal i beredskap, RIB, avser deltidsanställda brandmän.

reskontra och dagbok. Tidigare hanterades hela ekonomifunktionen internt av en ekonomichef som ansvarade för hela ledet av budgetarbete, bokslut, löpande redovisning och ekonomisk rapportering. Detta arbete genomfördes med stöd av en administratör som hanterade leverantörs- och kundreskontra.

2.2. Budgetprocess

Av finanspolicyn framgår att finansverksamhetens övergripande mål är att säkerställa betalningsförmågan och minimera räntekostnader inom ramen för en god riskhantering. Vidare ska en god intern kontroll säkerställas i den finansiella verksamheten. Direktionen har ett ansvar för att säkerställa förbundets finansiella stabilitet och betalningsförmåga på både kort och lång sikt. Förbundet ska hålla en likviditet som möjliggör minst 30 dagars betalningsberedskap, och löpande likviditetsprognoser ska tas fram som underlag för planering och beslut om in- och utlåning. Vid överskottslikviditet ska medlen i första hand användas till att amortera befintliga lån. Enligt uppgift har likviditetsprognoser i dagsläget ännu inte upprättats. Ett arbete med att starta upp likviditetsprognoser i Kommuninvests likviditetsmodul är uppges vara pågående.

Investeringspolicyn beskriver att direktionen ansvarar för att fatta beslut om investeringsbudget, total högsta nivå för lån hos kreditinstitut samt enskilda investeringar överstigande 5 mnkr. Förbundsdirektör och räddningschef har ansvar för att prioritera investeringar så att budgeterad nivå kan efterlevas samt att besluta om leasing eller investering. Ekonomichef ansvarar för att rapportera investeringsverksamheten med samma periodicitet som övrig ekonomisk rapportering samt, tillsammans med investeringsansvarig, analysera helhetsperspektivet av leasing eller investering. Investeringsansvarig ska säkerställa att verksamheten bedrivs enligt policyn och fastställda riktlinjer, samordna genomförandet, följa upp och prognostisera investeringsverksamheten samt tillse att redovisningen följer god redovisningssed.

Vidare framgår av policyn att förbundet ska ha en långsiktig och kostnadseffektiv investeringsplanering som löpande stäms av mot både kort- och långsiktiga planer. Planeringen ska präglas av framförhållning, konsekvensbedömning och tydlig prioritering. Det anges att investeringar som krävs för att bedriva lagstadgad verksamhet ska vara prioriterade, och att varje investeringsprojekt ska analyseras utifrån sina långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser innan beslut fattas. Finansieringen ska i första hand ske genom självfinansiering, det vill säga genom kassaflöden från den löpande verksamheten, för att undvika lånefinansiering. Policyn lyfter därmed vikten av att investeringsplaneringen integreras i budgetprocessen och att driftkonsekvenser beaktas som en del av en hållbar ekonomisk styrning. Av årsredovisningar framgår att självfinansieringsgraden var 27% år 2023, 100% år 2024 samt att prognosen vid delåret 2025 var en självfinansieringsgrad på 100%.

Finansiering av förbundet

Den huvudsakliga finansieringen består av medlemsbidrag från de nio medlemskommunerna. För år 2024 utgjorde medlemsbidragen 81 procent av de totala intäkterna. För budgetförslaget för 2024 låg totalen på 239,8 mnkr, medan

den enligt förändringsbudgeten och vid årsbokslut uppgick till 249,4 mnkr – en ökning av medlemsbidragen med 10,1 mnkr. I budgetförslaget för 2025 beräknas andelen ligga på samma nivå.

Av förbundsordningen framkommer att medlemskommunernas andel i kommunalförbundets tillgångar, skulder och verksamhetskostnader justeras årligen enligt en modell som bygger på tre komponenter: förändringar i befolkningsandelar, förändringar i invånarantal samt kompensation för pris- och löneökningar enligt Prisindex kommunal verksamhet, PKV, från SKR. Kostsamma räddningsinsatser ska enligt förbundsordningen finansieras av de kommuner som berörts av den specifika händelsen.

Beräkningen av medlemsbidragen görs varje år i april och utgår från SCB:s befolkningsstatistik för föregående år jämfört med året dessförinnan för att fastställa förändringar i befolkningsandelar och invånarantal. SKR:s senaste bedömning av PKV-index används som grund för kompensation av pris- och löneökningar, där utfallet från föregående år ligger till grund för uppräknings. Ingen översyn av beräkningen av medlemsavgifterna har genomförts. Direktionen beslutar årligen om medlemsavgifterna. Avgifternas storlek framgår av de beslut som fattas i samband med fastställandet av budgeten för respektive år.

Tabell 1 visar på fördelningen av medlemskommunernas avgifter.

Kommun	2023	Budget 2024	Budgetförslag 2025	Plan 2026	Plan 2027
Borgholm	16,8	18,6	18,9	19,3	19,6
Emmaboda	12,8	14,9	14,5	14,2	13,9
Högsby	10,5	10,9	10,9	10,8	10,7
Kalmar	69,3	75,1	78,5	82,1	85,7
Mönsterås	19,5	21	21,4	21,7	22,1
Mörbylånga	23,1	26,5	27,9	29,4	30,9
Nybro	28,5	33,9	34,6	35,4	36,1
Oskarshamn	35,2	37,6	38,7	39,8	40,9
Torsås	9,6	10,9	11,2	11,5	11,8
Summa	225,3	249,4	256,6	264,2	271,7

Tabell 1. Källa: Räddningstjänsten Sydosts budget 2025 med plan 2026–2027. Samtliga summor är avrundade uppåt, och kan därför avvika från förbundets budget. Beloppen anges i miljoner kronor.

Av planeringsunderlaget framgår att intäkterna från medlemsbidrag beräknades till 213,1 mnkr för 2023, 230,7 mnkr för 2024 och 243,1 mnkr för 2025. Utfallet visar att det enbart var för 2023 som medlemsbidragen blev något lägre än planerat, då budgeten uppgick till 225,3 mnkr. För 2024 uppgick däremot de faktiska medlemsbidragen till 249,4 mnkr, vilket överstiger planerad nivå. Även i budgetförslaget för 2025 framgår högre beräknade medlemsbidrag än i planeringsunderlaget, motsvarande 256,6 mnkr.

Vad gäller avgifter i övrigt har förbundet även avgiftsfinansierade verksamheter såsom myndighetsutövning (tillsynsavgifter), utbildningar på uppdrag av bland annat Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Linnéuniversitetet, samt insatser så som sanering efter trafikolyckor och sotning. Dessa intäkter redovisas inte i någon av budgetarna för 2023–2025. Enligt uppgift från intervjuade redovisas intäkterna utifrån försiktiga antaganden eller utelämnas helt, eftersom de varierar över tid och till viss del påverkas av externa faktorer. Vidare framkommer att förbundet inte får generella statsbidrag, men att vissa tjänster finansieras via avtal med MSB, till exempel utvecklingsuppdrag där MSB ersätter lönekostnader direkt till förbundet.

Budgetarbetet

I förbundsordningen framgår att direktionen årligen ska fastställa budget för kommunalförbundet inom de ekonomiska ramar och enligt de riktlinjer som förbundsmedlemmarna anger som budgetförutsättningar. Ambitionen är att sådana ramar ska kunna lämnas för längre tidsperiod än ett år åt gången. Enligt uppgift fastställer direktionen budgeten i maj varje år. I samband med detta beslutas även medlemskommunernas bidrag för kommande år med en plan för kommande två år, se tidigare ovan avsnitt för hur medlemskommunernas andel beräknas. RTSO:s budgetarbete ska samordnas med medlemskommunernas budgetprocess, och beslut behöver fattas i maj för att möjliggöra kommunernas egen budgetplanering och under arbetets gång ska samråd ske med samtliga förbundsmedlemmar.

Av protokollgenomgång noterar vi att den preliminära budgeten för 2023 beslutades att tas fram den 25 augusti 2022, med justeringar senast under andra kvartalet 2023, och antogs vid mötet den 22 december 2022. Den 27 oktober 2023 fastställdes budgeten för 2024. Den 30 augusti 2024 antog direktionen förslaget till budget för 2025 med plan för 2026–2027. Den 10 oktober 2025 beslutade direktionen att uppdraga åt förbundsledningen att ta fram internbudgeten för 2026. Enligt uppgift har försening av fastställande av budget skett med anledning av bristande underlag, sena prognoser (särskilt avseende pensionskostnader), IT-problem och otillräcklig förankring i medlemskommunerna. Detta har enligt uppgift i sin tur påverkat den ekonomiska styrningen.

Den fastställda budgeten omfattar både övergripande plan för verksamheten och ekonomin under det kommande budgetåret samt en ekonomisk plan för de två följande åren. Direktionen beslutar samtidigt om detaljbudget, där kostnader för personal, hyror och övriga poster ingår.

Förbundet beslutar själv om vilka investeringar som behöver genomföras, och de ökade kostnader som följer av dessa, såsom avskrivningar, ränta och andra driftskostnader, ska finansieras inom tilldelad driftbudget.

Budgetuppföljning och ekonomiskt utfall

Uppföljning sker enligt fastställd rutin i samband med tertialrapport per den 30 april, delårsrapport per den 31 augusti samt årsredovisning per den 31 december till direktionen, vilket framgår av de handlingar vi har tagit del av.

Av årsredovisningen 2023 framgår att det faktiska utfallet för året uppgick till ett underskott på 8,5 miljoner kronor trots prognoser om ett nollresultat för helåret.

Per den 31 mars redovisades ett överskott om 0,3 mnkr. Vid tertialuppföljningen per den 30 april visade utfallet ett underskott på 0,5 mnkr. I delårsrapporten redovisades därefter ett underskott om 3,2 mnkr. Utfallet per den 31 augusti visade ett fortsatt försämrat resultat med ett underskott om cirka 14 mnkr, medan resultatet per den 30 november förbättrats men fortfarande uppgick till ett underskott om 4,5 mnkr. Trots samtliga utfall visar prognoserna vid samtliga uppföljningar vid 2023 ett nollresultat för helåret och en budget i balans. Intäkterna uppgick till cirka 53 miljoner kronor jämfört med budgeterade 59 miljoner kronor för 2023. I dessa ingår förrättnings- och granskningsavgifter, sotning, brandsyn och automatlarm. Avvikelserna förklaras främst av högre pensionskostnader, ökade lokalkostnader samt stigande drift- och bränslekostnader till följd av inflation.

Trots viss förbättring av intäkterna under 2024, bland annat genom sotning och externa utbildningar, kvarstod underskottet. För 2024 framgår av tertialuppföljningen per den 30 april att utfallet uppgick till -2,4 mnkr. Delårsrapporten per den 31 augusti redovisar därefter ett underskott om cirka -40 mnkr, medan helårsprognosen vid samma tidpunkt beräknades till -8,4 mnkr. Av årsredovisningen framgår att det faktiska resultatet för året uppgick till -43 mnkr. Underskottet förklaras bland annat av att förbundet övertagit ansvar för pensionskostnader som tidigare reglerats av medlemskommunerna, samt ökade personalkostnader i samband med rekrytering av RIB-personal och övertagande av sotningsverksamheten.

Tertialuppföljningen per den 30 april 2025 visar ett utfall om -10,4 mnkr, medan prognosen vid samma tidpunkt uppgår till -22,5 mnkr. Delårsboks slutet per den 31 augusti 2025 redovisar ett utfall om -15,9 mnkr och en helårsprognos på -24,1 mnkr, vilket motsvarar en negativ avvikelse om 29,4 mnkr jämfört med budgeterat resultat på +5,4 mnkr.

Samtliga budgetar 2023-2025² är upprättade med ett beräknat nollresultat för respektive helår.

Vid genomgång av sammanträdesprotokoll från 2022 till 2025 framgår att direktionen löpande har informerats om förbundets ekonomiska läge. För 2022 var dock informationen mer begränsad, då tre av fyra sammanträden saknade information om det ekonomiska läget. Under 2023 blev den ekonomiska redovisningen mer kontinuerlig med återkommande uppföljningar, där prognoserna successivt visade ett ökande underskott. Det noteras i protokoll att en tuffare ekonomisk period väntar framöver.

Även under 2024 framgår av protokollen att den ekonomiska rapporteringen till direktionen blev mer detaljerad och återkommande. Ekonomiska avvikelser diskuterades vid samtliga sammanträden under året. Information om analys av underskottet för 2023 delgetts direktionen, som hänfördes till högre pensions- och lokalkostnader samt lägre intäkter än budgeterat. Från sammanträdet i april 2024 framgår av redovisning av årsredovisning 2023 att sex tjänster inte hade

² Vid antagandet av budget 2025 den 30 augusti 2024 framgår i förändringsbudgeten att resultatet för 2024 beräknas uppgå till 3,8 mnkr.

återbesatts efter avgångar och att ytterligare avgångar under 2024 inte skulle ersättas. Under året informerades även om sjukskrivning av ekonomichefen och tillfällig bemanning, samt om tecken på underfinansiering och behov av ändringsbudget. Prognosen vid årets slut kvarstod som negativ.

För 2025 visar protokollen att direktionen fortsatt informerats regelbundet om ekonomiskt läge och vidtagna åtgärder. De besparingar som genomförs under 2025 beskrivs som tillfälliga, bland annat genom att skjuta upp planerade åtgärder. I augusti informerades om en fortsatt prognos på -19,7 mnkr, med vidare information om planerade besparingsåtgärder såsom ändrat arbetssätt inom RIB, senarelagda inköp av nödmat, genomförande av extra GRIB-utbildning samt ett utökad bidrag från MSB.

Tabell 2 nedan ger en översiktlig sammanställning av den redovisade utvecklingen ovan.

År	Uppföljning	Utfall	Helårsprognos	Avvikelse mot budget
2023	31 mars	+0,3	0	-8,5
	30 april (tertiäl)	-0,5	0	
	31 augusti (delår)	-3,2	0	
	30 november	-14	0	
	Årsresultat	-8,5	0	
2024	30 april (tertiäl)	-2,4	0	-34,6
	31 augusti (delår)	-40	-8,4	
	Årsresultat	-43	-8,4	
2025	30 april (tertiäl)	-10,4	-22,5	-
	31 augusti (delår)	-15,9	-24,1	
	Årsresultat	-	-24,1	

Tabell 2. Beloppen anges i miljoner kronor.

2.2.1. Bedömning

Granskningen visar att förbundet har haft återkommande underskott trots prognoser om budget i balans. Orsaker är båda ökade kostnader och minskade intäkter. Vi bedömer att behovet av ökade intäkter endast delvis har belysts i budgetarbetet och i kommunikationen med medlemskommunerna. Underlag visar att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att upprätthålla en verksamhetskritisk nivå. Vi bedömer att det saknas långsiktiga likviditetsprognoser och en tydlig strategi för att hantera underskotten. Vi bedömer det som en brist att budgetarbetet

återkommande har försenats på grund av bristande beslutsunderlag och påverkan av externa omständigheter.

2.3. Åtgärder och plan för effektiviseringar

Hemställan och ekonomiskt läge

Av protokollshandlingen *Hemställan om tillskott av ej överförda medel för pensioner och vakanser*, daterad 2025-05-23, med tillhörande bilaga framgår att medlemskommunerna gemensamt har utrett RTSO:s ekonomiska situation. Den förmedlade bilden är att det vid förbundsbildningen inte överlämnades en korrekt budgettram. Förbundet har under de två första verksamhetsåren, 2023 och 2024, redovisat underskott på sammanlagt cirka 52 miljoner kronor, och därtill har budgetramar om 38,5 miljoner kronor bedömts inte ha överförts vid bildandet.

Vid översynen konstaterades att budgetposter för pensioner inte hade överförts till förbundet samt att budget för vakanta tjänster med tillhörande utbildningskostnader uteblivit. Förbundet menar att man därmed burit kostnader som medlemskommunerna behållit budget för. Det framgår av erhållet underlag från översynen att den totala nivån av ej överförda medel beräknas till 38,5 miljoner kronor, varav 25,7 miljoner utgör en engångseffekt och 12,8 miljoner en ramförändring inklusive kostnader för vakanser.

Intervjuade uppger att utöver felaktiga ingångsvärden har andra omständigheter påverkat ekonomin negativt. Kort efter förbundets bildande uppstod en resursbrist inom ekonomifunktionen, vilket påverkade möjligheten till uppföljning och analys. Därutöver inträffade ett omfattande IT-haveri under ungefär ett halvår, vilket innebar att förbundet inte kunde följa upp ekonomin och verksamheten på ett tillförlitligt sätt under den perioden. Därtill tillkom nya avtal och regelverk avseende 11-timmarsregeln som krävde omorganisationer och ökade kostnader.

Enligt uppgift har ekonomicheferna i medlemskommunerna tillsammans med förbundets ekonomichef genomfört översynen av pensionskostnaderna. Samtliga ekonomichefer, kommunchefer och kommunstyrelseordföranden i medlemskommunerna uppges stå bakom den utredning som ekonomichefsgruppen tagit fram.

Den nuvarande finansieringsmodellen innebär att medlemsbidragen räknas upp årligen utifrån befolkningsförändringar och fastställt PKV, vilket skapar en eftersläpning på två år. Modellen utgår från ett PO³-snitt för kommunal verksamhet, medan räddningstjänstens PO är högre. Det medför att medlemsbidragen inte täcker förbundets faktiska pensionskostnader, samtidigt som medlemskommunernas egna pensionsresultat förbättrats eftersom kostnaderna överförts utan motsvarande budgetramar.

³ PO står för personalomkostnadspålägg. I det totala PO-pålägget ingår arbetsgivaravgifter (lagstadgade socialavgifter) och avgifter för pensioner och försäkringar som bestäms i kollektivavtal mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor.

Mot denna bakgrund har direktionen hemställt till medlemskommunernas fullmäktige att tillskjuta de medel som inte överfördes vid förbunds bildningen. Hemställan framhåller att detta inte utgör en utökad budgetram utan en återställning av felaktigt överförda medel. Enligt uppgift från intervjuade har frågan varit föremål för diskussion tidigare år, men en formell hemställan till medlemskommunerna genomfördes först den 23 maj 2025. Det framgår att åtta av nio medlemskommuner delar uppfattningen om behovet av tillskott, medan en kommun avviker.

Konsekvenser och ekonomiska risker

I hemställan anges att om medlen inte tillförs kommer förbundet fortsätta göra underskott i samma storleksordning som tidigare år, omkring 50 miljoner kronor. Denna nivå bedöms av förbundet inte vara möjlig att återställa genom effektiviseringar eller besparingar. För att nå balans skulle det krävas omfattande neddragningar av räddningstjänstens resurser, vilket enligt underlaget skulle få betydande konsekvenser för förmågan att bistå nödställda i förbundets geografiska område.

Underlaget framhåller även att staten samtidigt ställer ökade krav på räddningstjänstens förmåga, bland annat vid höjd beredskap och krig, där planeringen innebär en fördubbling av personalresurser till 2033. Att i detta läge göra neddragningar bedöms av förbundet gå i motsatt riktning mot statens inriktning. Av hemställan framgår att det förutsätts därför att medel tillförs samtidigt som förbundet genomför effektiviseringar på 3 miljoner kronor under 2025.

Planerade effektiviseringsåtgärder

Mellan oktober 2023 och augusti 2025 har sex besparingsåtgärder beslutats av direktionen. Beslutade åtgärder är en ny gemensam taxa, ingen friskvård i form av pengar, tjänster som inte återbesätts efter avgång, att skjuta upp åtgärder som behöver genomföras senare, ändrat arbetssätt avseende RIB, att avvakta med inköp av nödmat samt extra GRIB-utbildning. Även bidragsökningen från MSB om 1 mnkr innebär en intäktsökning.

Av protokoll framgår att direktionen vid budgetdagen den 16 april 2025 beslutade att uppdra åt förbundsledningen att effektivisera organisationen genom att minska antalet chefer och chefsled. Enligt uppgift har direktionen även beslutat om ytterligare tre effektiviseringsåtgärder. Åtgärderna avser uppsägning av vissa serviceavtal som i stället hanteras internt, förändrade ersättningar för att minska pensionskostnader samt översyn av RIB-organisationen med fokus på kostnadseffektivitet. Målsättningen är att uppnå en besparing på cirka 3-4 miljoner kronor.

Vidare uppger intervjuade att vissa pensionsavgångar inte återbesätts och att digitalisering och automatisering av administrativa processer har införts för att frigöra resurser. Historiskt har förbundet även avstått från återanställningar vid avgångar och effektiviserat resursanvändningen av utrustning och material. Direktionen bedömer dock att dessa åtgärder inte är tillräckliga för att återställa förbundets ekonomi utan är beroende av att medlemskommunerna beslutar om

tillskott av de ej överlämnade medlen för att verksamheten ska kunna upprätthållas på en verksamhetskritisk nivå.

2.3.1. Bedömning

Vi bedömer att åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter har genomförts, men sent. En formell hemställan om tillskott av ej överförda medel gjordes först i maj 2025, trots att förbundet visat underskott sedan årsbokslut 2023 och ett kraftigt underskott i samband med årsbokslutet 2024. Hemställan stöds av majoriteten av medlemskommunerna, men processen har fördröjts vilket vi bedömer har ökat den ekonomiska osäkerheten.

Vi bedömer att direktionen delvis har vidtagit en plan för effektiviseringar. Direktionen har beslutat om besparingsåtgärder, bland annat minskning av chefsled, senarelagda inköp och förändringar i RIB-organisationen. Besparingarna uppgår till cirka 3–4 mnkr, vilket är långt ifrån tillräckligt för att möta underskotten på över 40 mnkr. Åtgärderna bedöms därför begränsade i effekt.

2.4. Kontroller och konsekvensanalys

Intern kontroll

Direktionen fastställer årligen internkontrollplaner baserade på risk- och väsentlighetsanalyser. Samma tio riskområden återkommer i samtliga planer, med identiska bedömningsnivåer och kontrollmoment. Fokus ligger genomgående på administrativa processer såsom fakturahantering, delegationsbeslut, löneutbetalning och inköp. Först i 2025 års plan breddas inriktningen något till att även omfatta säkerhetsskydd och rättssäkerhet i myndighetsutövning.

Av uppföljning av interkontrollplanerna för 2023 och 2024 framgår att rutinerna i huvudsak fungerar tillfredsställande, men att vissa brister noterats, bland annat i fakturahantering och rapportering av delegationsbeslut. Åtgärder har vidtagits i form av nya rutiner, extra administrativt stöd och systemförbättringar. Av internkontrollplanerna framgår dock inte några särskilda kontrollpunkter som avser förbundets ekonomiska resultat eller uppföljning av återkommande underskott. Det finns inga kontrollmoment som direkt behandlar orsaker till eller hantering av att förbundet redovisat negativa resultat sedan starten.

Intervjuade framhåller att internkontrollarbetet upplevs som en fungerande process, även om flera kontrollpunkter är ett arv från tidigare ekonomienheter i medlemskommunerna. Ledningsgruppen uppges delta i riskanalysarbetet innan planerna beslutas av direktionen. Det framhålls av intervjuade finnas ett behov av att i högre grad tydliggöra sambandet mellan mål och budget i det fortsatta styrningsarbetet.

Konsekvensanalys och riskbedömning

Inför budget 2024 gav direktionen förbundsledningen i uppdrag att genomföra en särskild konsekvensanalys av ett besparingskrav på 1,5 %, motsvarande 3,4 mnkr. Analysen redovisades hösten 2023 och omfattade möjliga effektiviseringsåtgärder som innebar såväl minskade kostnader som ökade intäkter. Av

konsekvensbeskrivningen framgår bland annat negativa konsekvenser av att inte återbesätta tjänster vid avgångar. Utifrån konsekvensanalysen föreslogs ett effektiviseringskrav på 1%. Det framgår att om sparkravet kombineras med utebliven kompensation för ökade kostnader, bland annat till följd av nya arbetstidsregler och pensionsavtal, skulle det i praktiken motsvara ett sparkrav på sammanlagt 6,4 miljoner kronor. Någon separat konsekvensanalys av utebliven kompensation för dessa ökade kostnader hade inte genomförts vid det tillfället.

Tabell 2 visar de besparingsåtgärder som ingick i förslag till budget 2024. Beloppen anges i tusental kronor. Samtliga åtgärder uppges vid tidpunkten för granskningen ha genomförts.

Åtgärd	Besparing	Konsekvens
Ej rekrytera externt för att ersätta administratörstjänst	580 000	Minskning av administrativa resurser i hela förbundet.
Ej fortsätta köpa tjänst som huvudregistrator av Oskarshamns kommun	300 000	Minskning av administrativa resurser i ett läge där den administrativa bördan ökar. Tillsammans med ovan åtgärd innebär det en minskning motsvarande 1,45 tjänster.
Ej rekrytera externt efter projektsamordnare som går i pension	320 000	Uppgifter måste omfördelas internt.
Ej rekrytera externt efter brandinspektör som delvis går i pension	410 000	Minskning av resurser för det förebyggande arbetet.
Inte anställa vikarie på tjänst som är vakant på grund av långtidssjukskrivning	870 000	Ingen faktiskt konsekvens eftersom uppgifterna redan är omfördelade.
Effektivisering av användandet av stödsystem	120 000	Åtgärden är en effektivisering som skulle genomförts oavsett. Ingen bedömd konsekvens.
Flytt av servrar för utalarmering från Oskarshamn till TLC	400 000	Åtgärden är en effektivisering som skulle genomförts oavsett. Ingen bedömd konsekvens.
Införande av den nya automatlarmstaxan med högre avgifter	400 000	Åtgärden skulle genomföras oavsett för att täcka kostnaderna för automatlarm. Ingen bedömd konsekvens.
Totalt		3 400 000

Tabell 3. Källa: Räddningstjänsten Sydost, Budget 2024 med plan för 2025-2026.

Vidare framgår av konsekvensanalysen en sammanställning av sannolikt tillkommande kostnader för 2024. Dessa kostnader avser hantering av revers och införande av internränta, konsekvenser av nytt arbetstidsdirektiv, kostnader för den politiska organisationen samt kostnader för larmcentral. Dessa kostnader beräknades uppgå till 3,031 mnkr.

Intervjuade uppger att frågan om utebliven uppräknings av medlemsavgifter aktualiserats under 2024–2025, särskilt mot bakgrund av underskottet på 43 miljoner kronor år 2024. Direktionen har bedömt att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att uppnå en verksamhetskritisk nivå och har därför hemställt till medlemskommunerna om ett ekonomiskt tillskott, se avsnitt 2.3. Någon tidigare konsekvensanalys av utebliven uppräknings hade inte tagits fram utöver de scenarier som presenterades i samband med budget 2024.

2.4.1. Bedömning

Vi bedömer att riskanalys inför beslutade internkontrollplaner inte varit tillräcklig då dessa saknar kontrollpunkter kopplade till ekonomiskt resultat och hantering av underskott. Budgetprognoserna har återkommande visat nollresultat trots tydliga underskott, vilket bedöms vara en indikation på brister i analys och styrning.

3. Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att direktionen inte har haft en tillfredsställande ekonomisk styrning och ej heller en tillräcklig intern kontroll.

Bedömningen grundar sig i att direktionen vidtagit vissa åtgärder, men dessa har varit sena och otillräckliga i förhållande till underskottens omfattning.

Vi bedömer att behovet av ökade intäkter endast delvis har belysts i budgetarbetet och i kommunikationen med medlemskommunerna. Underlagen visar att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att upprätthålla en verksamhetskritisk nivå. Vi bedömer därtill att det saknas en tydlig strategi för att hantera underskotten. Direktionen har delvis vidtagit en plan för effektiviseringar med besparingsåtgärder som dock bedöms begränsade i effekt. Vidare bedömer vi det som en brist att direktionen inte har upprättat konsekvensanalyser vid utebliven uppräknings av medlemsavgifter som beskriver hur förbundets förmåga att utföra sitt uppdrag påverkas.

Att processen att från medlemskommunerna hemställa om intäkter har fördröjts bedömer vi har ökat den ekonomiska osäkerheten.

Slutligen bedömer vi att den interna kontrollen kopplad till budget och prognosarbetet kan stärkas för att tidigare identifiera avvikelser och möjliggöra åtgärder.

Revisionsfråga	Bedömning
Har direktionen i budget belyst behovet av intäkter för att säkerställa en verksamhetskritisk nivå?	Delvis. Underlag visar att nuvarande intäktsnivå inte är tillräcklig för att upprätthålla en verksamhetskritisk nivå. Det saknas långsiktiga likviditetsprognoser och en tydlig strategi för att hantera underskotten. Vi bedömer det som en brist att budgetarbetet återkommande har försenats på grund av bristande beslutsunderlag och påverkan av externa omständigheter.
Har direktionen vidtagit tillräckliga åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter i nödvändig nivå? (Inkluderar hur medlemsavgifterna beräknas)	Delvis. Åtgärder för att hos medlemskommunerna hemställa om intäkter har genomförts, men sent. Hemställan stöds av majoriteten av medlemskommunerna, men processen har fördröjts vilket vi bedömer har ökat den ekonomiska osäkerheten.
Har direktionen vidtagit en plan för effektiviseringar och/eller besparingar i syfte att möta de finansiella förutsättningarna?	Delvis. Direktionen har beslutat om besparingsåtgärder. Besparingarna uppgår till cirka 3–4 mnkr, vilket är långt ifrån tillräckligt för att möta underskotten på över 40 mnkr. Åtgärderna bedöms därför begränsade i effekt.
Har direktionen upprättat tillräckliga kontroller för att i god tid bedöma följsamhet mot beslutad budget?	Nej. Vi bedömer att riskanalys inför beslutade internkontrollplaner inte varit tillräcklig då dessa saknar kontrollpunkter kopplade till ekonomiskt resultat och hantering av underskott. Budgetprognoserna har återkommande visat nollresultat trots tydliga underskott, vilket bedöms vara en indikation på brister i analys och styrning.

Revisionsfråga	Bedömning
Har direktionen upprättat en konsekvensanalys vid utebliven uppräknings av medlemsavgifter?	Till liten del. Beskriven konsekvens är fortsatt underskott för förbundet och inkluderar inte hur förbundets förmåga att utföra sitt uppdrag påverkas.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderas direktionen att:

- ▶ Förbättra arbetet med att upprätta prognoser på kort och lång sikt och vidta åtgärder vid avvikelser.
- ▶ Stärka den interna kontrollen kopplat till budgetuppföljning och avvikelser för att tidigare kunna vidta åtgärder.
- ▶ Upprätta konsekvensanalyser vid utebliven uppräknings av medlemsavgifter och kommunicera dessa till medlemskommunerna.

Räddningstjänsten Sydost 11 december 2025

Linnea Johansson
Verksamhetsrevisor

Sandih Wong
Verksamhetsrevisor

4. Källförteckning

Intervjuade funktioner

- ▶ Förbundsdirektör
- ▶ Ekonomichef
- ▶ Direktionens ordförande
- ▶ Direktionens vice-ordförande

Analyserade dokument

- ▶ Förbundsordning
- ▶ Finanspolicy med riktlinjer
- ▶ Investeringspolicy med riktlinjer
- ▶ Budget 2023-2025
- ▶ Planeringsunderlag 2023-2025
- ▶ Internkontrollplan 2023-2025
- ▶ Uppföljning internkontrollplan 2023-2024
- ▶ Hemställan
- ▶ Utredning om gemensamt räddningstjänstförbund
- ▶ Årsredovisning 2023-2024
- ▶ Delårsrapport 2023-2025
- ▶ Tertialuppföljning 2023-2025
- ▶ Sammanställning till medlemskommunerna
- ▶ Sammanträdesprotokoll direktionen 2023-2025

5. Revisionskriterium

Kommunallagen (2017:725)

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

Budget 2025 med flerårsplan 2026–2027

Budget 2025 med flerårsplan 2026–2027 visar att förbundet planerar för ett nollresultat där verksamhetens nettokostnader på 253,2 mnkr balanseras av medlemsbidrag på 256,5 mnkr. Prognosen framåt visar fortsatt ökade kostnader under 2026–2027, vilket motsvaras av planerade höjningar av medlemsbidragen för att bibehålla budgetbalans. Budgeten baseras på förbundets finansieringsmodell med hänsyn till befolkningsförändringar och PKV-index, och anger ett fortsatt högt investeringsbehov, drivet av skillnader i utrustningsstandard samt tidigare beslutade investeringar.

Förbundsordning för Räddningstjänst Sydost

Enligt förbundsordningen ansvarar direktionen för att styra och följa upp förbundets ekonomi och verksamhet. Direktionen ska varje år fastställa budget inom de ramar och riktlinjer som medlemskommunerna anger, samt besluta om medlemsavgifterna och säkerställa att dessa täcker verksamhetens behov. Budgetprocessen ska samordnas med medlemskommunernas processer och ske i nära samråd med dem.

Direktionen ansvarar även för att budgeten innehåller både en verksamhetsplan och en flerårsplan och att investeringar finansieras inom tilldelad driftbudget. För löpande uppföljning ska direktionen avlämna tertialrapporter och ge medlemskommunerna den information som krävs för insyn i ekonomiskt läge och verksamhet. Vid frågor av större vikt ska samråd ske innan beslut fattas.

Direktionen ska därutöver tillse att medlemskommunernas kostnadsandelar varje år beräknas enligt modellen i förbundsordningen, som bygger på befolkningstal och pris- och löneutveckling (PKV).

Direktionens mål och riktlinjer

Av budget 2025 framgår Räddningstjänsten Sydosts långsiktiga mål. Dessa är definierade inom delområden ekonomi, arbetsmiljö, kompetensförsörjning, effektiva arbetssätt och förändrad riskbild. Utifrån de långsiktiga målen har

nedbrutna delmål för 2025 tagits fram. Samtliga mål har tillhörande aktiviteter och mätningmetoder.

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse - Revisionsplan 2026 Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Revisorerna har tagit fram en revisionsplan för 2026 som listar planerade revisioner och uppföljningar inom organisationens verksamhet. Planen har tagits fram utifrån en bedömning av risk, väsentlighet samt tidigare genomförda revisioner. Syftet är att säkerställa efterlevnad av gällande regelverk, interna styrdokument och fastställda arbetsätt.

Beslutsunderlag

- Revisionsplan Borgholms kommun 2026, inkommen 2026-02-18

Anton Karlsson
Kommunsekreterare

Risicanalys och revisionsplan 2026

Borgholms kommun

Agenda

- 1. Inledning
- 2. Revisionsplan
- 3. Omvärldsbevakning
- 4. Ekonomi
- 5. Kärnverksamhet
- 6. Stödverksamhet
- 7. Övriga områden

Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag och roll

Revisionsuppdraget är definierat i kommunallagens (KL), tolfte kapitel. Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionsred, all verksamhet som bedrivs inom styrelsens/nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt kommunallagen (hel- och delägda bolag), även verksamheten i de juridiska personerna.

Uppdraget utgörs ytterst av att pröva ansvarstagandet och uttala sig om detta till fullmäktige inför dess beslut i ansvarsfrågan. I enlighet med KL prövar revisorerna om:

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna är rättvisande och
- den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna ska granska och pröva enligt *god revisionsred*. God revisionsred är inte reglerad i lag eller föreskrift eller på annat sätt fastställd av en myndighet. Den formas och utvecklas successivt över tiden i det praktiska revisionsarbetet.

Borgholms kommuns organisation

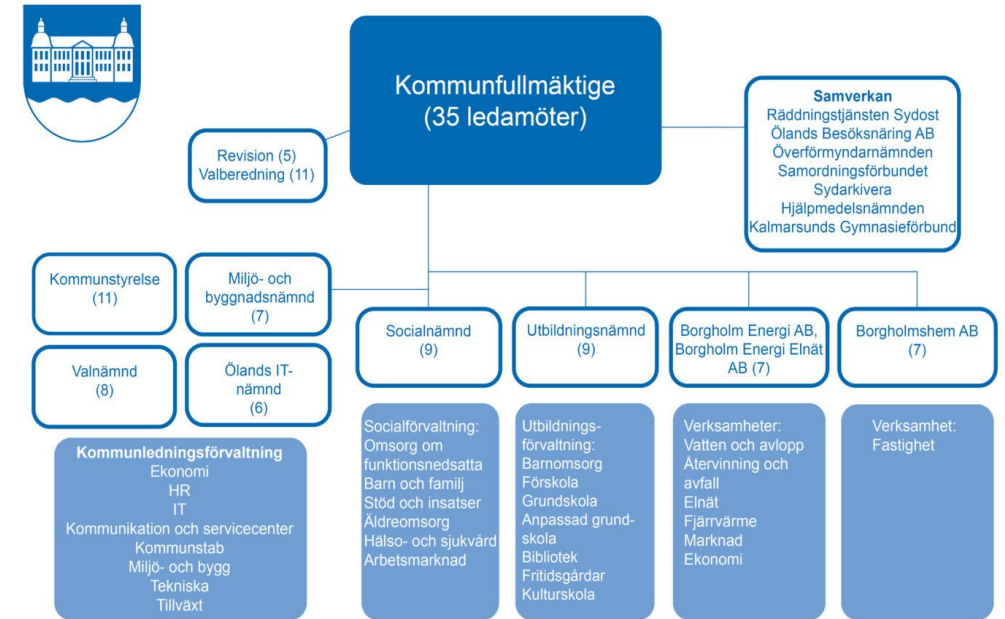

Bild hämtad från Borgholms kommuns hemsida

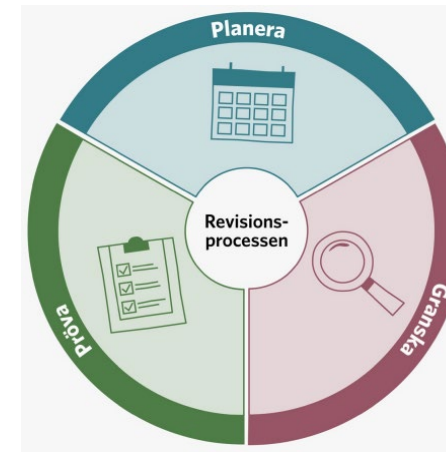
Revisorernas uppdrag

Revisionsprocessen

Revisionsprocessen omfattar hela det arbete som revisorerna gör under ett revisionsår, från riskanalys och planering av granskningsinsatser till uttalandet i revisionsberättelsen. Revisionsprocessen är avslutad när fullmäktige fattat beslut i ansvarsfrågan. Revisionsprocessen är uppdelad i fyra delar – *planera*, *granska*, *avrapporera* och *bedöma*. Revisorerna har ansvar för hela revisionsprocessen och beställer de granskningar m.m. som ska genomföras av de sakkunniga.

Med resultatet av årets granskning som grund prövar revisorerna om styrelsen och nämnderna har fullgjort sina uppdrag. Under denna process beaktar revisorerna information som inhämtas från andra revisorer inom kommunens verksamhet – lekmannarevisorer och yrkesrevisorer i kommunens företag, revisorer i kommunalförbund och finansiella samordningsförbund med flera. Informationen har betydelse för att revisorerna ska kunna pröva med en helhetssyn dvs. hela den kommunala verksamheten.

Revisorernas uppfattning i ansvarsfrågan förmedlas till fullmäktige i form av ett särskilt uttalande i revisionsberättelsen. Revisorerna prövar ansvaret såväl kollektivt, dvs. för hela styrelsen eller nämnden, som individuellt för enskilda ledamöter. Det kollektiva ansvaret är utgångspunkten.

1. Planera

- ✓ Analys av riskmiljö
- ✓ Riskanalys
- ✓ Revisionsplan

2. Granska

- ✓ Grundläggande granskning
- ✓ Fördjupad granskning
- ✓ Granskning av delårsrapport och årsredovisning

3. Pröva

- ✓ Ansvarsrövning
- ✓ Revisionsberättelse och revisorernas redogörelse

Syftet med riskanalysen

I enlighet med vad som framgår av "God revisionsred i kommunal verksamhet" så är det revisorerna som ansvarar för risk- och väsentlighetsbedömningen. Med stöd av denna analys avgör revisorerna vad granskningsarbetet ska inriktas mot. Riskanalysen och prioriteringarna syftar även till att minimera revisorernas risk att göra felaktiga uttalanden i revisionsberättelsen. Riskanalysen ämnar också minimera revisionsrisken, alltså att revisorerna inte granskar det som är mest väsentligt.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har definierat *risk* enligt följande: "En risk är en oönskad händelse som vi kan bedöma sannolikheten för att den ska inträffa. En risk är också en handling/brist på handling av styrelse eller nämnd som påverkar kommunen/invånarna/personalen negativt". SKR använder vidare begreppet *väsentlighet* som "värdet av en identifierad risk". Dessa definitioner är utgångspunkten för revisorernas analys.

Syftet med riskanalysen är således att identifiera de största riskerna som finns inom verksamheter, funktioner och processer i kommuner. Olika perspektiv kan också anläggas så som hållbarhet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Granskningen riktas mot väsentliga områden med högre risk utifrån perspektiven styrning, kontroll, effektivitet och kvalitet.

Riskinventering

För att revisorerna ska kunna genomföra en riskvärdering av händelser som kan påverka, hindra eller hota måluppfyllelsen inom den kommunala verksamheten är det av vikt att en riskinventering genomförs.

Inventeringen innefattar såväl interna som externa faktorer såsom omvärldsförändringar, väsentliga händelser inom kommunen/regionen, intern kontroll, samverkan med närliggande kommuner/regioner, resultatet av tidigare års fördjupade granskningar inklusive granskning av årsbokslut och delårsbokslut samt övergripande finansiell analys. Omnämnda faktorer tar sin utgångspunkt i fullmäktiges mål.

Inventeringen tar även hänsyn till nationella trender och förändrad lagstiftning. Med hjälp av offentlig statistik identifieras områden där kommunen/regionen avviker negativt i jämförelse med liknande kommuner/regioner, länet och riket.

Utifrån riskinventeringen, annan kunskapsinhämtning och information från förtroendevalda och tjänstepersoner, bedömer därefter de förtroendevalda revisorerna identifierade risker utifrån *sannolikheten* att de inträffar och vilken *konsekvens* de får. Värdering av sannolikhet utgår bland annat från bedömning av kvaliteten i styrelsens och nämndernas egen omvärldsbevakning, riskanalys och interna styrning och kontroll.

Riskinventeringen är ett stöd i arbetet med att planera framtida revisionsinsatser och på vilket sätt granskning ska ske av identifierade områden. Revisorernas ställningstagande sammanställs sedan i en revisionsplan.

Väsentliga riskområden 2026

Nedan framgår de väsentliga riskområdena för granskningsarbetet 2026 i bokstavsordning (ingen inbördes ordning).

Riskområde	Riskområde
Demografiska förändringar	Otillbörlig påverkan
Hantering av orosanmälningar gällande barn	Planering av platser på särskilt boende
Implementeringen av den nya socialtjänstlagen	Produktivitet och kvalitet inom vård och omsorg
Infrastrukturinvesteringar	Kompetensförsörjningen
IT-verksamheten	Samverkan med regionen om god och nära vård
Kompetensförsörjningen	Sjukfrånvaron
Krisberedskap	Uppföljning av granskning om kontinuitetsplanering IT-avbrott

Övergripande omvärldsanalys

Ekonomirapporten maj 2025 från Sveriges kommuner och regioner (SKR)

De senaste årens tuffa ekonomiska situation, med stora prisökningar till följd av inflationen, har satt spår och lett till en real urholkning av skatteunderlaget. Det samtidigt som nästan alla kommuner och regioner står inför stora investeringar. Det handlar både om nya investeringar och om reinvesteringar, exempelvis i VA-systemen. Det kommer bli kostsamt och kostnaderna riskerar att slå särskilt hårt mot mindre kommuner. Samtidigt befinner sig kommuner och regioner i en tid av anpassning till den demografiska utvecklingen, med minskat antal barn och ökat antal äldre personer. Det ger effekter av minskat tryck på förskola och skola och ökar trycket på äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Anpassningar är nödvändiga – men det är svårt och tar ofta tid.

Kommuner och regioner genomför nu nödvändiga omställningar och anpassningar. Det arbetet behöver fortsätta och på många håll accelerera kommande år. Investeringsbehoven behöver också prioriteras samtidigt som den långsiktiga finansiella stabiliteten säkras.

Staten har en viktig roll att stötta utvecklingen. Det handlar främst om att:

- Skapa långsiktiga planeringsförutsättningar genom värdesäkrade statsbidrag och minskad detaljstyrning.
- Ta ansvar för finansiering av investeringar tillsammans med kommuner och regioner.
- Möjliggöra för fler att kunna gå från bidrag till jobb.

Kommunernas samordning med statliga myndigheter krävs i en allt högre grad.

Den globala ekonomiska osäkerheten har ökat markant sedan slutet av förra året, främst till följd av den nytillträdda amerikanska administrationens agerande. Handelskonflikten som USA inlett har snabbt försämrat de globala konjunktutsikterna. Höjda tullar och stor osäkerhet dämpar både världshandeln och global BNP-tillväxt. För kommuner och regioner ser de ekonomiska förutsättningarna bättre ut efter två tuffa år.

Den demografiska utvecklingen med minskning i antalet barn ger en svag kostnadsökning för kommunerna, men ställer stora krav på anpassning. Ökat antal äldre innebär ökade behov av både sjukvård och äldreomsorg. Medicinteknisk utveckling och nya läkemedel möjliggör en positiv utveckling med ökad livskvalitet som bromsar de ökade behoven av äldreomsorg i kommunerna, men driver samtidigt kostnader i regionerna. Regionerna har utmaningar med att nå ett positivt resultat. Kommunerna har stora investeringsbehov med reinvesteringar och nyinvesteringar i en stor bredd

Övergripande omvärldsanalys (forts.)

Budgetproposition för 2026 samt höständringsbudget 2025

Regeringens ekonomiska prognos för 2025 präglas av stor osäkerhet, särskilt kopplad till global efterfrågan och hushållens konsumtion. Ökade handelstullar har försämrat villkoren för världshandeln och skapat osäkerhet kring exportutsikterna, vilket påverkar Sveriges tillväxt negativt. För att kompensera detta bedömer regeringen att hushållens konsumtion behöver öka och bli en drivkraft för den svenska ekonomin.

Arbetslösheten är förhöjd, men väntas minska under 2026 i takt med att efterfrågan på arbetskraft stiger när konjunkturen återhämtar sig. Inflationstakten är tillfälligt hög under 2025, främst på grund av höjda hyror, livsmedelspriser och tekniska faktorer i beräkningarna. Dessa effekter väntas avta nästa år, då även skattesänkningar på konsumtion bidrar till att dämpa inflationen. Regeringen bedömer att inflationen då ligger nära Riksbankens mål, vilket gör att räntesänkningarna avslutas under hösten 2025.

Den svaga ekonomin påverkar de offentliga finanserna negativt både i år och nästa år, med låg tillväxt i skatteintäkter och höga utgifter. Regeringen räknar med att den offentliga sektorns bruttoskuld ökar under hela prognosperioden, främst till följd av reformförslag i budgetpropositionen för 2026. Bland dessa märks utbyggnad av det militära försvaret och en förstärkning av Ukrainaramen – det finansiella stödet till Ukraina.

SKRs sammanfattning av budgetpropositionen visar:

- Inga tillskott till de generella statsbidragen föreslås för 2026. Sektorsbidraget inom hälso- och sjukvården upphör som aviserat.
- Flera reformer inom skolan föreslås men SKR bedömer att det finns förslag som är underfinansierade.
- Regeringen avser att under 2026 lämna förslag om ändringar i utjämningsystemet, bl.a. avseende uppdateringar av kompensation för gles bebyggelsestruktur och svagt befolkningsunderlag.

Flera nya reformer aviseras och belopp låses upp i denna budgetproposition utan att det finns färdiga lagförslag att bedöma.

Huvuddelen av budgetpropositionens förslag till nya eller ändrade statsbidrag till kommuner och regioner som avser specifika verksamhetsområden saknar information om vilken summa som kan bli aktuell för den enskilda kommunen och regionen liksom om övriga villkor och restriktioner som bland annat påverkar hur bidrag ska redovisas. De förutsätter ytterligare information från regeringen.

Övergripande omvärldsanalys (forts.)

Ekonomistyrningsverket prognos september 2025

Enligt ESV:s septemberprognos 2025 väntas den svenska ekonomin stärkas under hösten, med en tydligare BNP-tillväxt nästa år. Arbetsmarknaden är fortfarande svag, men arbetslösheten förväntas sjunka i takt med att tillväxten tar fart. Trots detta visar den offentliga sektorns finansiella sparande ett underskott på 100 miljarder kronor i år, främst till följd av lågkonjunktur, skattesänkningar och ökade utgifter – särskilt inom försvar, kommunikationer och rättsväsende.

Samtidigt stärks sparandet i kommunsektorn något i år, bland annat tack vare lägre pensionskostnader. Men inkomsterna ökar långsamt, och kommunsektorn visar ändå ett underskott. Nästa år väntas sparandet i staten förbättras, medan kommunsektorns sparande försvagas ytterligare.

Det strukturella sparandet – alltså det finansiella sparandet justerat för konjunktur och engångseffekter – beräknas visa ett underskott på -0,4 procent av potentiell BNP i år. Det innebär en tydlig avvikelse från överskottsmålet. Även nästa år väntas ett underskott, om än mindre, vilket innebär att det inte finns något budgetutrymme för 2026 enligt prognosen.

Maastrichtskulden stiger i år när både staten och kommunsektorn går med underskott. Nästa år fortsätter skulden att öka i nivå, men sjunker som andel av BNP eftersom ekonomin växer snabbare. Skulden ligger dock fortsatt inom ramen för det så kallade skuldankaret.

Ekonomi

Utmaningar och risker

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) konstaterar att den globala ekonomin våren 2025 präglas av stor osäkerhet, där olika besked från USA har betydande påverkan. Denna osäkerhet påverkar kommunernas ekonomiska förutsättningar och sätter ramarna för rapportens analys.

Lågkonjunktoren har visat sig vara mer utdragen än tidigare prognoser antytt. Samtidigt ser SKR vissa tecken på förbättring inom kommunsektorn. De senaste årens höga inflation har dock lett till en real urholkning av skatteunderlaget, vilket påverkar kommunernas ekonomi negativt.

Kommunerna står inför omfattande investeringsbehov – både i form av nybyggnation och reinvesteringar, exempelvis i vatten- och avloppssystem. Dessa kostnader är betydande och riskerar att slå särskilt hårt mot mindre kommuner med begränsade resurser.

Demografiska förändringar innebär att antalet barn minskar, vilket minskar trycket på förskola och skola. Samtidigt ökar andelen äldre, vilket ställer nya krav på äldreomsorgen. SKR har därför gjort fördjupade analyser av äldreomsorgsbehovet under de kommande tio åren och presenterar tre scenarier för hemtjänst och särskilt boende fram till 2033 – ett verktyg som varje kommun kan använda för att analysera sina framtida behov.

SKR betonar att kommunerna nu genomför nödvändiga omställningar, men att arbetet behöver fortsätta och på många håll intensifieras. Investeringsbehoven måste prioriteras samtidigt som den långsiktiga finansiella stabiliteten säkras. Staten har en viktig roll i att stötta utvecklingen, bland annat genom värdesäkrade statsbidrag, minskad detaljstyrning och gemensam finansiering av investeringar.

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Avisering om ändringar av utjämningsystemet

Regeringen uppger att man under 2026 har för avsikt att föreslå ändringar av utjämningsystemet, ”bl.a. avseende uppdateringar av kompensation för gles bebyggelsestruktur och svagt befolkningsunderlag”.

Utjämningskommittén, SOU 2024:50, lämnade förslag på förändringar av alla delar av utjämningsystemet, men formuleringarna i Budgetpropositionen för 2026 antyder således att förslagen endast kommer att beröra delar av kommunernas och regionernas kostnadsutjämnning. Om regeringen väljer att gå fram med utredningens förslag beträffande nya beräkningar för merkostnader på grund av gleshet kommer det ändå att innebära relativt stora omfördelningseffekter.

Ekonomi (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Nettoinvesteringar, totalt kommun, kr/inv	21 330,40	8 690,89	8 558,95
Resultat före extraordinära poster kommunen, kr/inv	1 346,62	1 486,43	1 199,70
Resultat före extraordinära poster kommunkoncern, kr/inv	1 007,31	1 619,53	1 475,99
Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar, andel (%)	26,50	60,43	74,40
Soliditet inkl pensionsåtag. kommun, (%)	20,80	29,50	16,80
Soliditet inkl pensionsåtag. kommunkoncern, (%)	18,07	31,45	15,07
Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen kommun, kr/inv	-75 890,49	-68 592,86	-71 062,97
Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	1,72	2,13	1,60
Kassalikviditet kommunen, (%)	123,78	130,34	116,71
Kassalikviditet kommunkoncern, (%)	87,74	74,31	107,06

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Ekonomi (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

1. Målstyrning och budgetprocess

Det finns en risk att verksamhetsmål och uppdrag som beslutas av fullmäktige inte är i linje med de finansiella målen. Om målen upplevs som orealistiska i förhållande till ekonomin riskerar de att förlora sin styrande funktion och legitimitet. Därför är det avgörande att det finns en tydlig koppling – en "röd tråd" – mellan budgetberedning, fullmäktiges beslut och nämndernas verksamhetsplaner. Målen måste vara mätbara och möjliga att följa upp för att säkerställa ansvarstagande och intern kontroll.

2. Uppföljning och handlingsplaner

Ett svagt ekonomiskt läge i kombination med brister i ekonomistyrningen ökar risken att budgeten inte hålls. Om uppföljning saknas eller prognoser är otillförlitliga kan avvikelser förbli oupptäckta. Därför krävs realistiska budgetar, regelbunden uppföljning och tydliga handlingsplaner vid risk för underskott – samt att dessa planer följs upp för att ge önskad effekt.

3. Långsiktig finansiell planering

Om kommunen saknar en robust långsiktig finansiell plan ökar risken för att oväntade förändringar – både i omvärlden och i egna åtaganden – får stora ekonomiska konsekvenser. Detta är särskilt kritiskt när större investeringar eller demografiska förändringar väntar.

För att minska risken bör den långsiktiga planen omfatta budget för resultaträkning, balansräkning och likviditet.

4. Ökat ansvar för kommunerna

Kommunerna står inför ett flertal kostnadsdrivande förändringar 2026. Dessa inkluderar:

- **Omställning till ny socialtjänstlag**
- **Utbyggnad av civilt försvar och krisberedskap**
- **Demografiska förändringar**
- **Klimatomställning och energieffektivisering**
- **Skärpta krav på målstyrning och ekonomisk planering**
- **Kommunerna måste tydligare definiera och följa upp mål för god ekonomisk hushållning.**
- **Kräver utveckling av styrsystem, uppföljningsmetoder och intern kontroll.**

Kommuner har en frivillig men viktig roll när stora företag etablerar sig eller expanderar. Utan deras arbete och investeringar i till exempel utbildning, samhällsplanering, infrastruktur och bostäder riskerar företagsinvesteringar att utebli. Ett flertal kommuner med negativ befolkningsprognos har valt att investera för att attrahera företag, och på så sätt vända befolkningstrenden.

Samtidigt medför stora företagsinvesteringar utmaningar. Kommuner behöver ofta investera innan de vet om det kommer att flytta in ny arbetskraft till kommunen. Kommunens kostnader uppstår tidigt medan intäkterna är osäkra och ligger längre fram i tiden.

Pedagogisk verksamhet

Utmaningar och risker

Läsning i grundskolan

För att eleverna ska kunna tillgodogöra sig innehållet i texter av olika slag är det av stor betydelse att de uppnår kraven för godkänd läsförståelse. Närmare tio procent av eleverna i årskurs 9 gör inte det. Huvudmannen är ytterst ansvarig för att utbildningen bedrivs enligt lag och förordning bland annat så att det vid varje skolenhet finnas skolbibliotek med adekvat utbildad personal ska främja elevernas läsande. Garanti för tidiga stödinsatser i lågstadiet ska säkerställas liksom särskilt stöd om extra anpassningar inte visar sig vara tillräckliga.

Säkerhet i förskola, skola och fritidshem

Arbetsmiljön i förskolan och skolan ska vara god och präglas av trygghet. Våldsdåd vid skolenheter sker runt om i världen så också i Sverige. Det är enheternas huvudmän som ytterst är ansvariga för barnens och elevernas trygghet och säkerhet under tiden i förskolan och skolan. De gör de bland genom att säkerställa resurser efter behov samt uppföljning och kontroll av att verksamheten bedrivs enligt lag och förordning, till exempel enligt den nya regleringen av säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte. Brister i detta arbete kan på betydande konsekvenser.

Flickors skolresultat sjunker

Flickors kunskapsresultat har försämrats de senaste åren. Skillnaderna i skolresultat mellan könen har minskat och i årskurs 9 har skillnaden aldrig varit så liten som nu. Skolverkets statistik visar att det framför allt är bland flickor med svensk bakgrund som resultaten har försämrats. Flickor trivs sämre i skolan än pojkar och känner stress inför skolarbetet. Det är viktigt att huvudmannen uppmärksammar skillnader mellan könen i det systematiska kvalitetsarbetet och vid insatser.

Vuxenutbildning

Skolinspektionen har under de senaste åren identifierat brister i den kommunala vuxenutbildningen. I Årsrapport 2024 skriver Skolinspektionen att "huvudmäns svaga styrning och kontroll kan medföra risker för utbildningens genomförande och kvalitet". Kommunen avgör hur vuxenutbildning ska bedrivas, i egen regi, på entreprenad eller både ock. Oavsett vilket är det kommunen som är ansvarig för att verksamheten uppfyller lagens krav. Kommunen ska som huvudman bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Om huvudmannen inte gör det riskerar vuxna studerande att få en bristfällig utbildning med lite undervisningstid, litet lärarstöd och kanske till en hög kostnad.

Pedagogisk verksamhet

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Skolbibliotek (2 kap. 24 a – d §§ Skoll)

Eleverna i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Om det finns särskilda skäl, t.ex. att skolenheten har få elever och enheten ligger i närhet av annat folk- eller skolbibliotek kan undantag medges. Det gäller dock inte större skolenheter även om enheten ligger i direkt närhet till annat bibliotek. Skolbiblioteken ska också vara bemannade i första hand med personal som har examen inom biblioteks- och informationsvetenskap.

Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte (6 a kap. Skoll)

Vid varje skolenhet ska det finnas en beredskapsplan med åtgärder att vidta vid allvarlig våldssituation eller hot om densamma. Det ska också bedrivas ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga situation. Åtgärder ska vidtas för att förhindra tillträde för obehöriga vid förskole- och skolenheter.

Personal, i vissa fall efter beslut av rektor, får undersöka elevers väskor och andra föremål om det finns risk för ordningsstörningar, kränkningar, brott eller för att upprätthålla säkerheten.

Om det kan misstänkas att ett brott har begåtts av någon som är elev ska rektorn anmäla brottet till Polismyndigheten om inte övervägande skäl talar emot det.

Den nya regleringen gäller för hela skolväsendet.

Pedagogisk verksamhet (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner förskola, Borgholm, 2024	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	90,77	86,63	85,90	88,43
Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärläggning, lägeskommun	8,20	11,90	9,60	12,03
Heltidstjänster i förskolan med förskollärexamen, lägeskommun, andel (%)	62	41	48,86	41
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	199 513,69	191 687,16	210 246,72	198 393,43
Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%)	17,61	—	16,51	8,05

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Pedagogisk verksamhet (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner grundskola, Borgholm, 2024	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Elever i grundskola F-9, kommunal skola i kommunen, hemkommun, andel (%)	87,50	82,45	88,95	91,43
Elever i åk 9 som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (exkl. nyinvandrade och okänd bakgrund), kommunala skolor, andel (%)	56,30	71,20	72,26	73,17
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	76,30	82,10	83,20	85,07
Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning, åk 1-9 i kommunal grundskola, andel (%)	52,90	63,30	50,33	59,47
Kostnad för kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	168 403,68	142 926,78	161 414,42	144 348,37
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)	72,47	73,36	70,70	73,92
Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%)	21,56	—	13,67	3,90
Pedagogisk personal grundskola: Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar? Andel som har svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" (%)	64,70	—	61,35	67,45

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Pedagogisk verksamhet (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Det systematiska kvalitetsarbetet är av stor betydelse för att huvudmannen ska kunna säkerställa att goda förutsättningar för hög måluppfyllelse finns i verksamheten och för att identifiera eventuella brister och åtgärda desamma. Det kan till exempel gälla att finna förklaringar till könsskillnader i måluppfyllelsen. Om huvudmannens styrning brister riskerar verksamheten att bedrivas ineffektiv och med låg måluppfyllelse samt med brister som inte åtgärdas.
- Barn, elever och studerande utsätts för risker i förskole- och skolmiljön då obehöriga befinner sig på området.
- Elever i behov av särskilt stöd får inte det stöd som de behöver på grund av bristande resurser, bristande kompetens hos personalen eller avsaknad av ändamålsenliga lokaler. Förutsättningarna för eleverna att nå målen i skolan kan också försämrats om insatserna inte sätts in i tid.
- Ungdomar som inte går i gymnasieskolan eller avslutar gymnasieskolan utan examen kan i flera fall behöva ta del av individuella åtgärder med målet att återgå i studier. Om kommunens aktivitetsansvar för ungdomar brister ökar risken för att ungdomarnas intåg på arbetsmarknad skjuts fram till nackdel för individ och samhälle.
- Risk för försämrade skolresultat bland flickor.

Vård och omsorg

Utmaningar och risker

Demografisk utveckling kräver framförhållning

Den demografiska utvecklingen innebär att de äldres behov antas öka starkt i omfattning, främst fram till 2030. Även innehållet i de tjänster som tillhandahålls kan komma att förändras markant. Det finns en risk att planering och förberedelser för att möta framtida behov inte genomförs aktivt, t ex avseende finansiering, lokaler, kompetens, arbetssätt och välfärdsteknik.

Det finns en risk att behovsutvecklingen därmed inte utvecklas i takt med den demografiska förändringen, vilket innebär praktiska utmaningar samtidigt som det kan leda till att tilliten till välfärdssystemet urholkas. Som en del i att motverka detta krävs ett strategiskt och långsiktigt arbete där demografiska prognoser omsätts i konkreta åtgärder.

Förebyggande och tidiga insatser minskar glappet

En viktig del i att klara de framtida utmaningarna är ett ökat fokus på tidiga insatser, främjande och förebyggande stöd både på befolknings-, grupp- och individnivå. Ansvaret delas av många aktörer, inklusive den enskildes eget ansvar. Det finns en risk att arbetet inte sker i hållbara strukturer eller är systematiserat, samtidigt som relevanta perspektiv och behov hos olika grupper inte synliggörs i t. ex. samhällsplaneringen.

Ökad produktivitet och kvalitet kräver förändrade arbetssätt

Ledningen ansvarar för att säkerställa en effektiv verksamhet med säker och god kvalitet, som följer gällande regelverk. Med ett personcentrerat arbetssätt där insatserna utformas och samordnas utifrån individens behov kan resurserna användas bättre och räcka till fler.

Det finns en risk att styrningen inte tydliggör hur och vad som ska göras av vem och när, vilket också riskerar att leda till ineffektivt nyttjande av tillgängliga resurser. Otydlig styrning kan också medföra att uppföljning inte ger relevant information för att systematiskt analysera verksamheten, och därmed försämrar också verksamhetens förmåga att genomföra ett effektivt förbättringsarbete.

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Ny socialtjänstlag (2025:400)

Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft 1 juli 2025. För såväl äldreomsorgen som funktionshinderverksamhet innebär detta bland annat ett ökat fokus på förebyggande insatser, ökad tillgänglighet genom bland annat att fler insatser kan ges utan behovsprövning och en tydligare utgångspunkt i en helhetssyn på individens val, behov och förutsättningar liksom samordning mellan olika aktörer.

Stärkta insatser för äldre och för närstående

I lagrådsremiss föreslås att den som bor i särskilt boende för äldre ska erbjudas fast omsorgskontakt.

Vidare ska socialnämnden erbjuda en stödkontakt till den som vårdar eller stöder en närstående. Stödkontakten ska tillgodose behov av anpassad information och vägledning samt stöd med att planera åtgärder.

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ändras så att insatsen avlösarservice inte längre behöver utföras i hemmet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2026.

Vård och omsorg (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner äldreomsorg, Borgholm, 2024	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	96,53	84,68	88,27	89,06
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	82,35	78,86	72,76	87,96
Invånare 80+ i särskilt boende, andel (%)	7,26	10,10	11,55	10,12
Invånare 80+ med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	15,33	16,30	19,84	18,31
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/hemtjänsttagare	619 429,12	379 371,60	466 548,06	456 292,27
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/inv 80+	131 868,68	88 973,19	114 638,86	89 266,59
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 80+	116 756,93	145 355,91	163 557,66	146 570,21
Kostnad särskilt/annat boende äldreomsorg, kr/brukare	1 261 180,62	1 120 399,23	1 499 830,54	1 545 030,31
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, miljoner kronor	18,63	—	-2,35	11,46

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Vård och omsorg (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner LSS, Borgholm, 2024	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren trivs alltid på sin dagliga verksamhet, kommunal regi, andel (%)	92	—	91	76,67
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, kommunal regi, andel (%)	100	—	71	74,50
Invånare 0-64 år med insatser enl. LSS, andel (%)	1,27	0,97	1,22	0,91
Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare	1 159 394,74	1 411 323,11	1 372 314,45	1 375 361,76
Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare	318 275	263 239,50	231 371,77	246 786,10
Kostnad personlig assistans enl. LSS/SFB minus ersättning från Försäkringskassan, kr/inv	1 671,39	1 305,42	1 704,14	1 276,38
Nettokostnadsavvikelse LSS (%)	0,04	—	-3,97	-1,42
Personer med boende enligt LSS, andel (%) av totalt antal personer med insatser enligt LSS	46,34	38,48	41,36	36,12
Personer med daglig verksamhet, andel (%) av totalt antal personer med insatser enligt LSS (%)	48,78	54,66	55,51	50,34

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Vård och omsorg (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Bristande planering och aktiva förberedelser för att kunna tillgodose framtida behov av äldreomsorg, t ex avseende förändrat tjänsteinnehåll och personalens kompetensbehov, liksom att säkerställa finansiering av investeringar i lokaler och välfärdsteknik.
- Det främjande och förebyggande arbetet bedrivs otillfredsställande genom att sakna systematik, tydliga vägval och vara projektbetonad, och ger liten eller begränsad effekt.
- Bristande följsamhet till gällande regelverk, bland annat beroende på svag kunskap och förståelse för ledningssystem inklusive uppföljning och återrapportering. Några specifika exempel på riskområden är fast omsorgskontakt, social dokumentation, ärendeuppföljning, läkemedelshantering, smittspridning, avvikelshantering, synpunkthantering.
- Brister i arbetet med kompetensförsörjning, till exempel avseende att behålla och utveckla chefer och medarbetare.

Kommunspecifika risker

- Samverkan med regionen om god och nära vård
- Planering av platser på särskilt boende

Socialtjänst

Utmaningar och risker

Social barn- och ungdomsvård

Socialtjänsten har ett ansvar att arbeta förebyggande och i samverkan med andra aktörer för att tidigt identifiera och stödja barn och unga i utsatta situationer. Unga rekryteras in i kriminalitet och allt yngre individer begår brott. Detta ställer höga krav på rättssäker handläggning och att personal har tillräcklig kompetens för att kunna möta behoven. Flera kommuner rapporterar utmaningar med kompetensförsörjning, vilket kan påverka rättssäkerheten negativt. Därtill utsätts medarbetare för otillåten påverkan, dvs påtryckningar vid bland annat myndighetsutövning.

Missbruks- och beroendevård

Den nya socialtjänstlagen ställer krav på att kommunens arbete inom missbruks- och beroendevården ska vara förebyggande och bygga på vetenskaplig grund. Enligt öppna jämförelser har 94% av kommunerna minst en manualbaserad insats däremot har endast 18% av kommunerna genomfört individbaserad systematisk uppföljning av stöd och insatsers resultat för de enskilda.

Socialpsykiatri

Kommuner är skyldiga att erbjuda stöd till personer med psykiska funktionsnedsättningar, men utformningen kan variera på grund av socialtjänstlagens karaktär som ramlag. Detta innebär att stödet till personer inom målgruppen kan variera mellan kommunerna.

Socialstyrelsens statistik för 2025 visar att endast 20 procent av kommunerna bedriver uppsökande verksamhet riktad mot målgruppen. Det motsvarar en minskning med 7 procentenheter jämfört med 2024, och hela 16 procentenheter sedan 2017. Även den öppna verksamheten har minskat i omfattning jämfört med tiden före pandemin.

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Ny socialtjänstlag år 2025

Den nya socialtjänstlagen (2025:400) anger att socialtjänsten bland annat ska

- Främja jämlika och jämställda levnadsvillkor.
- Ha ett tydligare barnrättsperspektiv.
- Arbete förebyggande och vara lätt tillgänglig.
- Få möjlighet att ge insatser utan behovsprövning.

Lagen syftar till att ge socialtjänsten verktyg att jobba tidigt förebyggande och ge insatser på ett enklare sätt än idag.

Socialtjänst (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%) (- 2024)	70	—	67
Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel (%) av bef.	1,86	2,37	1,80
Kostnad barn och ungdomsvård, kr/inv 0-20 år	14 540,56	13 089,37	9 717,76
Kostnad ekonomiskt bistånd, kr/inv	890,87	1 455,11	962,99
Kostnad öppna insatser barn och unga, kr/inv 0-20 år	8 977,88	3 633,30	2 843,60
Kostnad öppna insatser vuxna missbrukare, kr/inv 21-64 år	889,13	942,11	386,77
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	5,21	—	6,72
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, miljoner kronor	1,93	—	2,06
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	0,47	0,99	0,63

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

Socialtjänst (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Brister i rättssäkerheten av handläggning inom myndighetsutövningen och risk för otillåten påverkan inom densamma.
- Brister av tidiga och förebyggande insatser inom socialtjänsten
- Brister i samverkan mellan region och socialtjänst avseende barn och unga samt missbruk- och beroendevård.
- Risk för att personer med psykiska funktionsnedsättningar inte erbjuds tillräckligt stöd.

Kommunspecifika risker

- Hantering av orosanmälningar gällande barn

HR, övergripande personalfrågor

Utmaningar och risker

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en av de mest kritiska och komplexa utmaningarna för kommuner och regioner i Sverige. Befolkningen blir äldre, särskilt gruppen 85+, samtidigt minskar andelen personer i arbetsför ålder vilket leder till arbetskraftsbrist. Behovet av välfärd ökar i takt med att andelen äldre i befolkningen blir större. Samtidigt är det hård konkurrens om arbetskraften och privata arbetsgivare erbjuder ofta bättre löner och förmåner. Bristen på arbetskraft gör att arbetsgivarnas förmåga att ta tillvara och utveckla kompetensen hos befintlig personal samt utveckla nya arbetssätt kommer att vara avgörande för att klara kompetensförsörjningen på sikt.

Många erfarna medarbetare inom kommuner och regioner går i pension inom kort vilket riskerar att skapa kompetensluckor liksom svårigheter att överföra kunskap till yngre generationer. Nya teknologier förändrar arbetsuppgifter och kräver nya kompetenser vilket ställer krav på ett fungerande arbete med kompetensutveckling och omställning.

Om arbetsgivaren inte har strategier för hur kompetensutveckling ska genomföras och finansieras finns risk för att fokus läggs på kortsiktiga lösningar snarare än systemförändringar. Kommuner och regioner med svag ekonomi har sämre möjligheter att investera i tillräcklig kompetensutveckling.

Arbetsmiljö

Ett fungerande arbetsmiljöarbete kommer sannolikt vara en avgörande faktor för att klara kompetensförsörjningen på sikt då bristande arbetsmiljö riskerar att påverka möjligheterna att såväl behålla som rekrytera medarbetare. Arbetsmiljölagen samt tillhörande föreskrifter ställer stora krav på arbetsgivaren när det gäller ansvaret för arbetsmiljön. Om inte arbetsmiljöarbetet bedrivs på ett systematiskt sätt finns risk för att det uppstår ohälsa och sjukdom hos medarbetarna som är orsakat av arbetet. Brister i arbetsmiljön kan även få stora ekonomiska konsekvenser såsom kostnader för sjukfrånvaro och rehabilitering och produktionsbortfall.

Systematiskt arbetsmiljöarbete i vardagen är vidare en av åtta identifierade friskfaktorer. Friskfaktorer är de förutsättningar som gör att medarbetare mår bra och presterar på arbetet. Forskning visar att arbetsplatser med låg sjukfrånvaro ofta har väl utvecklade friskfaktorer. Att arbeta med friskfaktorer är också utvecklande för verksamheten och arbetsplatser som arbetar systematiskt och långsiktigt med det förbättrar arbetsmiljön och minskar sjukfrånvaron.

Lönebildning

SKR och Sobona tecknar centrala löneavtal för kommuner, regioner och kommunala bolag. Lönebildningen sker lokalt och ska vara individuell och differentierad. Det innebär att det inte finns några garantier om löneökning till individen, utan att lönen varierar beroende på medarbetarens måluppfyllelse och resultat. Det är chefen som motiverar grunderna för lönen i dialog med medarbetaren.

En förutsättning för en välfungerande individuell lönesättning är att arbetsgivaren har långsiktiga lönepolitiska riktlinjer som också är kända och diskuterade med medarbetarna i organisationen. Detta ställer även krav på att chefer på alla nivåer har kunskap om lönebildningsprocessen.

HR, övergripande personalfrågor

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Stärkt skydd för vissa förtroendevalda (4 kap 18 a § KL)

Från och med den 1 juli 2025 gäller stärkt skydd för vissa förtroendevalda. Genom en ändring av kommunallagen införs en skyldighet för kommuner och regioner att förebygga att en förtroendevald utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Det gäller personer som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid, bland annat kommunal- och regionråd. En utgångspunkt ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Kommuner och regioner ska förvissa sig om att en sådan förtroendevald har den utbildning som behövs och vet vad han eller hon behöver göra för att undgå riskerna för hot och våld.

Lönetransparensdirektivet (EU 2023/970)

Direktivet, som ska vara genomfört senast 7 juni 2026, stärker principen om lika lön för lika eller likvärdigt arbete genom ökad insyn och skärpta regler mot lönediskriminering. Huvudpunkter:

- Information vid rekrytering: Arbetsgivare ska informera om ingångslön eller löneintervall samt relevanta kollektivavtal innan löneförhandling.
- Förbud: Arbetsgivare får inte fråga om tidigare lön.
- Lönekartläggning: Fördjupad analys av löneutveckling, särskilt vid föräldraledighet.
- Rapportering: Arbetsgivare med minst 100 anställda ska regelbundet rapportera löneskillnader till DO. Uppgifter offentliggörs och skickas till EU-kommissionen.
- Åtgärdsplan: Vid löneskillnader på $\geq 5\%$ ska arbetsgivaren redogöra för sakliga skäl eller åtgärder. Underlåten rapportering medför sanktionsavgift.

SKR:s personalprognos 2023-2033

I SKR:s personalprognos 2023–2033 beskrivs hur demografin påverkar behovet av anställda och strategier lyfts för att klara kompetensförsörjningen. Ökningen av sysselsatta kommande tio år räcker inte för att täcka de växande behoven i välfärden. SKR:s personalprognos visar att behovet av anställda i äldreomsorgen till följd av demografin kommer att öka med cirka 66 000 personer fram till 2033, om inget förändras.

Behovet av anställda i välfärden kan dock bli mindre än vad prognosen antar. SKR:s personalprognos visar att om:

- den tredjedel av anställda i äldreomsorgen som arbetar deltid skulle öka sin arbetstid med tre timmar skulle behovet minska med mer än 8 000 personer fram till 2033.
- pensionsåldern skjuts upp från dagens 64 år till 66 år skulle det minska behovet av rekryteringar till följd av pensionsavgångar med över 15 000 personer inom äldreården.

Framtidens kompetens

I SKR-rapporten "Framtidens kompetens" som publicerades i juni 2025 undersöks hur synen på karriär har förändrats och varför det är viktigt för arbetsgivare att skapa en mångfald av karriärvägar. Rapporten syftar till att öka kunskapen om dagens utvecklings- och karriärmöjligheter inom välfärden genom fakta och exempel. Rapporten syftar till att inspirera kommuner och regioner att fortsätta skapa och synliggöra de utvecklings- och karriärmöjligheter som finns.

HR, övergripande personalfrågor

En jämställd arbetsgivarpolitik - ett program i nio punkter

I SKR-rapporten "En jämställd arbetsgivarpolitik" som publicerades i juni 2025 redovisas det arbetsgivarpolitiska jämställdhetsprogram om nio punkter som SKR:s politiska ledning har fastställt. Syftet med programmet är att ge ett konkret stöd till kommuner och regioner i deras arbete med att bli jämställda arbetsgivare och bidra till ett jämställt arbetsliv mellan kvinnor och män.

HR, övergripande personalfrågor (forts.)

Nyckeltal	Borgholm	Riket	Liknande kommuner, övergripande, Borgholm, 2024
Avgångna tillsvidareanställda under året, kommun, andel (%)	11,10	8,90	10,31
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex	—	—	82,47
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)	8,60	7,40	8,69

Grön markering innebär att kommunens resultat är bättre än jämförelsegruppen, gul markering att kommuners resultat är sämre än jämförelsegruppen.

HR, övergripande personalfrågor (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Välfärdens kompetensutmaning ställer höga krav på att kommuner och regioner bedriver ett strategiskt och systematiskt arbete med kompetensförsörjning.
- Hård konkurrens om tillgänglig kompetens och stora pensionsavgångar kommande år bidrar till risk för bristande överföring av kunskap till yngre generationer.
- Nya teknologier förändrar arbetsuppgifter och kräver nya kompetenser - risk finns om arbetsgivaren saknar strategier för kompetensutveckling och omställning.
- Brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet bidrar till risk för ohälsa, sjukdom och hög sjukfrånvaro. Hög sjukfrånvaro får ekonomiska konsekvenser såsom produktionsbortfall och kostnader för rehabilitering.
- Ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete och arbete med friskfaktorer kommer sannolikt vara en avgörande framgångsfaktor för kommuner och regioner i arbetet med strategisk kompetensförsörjning.
- Otydliga lönepolitiska riktlinjer bidrar till risk för missnöje och svårigheter att motivera lönesättning om riktlinjer inte är kända och förankrade.

Kommunspecifika risker

- Kompetensförsörjningen
- Sjukfrånvaron

Inköp och upphandling

Utmaningar och risker

Vikten av ändamålsenliga inköp

Inköp står för ungefär en tredjedel av kommunernas totala omsättning. Den ekonomiska betydelsen är alltså stor. Men offentliga inköp har inte bara stor inverkan på kommunens ekonomi. Inköp och upphandling kan samtidigt användas för att åstadkomma samhällsflyttningar, som att förbättra det lokala näringslivet, bidra till att reducera regionernas klimatpåverkan samt hjälpa personer som står långt från arbetsmarknaden att få jobb.

Lagefterlevnad

Lagefterlevnad inom offentlig upphandling är avgörande för att kommuner ska agera rättssäkert, transparent och kostnadseffektivt. Genom att följa upphandlingslagstiftningen främjas konkurrens och tilliten till den offentliga sektorn stärks. Bristande efterlevnad kan leda till rättsliga påföljder, överprövningar, fördyrade projekt och risk för korruption. Det underminerar även förtroendet för kommunen och kan innebära att skattemedel används ineffektivt.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning inom kommunala inköp innebär att varje inköpsbeslut ska präglas av långsiktig hållbarhet, kostnadseffektivitet och ansvarstagande. Det handlar om att uppnå största möjliga nytta för skattemedlen, samtidigt som kvalitet och behov tillgodoses. Bristande ekonomisk styrning vid inköp kan leda till överprissättning, ineffektiva avtal och resursslöseri. Det riskerar även att underminera förtroendet för kommunen och minska dess förmåga att möta framtida utmaningar.

Nyheter inom området

Ny rapport från Regeringskansliet

I en rapport från Regeringskansliet kompletterar regeringen den sedan tidigare beslutade nationella upphandlingsstrategin med nya mål för perioden 2025–2030. De nya målen fokuserar på att göra offentliga affärer mer attraktiva, rättssäkra och hållbara, särskilt genom att främja deltagande från små företag och idéburna organisationer. Rapporten ger vägledning till kommuner och andra upphandlande aktörer för att förbättra inköpsverksamheten och möta samhällsutmaningar.

Fem revisionsfrågor ska kartlägga ändamålsenligheten av kommunens inköp

Azets har arbetat fram en ny revisionsmodell för inköp och upphandling.

Revisionsfrågorna i modellen tar sikte på de största riskerna inom området med den nya rapporten som fond. Målsättningen med modellen är att besvara den övergripande frågan *Har kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig inköpsverksamhet* och omfattar bedömningar av samtliga risker nämnda på kommande sida.

Revisionsmodellens huvudfokus är en registeranalys av kommunens samlade inköp över en tolv månadersperiod som följs av stickprov av båda upphandlingar och enskilda inköp. Modellen har arbetats fram under 2025 och har också använts under året av kommuner över landet av olika storlek och sammansättning vilket gör att jämförelser med andra liknande kommuner är möjlig. Modellen kan även användas inom lekmannarevisionen med bolaget som revisionsobjekt.

Digitalisering och it-styrning samt informations- och cybersäkerhet

Utmaningar och risker

Digitaliseringen inom offentlig sektor är en komplex process som innebär både stora möjligheter och betydande utmaningar. En av de mest centrala utmaningarna är att balansera innovation med styrning och säkerhet.

Offentliga verksamheter står inför krav på att modernisera sina tjänster, effektivisera processer och möjliggöra datadriven förvaltning – samtidigt som de måste säkerställa rättssäkerhet, transparens och integritet. Den snabba teknikutvecklingen, särskilt inom AI och automatisering, ställer höga krav på kompetens och juridisk förståelse. Det är inte längre tillräckligt att digitalisera befintliga arbetssätt; det krävs en djupgående transformation av verksamhetslogik, styrmodeller och kultur samt att balanserat säkerhetsarbete så att genomförandet inte innebär ökade risker för bristande informations- och cybersäkerhet. En utmaning är att hantera den ökade komplexiteten i leverantörskedjan. Offentlig sektor är ofta beroende av externa IT-leverantörer, vilket skapar sårbarheter kopplade till cybersäkerhet, regelefterlevnad och kompatibilitet mellan komplexa system.

Styrning och effekthemtagning är ytterligare områden där utmaningarna är påtagliga. Många digitaliseringsinitiativ saknar tydlig koppling till verksamhetsmål eller uppföljning av nyttor. Fragmenterad ansvarsfördelning, bristande samordning och otillräcklig kompetens inom digital transformation försvårar möjligheten att realisera långsiktiga effekter.

Slutligen är det avgörande att digitaliseringen sker med medborgarens perspektiv i centrum. Tillit till digitala tjänster bygger på säkerhet, tillgänglighet och rättssäkerhet. Offentlig sektor måste därför navigera mellan innovation och reglering, mellan teknikens möjligheter och samhällets värden.

Ny/förändrad lagstiftning och/eller aktuell utredning

Nationell digitaliseringsstrategi har beslutats av Regeringen och gäller 2025-2030 och har som övergripande mål att Sveriges digitala omställning ska ge ökad medborgarnytta, bättre välfärd, stärkt konkurrenskraft, höjd säkerhet och minskad administration. Mål för offentlig sektor är att förenkla och bidra till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI och datadriven utveckling.

NIS2 är EU:s uppdaterade cybersäkerhetsdirektiv som syftar till att höja den gemensamma säkerhetsnivån för nätverks- och informationssystem inom unionen. Det ställer skärpta krav på riskhantering i leverantörskedjan, incidentrapportering och ledningens ansvar, och omfattar betydligt fler sektorer än tidigare, inklusive stora delar av offentlig sektor. En stor förändring är att styrelse och ledning får personligt ansvar vid bristande efterlevnad där risk för sanktioner och viten föreligger. I Sverige kommer NIS2 att införas genom en ny cybersäkerhetslag som träder i kraft den 15 januari 2026.

EU:s AI-förordning gäller från augusti 2024 och börjar tillämpas fullt ut i Sverige 2026. Sverige har genom SOU 2025:101 föreslagit nationella kompletteringar, bland annat en ny lag, tillsynsstruktur, en regulatorisk sandlåda för AI samt anpassningar i offentlighets- och sekretesslagen för att möjliggöra AI-utveckling inom offentlig sektor. Därtill föreslås kompletterande bestämmelser om tystnadsplikt, sekretessbrytande regler och uppgiftsskyldighet.

Digitalisering och it-styrning samt informations- och cybersäkerhet

Sammanfattande riskområden

Generella risker digitalisering

- Digitaliseringsarbetet är inte tillräckligt förankrat i den ordinarie styrningen, vilket gör att det inte bidrar effektivt till att uppnå strategiska mål och visioner.
- Det finns bristande kompetens inom styrning och nyttorealiserings av digitaliseringsprojekt, vilket kan minska effekten av genomförda insatser.
- Otillräcklig förändringsledning riskerar att leda till digitalt utanförskap för både medborgare och medarbetare.

Generella risker informations- och cybersäkerhet

- Kompetens inom säkerhet saknas, särskilt inom området cybersäkerhet och medför att arbetssätt och metoder är otillräckliga för att möta nya krav.
- Förmågan att bedriva ett systematiskt informationssäkerhetsarbete är bristfällig, vilket kan bero på avsaknad av organisatoriska förutsättningar eller bristande prioritering från ledningen.
- Kravställningen inom IT och säkerhet vid avtal med externa leverantörer är otillräcklig, liksom uppföljningen av att kraven efterlevs.

Kommunspecifika risker

- Uppföljning av granskning om kontinuitetsplanering IT-avbrott

Krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd

Utmaningar och risker

Frågor som rör krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd är mycket aktuella och utmaningar inom detta område står i fokus på alla nivåer i samhället såväl nationellt som internationellt. Orsakerna är en tydligt förändrad omvärld exempelvis genom händelser som krig i Europa, desinformation, påverkansarbete på demokratin eller klimatrelaterade händelser som påverkar bland annat städers infrastruktur. I en omvärld där dessa händelser blir allt vanligare är det av vikt att kommunernas arbete med krisberedskap, civilt försvar samt säkerhetsskydd är ändamålsenligt.

Planering av kris -och krigsberedskap syftar såväl till att minska sårbarheten som genom planering skapa en förmåga att kunna hantera samhällsstörningar i fredstid och under höjd beredskap. Kris – och krigsberedskapen ingår under samlingsbegreppet civil beredskap.

Krisberedskap och civilt försvar är ömsesidigt förstärkande och är av betydelse för Sveriges totala förmåga vid kris och krig. Förmågan under höjd beredskap och krig bygger på en väl fungerande verksamhet i fredstid för att den ska kunna fungera även under höjd beredskap och krig.

Planeringen av civil beredskap är en komplex och pågående process som kräver engagemang och samarbete från alla nivåer av samhället. Kommuner har en central roll att bidra till att skydda medborgarna samt minska eventuella skador under kriser, nödsituationer och vid höjd beredskap.

Det är av vikt att kommunen arbetar strategisk för planeringen av civil beredskap. Likväl är det av vikt att det finns en kris- och krigsorganisation samt beredskapsfunktioner i kommunen. Kommunens förmåga att omhänderta olika former av händelser är i allt väsentligt beroende av att det finns en samsyn inom kommunen med de kommunala bolagen och andra samverkande myndigheter.

Vid en mer omfattande kris och vid höjd beredskap är det centralt att samarbetet inom hela kommunkoncernen samt mellan kommunen och andra parter fungerar. Det är väsentligt att det finns en planering i kommunen för att klara den samhällsviktiga verksamheten vid exempelvis allvarliga väderstörningar, vatten- och elavbrott men även IT-attacker och driftstörning av samhällsviktig infrastruktur.

Krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd handlar om att skydda den information och de verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot **spioneri, sabotage, terroristbrott och vissa andra hot**. Det handlar även om att skydda verksamhet som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Detta regleras i säkerhetsskyddslagen.

För en kommun innebär att de behöver identifiera vilka av deras verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagens regleringar och att det har vidtagits åtgärder för att skydda uppgifter inom dessa. Det kan inkludera att säkerställa att det genomförts säkerhetsskyddsanalyser, att det finns säkerhetsskyddavtal i förekommande fall, att det är klarlagt vilka funktioner/befattningar som ska hantera säkerhetsklassad information samt att det genomförs säkerhetskontroll av personal för de personer som innehar befattningarna. Därutöver ska det finnas rutiner i de fall det uppmärksammas att säkerhetsklassad information hanterats på ett felaktigt sätt i förhållande till säkerhetsskyddslagen.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet av säkerhetsskyddslagen och kommuner har under de senaste åren fått utdömda viten vid tillsyn av Länsstyrelsen på grund av att kommunens arbete med säkerhetsskyddet inte varit tillfredställande.

Krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Det saknas ett systematiskt krisberedskapsarbete i kommunkoncernen.
- Det finns ingen samsyn i arbetet gällande krisberedskap i organisationen som helhet och i dess olika delar.
- Styrande dokument är inte kända och implementerade i organisationen.
- Det saknas rutiner för hur styr- och ledningsprocesser ska fungera i händelse av kris, och organisationen är därmed inte dimensionerad att hantera en kris över tid.
- Det saknas ett systematiskt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser, kartläggning av kritiska beroenden samt åtgärdsplaner.
- Planering för den samhällsviktiga verksamheten vid olika avbrott och störningar saknas eller är bristfällig.
- Utbildnings- och övningsverksamhet prioriteras ej.
- Det anslås inte särskilda resurser och medel för arbetet med krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd.

- Saknas systematiserad uppföljning av händelser för ett lärande i organisationen.
- Arbetet med identifiering av de åtgärder som behöver vidtas på kort och lång sikt avseende planering av det civila försvaret brister.
- Det saknas ett systematiskt arbete gällande säkerhetsskydd med bristande förmåga att genomföra säkerhetsskyddsarbetet, detta då arbete inte prioriteras eller det saknas organisatoriska förutsättningar.

Kommunspecifika risker

- Krisberedskap

Kommunalägda aktiebolag

Utmaningar och risker

Kommuner och regioner kan bilda företag, till vilka de kan överlåta kommunala angelägenheter. Kommunägda företag spelar en viktig roll för exempelvis bostadsförsörjning, verksamhet för vatten och avfall samt energi i flera kommuner. Det är av vikt att kommunen i ägardirektiv klargör vad bolagen ska göra och vilken nytta bolaget förväntas tillföra kommunen och dess invånare.

Kommunstyrelsen ska ha löpande uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala företag. Utöver detta har styrelsen en så kallad förstärkt uppsiktsplikt över de kommunala aktiebolagen. Den förstärkta uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje bolag ska pröva om verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om så kallade nödvändiga åtgärder.

För företag som är helägda – direkt eller indirekt- ska fullmäktige i kommunen:

- fastställa ändamålet med verksamheten och se till att ändamålet och de kommunala befogenheterna anges i bolagsordning eller motsvarande
- utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor/revisor
- se till att fullmäktige får ta ställning innan beslut av principiell beskaffenhet fattas
- se till att företaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över till privata utförare.

Ägarens styrdokument är främst bolagsordning och ägardirektiv i aktiebolag. I ett delägt företag ska fullmäktige se till att företaget blir bundet av samma villkor som helägda i den omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I delägda företag tillkommer styrdokument som aktieägaravtal mellan delägarna och avtal med företaget.

Hur kommunen valt att organisera sitt ägande och delegera ansvar har betydelse för hur ägarstyrningen rent praktiskt utövas och för processen när ägardirektiv utarbetas. Om bolaget inte ingår i en koncern utövas ägarstyrningen direkt av kommunen. Kommunfullmäktige, eller kommunstyrelsen efter delegation, fattar beslut om ägardirektiv som sedan fastställs av bolagsstämman.

Om bolaget ingår i en koncern kan ägarstyrningen i varierande utsträckning utövas av moderbolaget. Kommunen kan besluta att moderbolagets bolagsstämma beslutar om ägardirektiv för moderbolaget, i vilket moderbolaget ges i uppdrag att på dotterbolagets bolagsstämma besluta om ägardirektiv med ett bestämt innehåll eller inom mer eller mindre vida ramar.

Beroende på hur kommunen organiserat sig kan det finnas risk för att kommunstyrelsen inte utövar sin uppsiktsplikt över bolagen utifrån tilldelat ansvar.

Kommunalägda aktiebolag forts.

Kommunala bolag kan även omfattas av de generella risker som lyfts i underlaget, exempelvis stödverksamhet. Utöver dessa kan även nedan områden vara relevanta, beroende på vilken typ av verksamhet som bolaget bedriver.

VA-bolag

Det finns risker och utmaningar gällande dricksvattenförsörjning och beredskap. Det finns också stora utmaningar i underhåll och reinvesteringar i VA-infrastrukturen för en säker och robust dricksvattenförsörjning.

Fastighetsbolag

Fastighetsförvaltning och fastighetsunderhåll utgör en stor del av balansräkningen i en kommun och tillgångarna behöver underhållas och värdesäkras genom en tillräcklig nivå på underhåll. I granskningen handlar det om att bedöma nivåer på underhållet och vilket system som finns genom internhyra att säkerställa dessa nivåer.

Samverkan, samplanering och ansvarsfördelning mellan bolag och kommun är också viktig när det gäller lokalförsörjning.

Kommunalägda aktiebolag (forts.)

Sammanfattande riskområden

Generella risker

- Brister i ägarstyrning
- Brister i uppsikt över bolag
- Bristande förståelse för och uppföljning av det regionala ändamålet

Inom följande områden ser vi generellt ett behov av **samordnad revision**, dvs där bolagen ingår i granskningen på samma naturliga sätt som de olika nämnderna:

- Granskning av arbetsmiljöarbete.
- Granskning av förebyggande insatser mot oegentligheter.
- Granskning av upphandling och avtalsefterlevnad.
- IT-säkerhet (bolag såsom VA-bolag och energibolag utgör samhällsviktig verksamhet och har höga krav på sig gällande IT-säkerhet).
- Granskning av GDPR och hantering av personuppgifter.
- Granskning av tillämpning av offentlighetsprincipen.

Kommunspecifika risker

- Hushållsnära insamling

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse - E-förslag- Skridskobana på torget Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att överlämna e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Stina Cellton föreslår i sitt e-förslag som har uppnått 46 röster och 26 kommentarer.

Skridskobana på torget

Vi bor i Borgholm och har två mellanstadiebarn som gärna åker skridskor. Om vi vuxna är med kan vi ju nu när det är kallt, åka på naturisar. Men det hade varit så himla trevligt med en spolad rink med sarg och kanske hockeymål, och bänkar för att dricka varm choklad. Det har ju funnits förr om åren, tycker verkligen att ni borde ha det igen! Så viktigt med utomhusaktiviteter för ungdomarna, och alla våra vänner och barnens kompisar saknar också en rink. Vi pratade även innan i december om hur mysigt det skulle vara att ha en konstgjord skridskobana på torget i december och runt jul, med musik och kanske någon som säljer varm dryck. Perfekt för fritidsbanken att låna ut skridskor och hjälmar!

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2026-03-06

E-förslag Skridskobana på torget, inkommen 2026-01-12

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Jens Odevall
Kommunchef

Magda Widell
Förvaltningssamordnare

Skicka in ditt förslag

Ärendenummer	260112-forslag-IP37
Inskickat	2026-01-12 08:35

E-förslag

Rubrik på ditt förslag	Skridskobana
	Hej!

Beskriv ditt förslag utförligt

Jag har ett förslag till kommunen.

Vi bor i Borgholm och har två mellanstadiebarn som gärna åker skridskor. Om vi vuxna är med kan vi ju nu när det är kallt, åka på naturisar. Men det hade varit så himla trevligt med en spolad rink med sarg och kanske hockeymål, och bänkar för att dricka varm choklad. Det har ju funnits förr om åren, tycker verkligen att ni borde ha det igen! Så viktigt med utomhusaktiviteter för ungdomarna, och alla våra vänner och barnens kompisar saknar också en rink.

Vi pratade även innan i december om hur mysigt det skulle vara att ha en konstgjord skridskobana på torget i december och runt jul, med musik och kanske någon som säljer varm dryck. Perfekt för fritidsbanken att låna ut skridskor och hjälmar!

Med vänliga hälsningar, Stina Cellton

Namn	Eva Maria Kristina Persdotter Cellton
E-post	Scellton@hotmail.com
Telefonnummer	0700770846

Kommentarer

Namn	Kommentar
Malin Ståhl	Jag tänker att detta borde prioriteras. Det går säkert att be räddningstjänsten om hjälp med spolning om inte kommunen har tid i all snöröjning. (2026-01-12 10:59:32)

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse-E-förslag- Bättre markerade leder i Borgholms kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att överlämna e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Ingrid Engström föreslår i sitt e-förslag som har uppnått 30 röster och 6 kommentarer.

Bättre markerade leder i Borgholms kommun

Vad tror ni om att förbättra uppmärkning av våra vandringsleder i Borgholms kommun. Har för mig att det egentligen är länsstyrelsen som har ansvar över detta men det ligger även i Borgholms kommun att visa intresse. (Och ligga på) Är själv aktiv och gillar att gå våra leder, problemet är att jag har ett jäkligt dåligt lokalsinne och får snurra runt lite i blindo då de flesta leder är dåligt uppmärkta. Som exempel på dåligt uppmärkta leder: Leden mellan Gråborg-Ismantorp, Långlötledden, Hornsjön runt etc.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2026-03-06

E-förslag- Bättre markerade leder i Borgholms kommun, inkommen 2026-01-08

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Jens Odevall
Kommunchef

Magda Widell
Förvaltningsamordnare

Skicka in ditt förslag

Ärendenummer	251117-forslag-AM18
Inskickat	2025-11-17 10:25

E-förslag

Rubrik på ditt förslag	Bättre markerade leder i Borgholms kommun
Beskriv ditt förslag utförligt	<p>Hej!</p> <p>Vad tror ni om att förbättra uppmärkning av våra vandringsleder i Borgholms kommun. Har för mig att det egentligen är länsstyrelsen som har ansvar över detta men det ligger även i Borgholms kommun att visa intresse. (Och ligga på)</p> <p>Är själv aktiv och gillar att gå våra leder, problemet är att jag har ett jäkligt dåligt lokalsinne och får snurra runt lite i blindo då de flesta leder är dåligt uppmärkta. Som exempel på dåligt uppmärkta leder: Leden mellan Gråborg-Ismantorp, Långlötleden, Hornsjön runt etc.</p> <p>Tack på förhand!</p> <p>//Ingrid Engström</p>
Namn	Ingrid Christina Engström
E-post	engstrom.ingrid@hotmail.se
Telefonnummer	0730525553

Kommentarer

Namn	Kommentar
Annelie Bråvind	Bra initiativ:) (2026-01-08 09:00:43)
Lena Kjellsson	Håller fullständigt med. (2026-01-08 13:15:09)

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse- E-förslag -Anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att lämna e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Sofie Annika Berner föreslår i sitt e-förslag som har uppnått 68 röster och 30 kommentarer

Anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp

Jag föreslår att kommunen utreder möjligheten att anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp, med publika tider öppna för allmänheten. Bastun bör i första hand vara tillgänglig för invånare och besökare genom bokningsbara eller schemalagda tider. Därutöver skulle det vara en stor fördel om bastun även kan hyras privat mot en avgift, där intäkterna används till drift och underhåll av anläggningen. På Gotland är kustnära bastur ett etablerat och uppskattat inslag, både för boende och turister. På Öland saknas motsvarande möjligheter i stor utsträckning, trots öns långa kust och starka koppling till natur- och friluftsliv.

En året-runt-bastu i Löttorp skulle:

- bidra till ökad livskvalitet och folkhälsa för kommunens invånare*
- stärka besöksnäringen, särskilt under vår, höst och vinter*
- skapa en ny mötesplats som nyttjas året om*

Jag anser att en sådan satsning skulle vara ett värdefullt tillskott till Löttorp och norra Öland, och ber därför kommunen att ta detta förslag i beaktande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2026-03-06

E-förslag -Anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp, inkommen 2026-01-13

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Jens Odevall
Kommunchef

Magda Widell
Förvaltningssamordnare

Skicka in ditt förslag

Ärendenummer	260112-forslag-QP45
Inskickat	2026-01-12 23:11

E-förslag

Rubrik på ditt förslag	Bastu till Löttorp
------------------------	--------------------

Beskriv ditt förslag utförligt

Jag föreslår att kommunen utreder möjligheten att anlägga en året-runt-bastu vid kusten i Löttorp, med publika tider öppna för allmänheten.

Bastun bör i första hand vara tillgänglig för invånare och besökare genom bokningsbara eller schemalagda tider. Därutöver skulle det vara en stor fördel om bastun även kan hyras privat mot en avgift, där intäkterna används till drift och underhåll av anläggningen.

På Gotland är kustnära bastur ett etablerat och uppskattat inslag, både för boende och turister. På Öland saknas motsvarande möjligheter i stor utsträckning, trots öns långa kust och starka koppling till natur- och friluftsliv.

En året-runt-bastu i Löttorp skulle:

- bidra till ökad livskvalitet och folkhälsa för kommunens invånare
- stärka besöksnäringen, särskilt under vår, höst och vinter
- skapa en ny mötesplats som nyttjas året om

Jag anser att en sådan satsning skulle vara ett värdefullt tillskott till Löttorp och norra Öland, och ber därför kommunen att ta detta förslag i beaktande.

Namn	Sofie Annika Berner
E-post	Boka@alvaret.nu
Telefonnummer	0703362333

Till kommunfullmäktige

Tjänsteskrivelse - Redovisning av inkomna e-förslag och motioner som är under beredning

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att lägga redovisning av inkomna e-förslag och motioner som är under beredning till handlingarna

Ärendebeskrivning

Enligt antagen arbetsordning ska kommunstyrelsen redovisa

1. de motioner som inte har beretts färdigt.
2. beredningen av och nämndernas ställningstagande med anledning av inkomna medborgarförslag fullmäktiges ordinarie sammanträden i mars och oktober.

Beslutsunderlag

Redovisning av inkomna e-förslag och motioner som är under beredning mars 2026, 2026-03-06

Jens Odevall
Kommunchef

Magda Widell
Förvaltningssamordnare

Handläggare
Magda Widell
Förvaltningsamordnare

Ert datum

Er beteckning

Redovisning av inkomna e-förslag och motioner som är under beredning

E-förslag under beredning

- **E-förslag- Behov av långtidsparkering i Borgholms kommun (2026/46–008)**
Anmälan i kommunfullmäktige och beslut att överlämna e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning 2026-02-16 §174
Inkommen 2026-01-07
- **E-förslag- Förslag gällande revidering av avfallstaxan för företag i Borgholms kommun för inlämning av trädgårdsavfall (2025/133–008)**
Kommunfullmäktige 2025-10-20 §121 överlämnar e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning
Anmälan i kommunfullmäktige 2025-10-20
Röstningsperiod 2025-09-01-2025-09-30
Inkommen 2025-08-28
- **E-förslag- Storgatan gågata hela året (2025/127–008)**
Kommunfullmäktige 2025-10-20 §122 överlämnar e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.
Anmälan i kommunfullmäktige 2025-10-20
Röstningsperiod 2025-09-03-2025-10-02
Inkommen 2025-09-03
- **E-förslag-Flyttning av handikapparkeringar i Borgholm**
Kommunfullmäktige 2025-12-15 §157 överlämnar e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.
Anmälan i Kommunfullmäktige 2025-12-15
Röstningsperiod 2025-10-09-2025-11-07
Inkommen 2025-09-29
- **E-förslag- Staket kring hundbadet vid Mejeriviken**
Kommunfullmäktige 2025-11-17 §142 överlämnar e-förslaget till kommunstyrelsen för beredning.
Anmälan i Kommunfullmäktige 2025-11-17
Röstningsperiod 2025-09-16-2025-10-15
Inkommen 2025-09-1

E-förslag som är under röstning

Titel	Insänt av	Antal röster	Inkommen datum ^	Publicerings-datum	Sista datum att rösta
Handikapps anpassade badplatser.	Eva Hilja Desirée Jönsson	7	2026-01-19	2026-02-17	2026-03-18
Förbud fyrverkerier inom tätbebyggda områden	Helene Haavikko	5	2025-12-30	2026-02-06	2026-03-07

Avslutade e-förslag som inte uppnått minsta antal röster (25 stycken)

De e-förslag som sedan senaste redovisningen i kommunfullmäktige 2025-10-20 inte har uppnått 25 röster och som presidiet ändå valt att gå vidare med är: "Staket kring hundbadet vid Mejeriviken" samt "Behov av långtidsparkering i Borgholms kommun".

Motioner

- **Motion (Torbjörn Nilsson SD) arrangera kommunfullmäktiges möten på andra ställen än i Borgholm. (2026/52–109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 §180 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-02-16
- **Motion (Torbjörn Nilsson SD) -Utredning av Böda reningsverk. (2026/51–109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 § 179 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-02-16
- **Motion (Torbjörn Nilsson SD) Oroliga tider i Europa -bilfärja i beredskap. (2026/50/109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 § 178 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-02-16
- **Motion- (Torbjörn Nilsson, SD) Mindre delegation- mer demokrati. (2026/49–109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 § 177 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-02-16
- **Motion (Erik Arvidsson, SD) om gemensam satsning på att rusta Borglanda flygplats för NATO-standard och stärkt krisberedskap. (2026/47–109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 § 176 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-02-11
- **Motion (Annette Hemlin FÖL) - Klimakteriesatsning i Borgholms kommun. (2026/40–109)**
Kommunfullmäktige 2026-02-16 § 175 överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.
Inkommen 2026-01-29

§ 173

Avsägelse Veronika Fredlund (S) ledamot i valnämnden

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att¹ godkänna avsägelsen från Veronika Fredlund (S) som ledamot i valnämnden.

att² på fullmäktiges möte i mars utse ny ledamot i valnämnden.

Ärendebeskrivning

Veronika Fredlund (S) inkom med en avsägelse 2025-12-17 från sitt uppdrag som ledamot i valnämnden.

Kommunfullmäktige måste ta ställning till godkännande av avsägelsen samt välja en ny ledamot.

Beslutsunderlag

Avsägelse Veronika Fredlund (S) ledamot i valnämnden, inkommen 2025-12-17

Dagens sammanträde

Ilko Corkovic (S) uppger att Socialdemokraterna avser att nominera en ny ledamot till nästa sammanträde i mars.

Beslutet skickas till

Gruppledare för Socialdemokraterna
HR-avdelningen

--	--	--	--	--

From: Carl Malgerud
Sent: 09 mar 2026 03:55:09 +01:00
To: Anton Karlsson
Cc: Ann Nilsson;Anders Nyholm
Subject: Avsägelse 2:e v ordf kommunstyrelsen

Varning: Det här mejlet kommer från en avsändare utanför vår organisation. Om du inte känner till avsändaren eller väntar dig detta mejl, klicka inte på länkar eller öppna bifogade filer.

Hej,
Härmed avsäger jag mitt uppdrag som 2:e v ordf i kommunstyrelsen per 260331.
Mvh
Carl Malgerud

Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta revideringen av "ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun".

Ärendebeskrivning

Ett av målen under mätetalen för ekosystemtjänster och naturvård har behövts ändrats, varav denna revidering behöver beslutas.

Målet "grönytefaktor på allmän platsmark. Till år 2027 ska Borgholms kommun ha en bibehållen grönytefaktor i kommunens tätorter på allmän platsmark trots förtätning" föreslås ersättas av följande mål:

"Arbeta med ESTER (EkoSystemTjänstEffektRäkning) som är ett verktyg för att identifiera förekomsten av ekosystemtjänster i ett område som ska bebyggas, samt göra en kvalitativ bedömning av hur en tänkt exploatering påverkar ekosystemtjänsterna. Sträva efter ingen förändring eller positiv höjning av ekosystemtjänster. Kompensera och stärka ekosystemtjänster som minskar på mark som kommunen har rådighet över".

Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet 2026-02-03 § 15 och föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun, daterad 2025-12-18
- Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun antagen av kommunstyrelsen 2023-04-25 §64
- Tjänsteskrivelse - Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun, daterad, daterad 2025-12-04
- Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-02-03 § 15

Bedömning

Anledning till ändring av ovan mål är på grund av att det visat sig vara svårt att mäta grönytefaktor som resulterade i flertalet felkällor.

--	--	--	--	--

Konsekvensanalys

Förhoppningsvis ska det nya verktyget ESTER bättre kunna räkna ut platsers ekosystemtjänster och öka förståelsen för hur dessa tjänster ändras beroende på åtgärd.

Dagens sammanträde

Ordförande redogör för ärendet.

Yrkande

Tomas Zander (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsen vill föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Tillväxtchef
- Kommunikatör

--	--	--	--	--

Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta revideringen av "ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun".

Ärendebeskrivning

Ett av målen under mätetalen för ekosystemtjänster och naturvård har behövts ändrats, varav denna revidering behöver beslutas.

Målet "grönnytefaktor på allmän platsmark. Till år 2027 ska Borgholms kommun ha en bibehållen grönnytefaktor i kommunens tätorter på allmän platsmark trots förtätning" föreslås ersättas av följande mål:

"Arbeta med ESTER (EkoSystemTjänstEffektRäkning) som är ett verktyg för att identifiera förekomsten av ekosystemtjänster i ett område som ska bebyggas, samt göra en kvalitativ bedömning av hur en tänkt exploatering påverkar ekosystemtjänsterna. Sträva efter ingen förändring eller positiv höjning av ekosystemtjänster. Kompensera och stärka ekosystemtjänster som minskar på mark som kommunen har rådighet över".

Beslutsunderlag

- Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun, daterad 2025-12-18
- Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun antagen av kommunstyrelsen 2023-04-25 §64
- Tjänsteskrivelse - Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun, daterad, daterad 2025-12-04

Bedömning

Anledning till ändring av ovan mål är på grund av att det visat sig vara svårt att mäta grönnytefaktorerna som resulterade i flertalet felkällor.

Konsekvensanalys

Förhoppningsvis ska det nya verktyget ESTER bättre kunna räkna ut platsers ekosystemtjänster och öka förståelsen för hur dessa tjänster ändras beroende på åtgärd.

--	--	--	--	--

Dagens sammanträde

Ordförande redogör för ärendet.

Yrkande

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsens arbetsutskott vill föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Tillväxtchef
- Kommunikatör

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Till Kommunstyrelsens arbetsutskott

Tjänsteskrivelse - Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta revideringen av "ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun".

Ärendebeskrivning

Ett av målen under mätetalen för ekosystemtjänster och naturvård har behövts ändrats, varav denna revidering behöver beslutas.

Målet: Grönnytefaktor på allmän platsmark. Till år 2027 ska Borgholms kommun ha en bibehållen grönnytefaktor i kommunens tätorter på allmän platsmark trots förtätning.

Kommer ersättas av:

Målet: Arbeta med ESTER (EkoSystemTjänstEffektRäkning) som är ett verktyg för att identifiera förekomsten av ekosystemtjänster i ett område som ska bebyggas, samt göra en kvalitativ bedömning av hur en tänkt exploatering påverkar ekosystemtjänsterna. Sträva efter ingen förändring eller positiv höjning av ekosystemtjänster. Kompensera och stärka ekosystemtjänster som minskar på mark som kommunen har rådighet över.

Beslutsunderlag

- Revidering Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun, daterad 2025-12-18
- Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun antagen av kommunstyrelsen 2023-04-25 §64

Bedömning

Anledning till ändring av ovan mål är på grund av att det visat sig vara svårt att mäta grönnytefaktorn som resulterade i flertalet felkällor.

Konsekvensanalys

Förhoppningsvis ska det nya verktyget ESTER bättre kunna räkna ut platsers ekosystemtjänster och öka förståelsen för hur dessa tjänster ändras beroende på åtgärd.

Beslutet skickas till

- Tillväxtchef
- Kommunikatör

Julia Persson
Tillväxtchef

Ulrika Belsing
Miljösamordnare, Tillväxtavdelningen

Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun

Antaget av kommunstyrelsen 2023-04-25 §64

Revideras senast år 2027

Dokumentansvarig: tillväxtchefen

Innehåll

Borgholms kommuns policy för hållbar utveckling.....	3
Om hållbarhetsstrategin	4
Beställare	4
Syfte och omfattning	5
Rådighet.....	5
Genomförande och styrning	5
Uppföljning	5
Fossilbränslefri kommun.....	6
Mätetal fossilbränslefri kommun	7
Ekosystemtjänster och naturvård	8
Mätetal för ekosystemtjänster och naturvård.....	9

Borgholms kommuns policy för hållbar utveckling

Denna hållbarhetspolicy anger riktlinje för kommunens hållbarhetsarbete och dess förhållningssätt till de globala miljömålen, Agenda 2030, och Sveriges miljömål. Borgholms kommun ska arbeta för att uppfylla dessa internationella och nationella målsättningar. Borgholms kommuns vision;

"Med gemensamma krafter utvecklar vi hela Borgholms kommun till något som vi är stolta över. Nu och för framtiden."

innebär en hållbar utveckling. Begreppet hållbarhet definierades 1987 av FN-kommissionen för miljö- och utveckling (även kallad Brundtlandskommissionen) som; *"En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"*. Denna definition låg till grund för Agenda 2030, där man beskriver hållbar utveckling i tre dimensioner; den ekologiska, den sociala och den ekonomiska. Dessa tre dimensioner ligger som grund för samtliga 17 mål och 169 delmål inom Agenda 2030, som antogs av FN:s generalförsamling år 2015. Sveriges nationella miljömål (antogs 1999) har nära koppling till den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Grunden till Sveriges miljömål är Generationsmålet, vilken definieras såhär;

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

Hållbar utveckling ska genomsyra hela Borgholms kommuns organisation. Agenda 2030 ska ligga till grund för hur kommunen ska vara en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kommun. Dessa tre kategorier definieras enligt följande:

- Ekologisk hållbarhet innebär att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bevaras. Ekonomisk och social hållbarhet ska ske inom ramen för vad vårt ekosystem klarar av.
- Social hållbarhet innebär att säkerställa jämlika livsvillkor och mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i kommunen.
- Ekonomisk hållbarhet innebär att skapa ett samhälle där ekonomiska resurser används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, med ett gott företagsklimat och där invånarnas ekonomiska välfärd stärks.

Hela kommunkoncernen ansvarar för att arbeta enligt riktlinjerna. Förvaltnings- och enhetschefer ansvarar för att deras medarbetare har kunskap om hållbarhetspolicyn och att arbete sker utefter den. För att nå målen ska tydliga mål, mätvärden och aktiviteter föras in i respektive förvaltnings verksamhetsplan. Aktiviteter med tillhörande kostnader för hållbarhetsarbete ska vara en del av den årliga budgeten.

Om hållbarhetsstrategin

FN:s generalförsamling antog år 2015 Agenda 2030, med ambitionen att till år 2030 ha ett hållbart samhälle. Detta beskrevs i 17 mål och 169 delmål, som innefattade bland annat att bekämpa fattigdom och hunger, bygga upp rättvisa och inkluderande samhällen samt att se till att naturen och dess resurser långsiktigt skyddas.

Sveriges miljömål ligger nära den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, och att nå de nationella målen är en avgörande för båda miljömålssystem. Miljökvalitetsmålen har ett nationellt perspektiv men konkretiserar arbetet på en regional nivå. Länsstyrelsen i Kalmar läns regionala uppföljning av miljökvalitetsmålen år 2021 visade att ingen av Sveriges miljömål har uppnåtts, och att bara *Frisk luft* förväntas uppnås 2030. Två av målen bedöms ha en positiv utveckling; *Frisk luft* och *Naturlig försurning*. Sju av målen har en neutral status; *Myllrande våtmarker*, *Hav i Balans*, *Levande kust och skärgård*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Ingen övergödning*, *Giftfri miljö* och *En god bebyggd miljö*. *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Ett rikt odlingslandskap* har en negativ utveckling. *Levande skogar* kunde inte bedömas, och man valde att inte bedöma *Begränsad klimatpåverkan*, *Skyddande ozonskikt* och *Säker strålmiljö* på en regional nivå (Kalmar Länsstyrelse, 2021).

Borgholms kommun arbetar för att skapa ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Hållbarhetspolicyn ligger till grund för Borgholms kommuns målsättning och arbete inom hållbarhet, och har en nära koppling till Borgholms kommunfullmäktigemål. Kommunen har valt att anta Agenda 2030 och specifikt fyra Agenda 2030-mål som egna kommunfullmäktigemål; *God hälsa och välbefinnande*, *God utbildning för alla*, *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* samt *Hållbar konsumtion och produktion*. I arbetet med att få en hållbar omställning och utveckling i Borgholms kommun har politiken valt ut områden att fokusera på, så kallade fokusområden. Dessa innefattar ekosystemtjänster och att få kommunen fossilbränslefri år 2030. Den ekologiska hållbarhetsstrategin är ett kommunövergripande styrdokument som ska redovisa ställningstaganden och mål för arbetet med hållbarhet, och därmed leda arbetet. Inom respektive fokusområde finns en handlingsplan för de aktiviteter som ska göras för att nå målen.

Beställare

Kommunfullmäktige 2021-08-16 § 95 gav kommunstyrelsen i uppdrag att upprätta en strategi med tillhörande handlingsplan för arbetet med ekosystemtjänster. Borgholms kommunsstyrelse beslutade 2021/89-007 om att revidera kommunens hållbarhetspolicy (antagen av kommunfullmäktige 2020-05-18) och strategi för klimat och energi (antagen av kommunfullmäktige 2019-11-18). Vid revideringen samt upprättandet av dessa styrande dokument föreslog kommunledningsförvaltningen att samla arbetet för ekologisk hållbarhet i en övergripande hållbarhetsstrategi, innehållande hållbarhetspolicy samt strategier för fokusområdena fossilbränslefri 2030 samt ekosystemtjänster. Till respektive fokusområde finns en tillhörande handlingsplan.

Syfte och omfattning

Den ekologiska hållbarhetsstrategin gäller arbetet för Borgholms kommunkoncern, men riktar sig både till Borgholms kommun som organisation och som geografiskt område. Syftet med strategin är att skapa en helhetsbild av Borgholms kommuns mål, strategier och uppföljning inom ekologisk hållbarhet. Strategin presenterar kommunens fokusområden. Dokumentet ska vara levande, och ska uppdateras när nya målsättningar och strategier antas av kommunen. Till varje fokusområde finns en tillhörande handlingsplan.

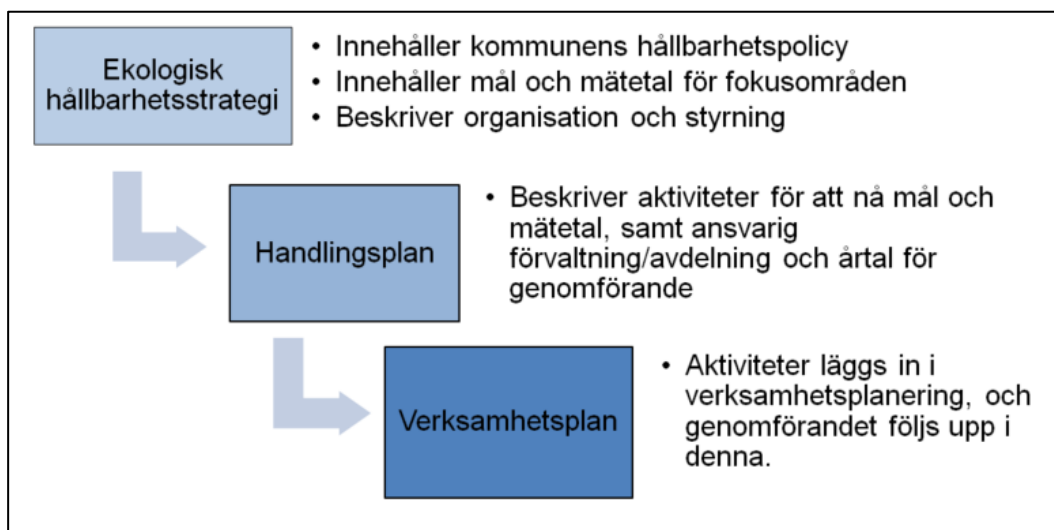
Den ekologiska hållbarhetsstrategin ska stå i samklang med och komplettera andra styrande dokument som berör hållbarhet, såsom översiktsplan och VA-policy.

Rådighet

Borgholms kommun har en begränsad rådighet över att nå mål satta för respektive fokusområde. I de fall kommunkoncernen har en begränsad rådighet är det viktigt att i större utsträckning samarbeta med andra aktörer för att nå målen.

Genomförande och styrning

Borgholms kommuns hållbarhetspolicy ligger till grund för kommunala mål och mätetal i hållbarhetsstrategin. Mätetal definierade inom varje fokusområde ska följas upp i verksamhetsplanering, och finnas med i kommunens årsplan och budget. För varje mätetal finns ansvarig nämnd eller bolag angett, som ska se till att mätetalet följs upp och att handlingsplanen genomförs. I respektive fokusområdes handlingsplan finns aktiviteter beskrivna, och vilken förvaltning som är ansvarig att utföra dem.

Figur 1. Schematisk beskrivning över styrning och uppföljning gällande ekologisk hållbarhet i Borgholms kommun.

Uppföljning

Mätetal och aktiviteter ska följas upp inom ordinarie uppföljning av respektive förvaltnings verksamhetsplan.

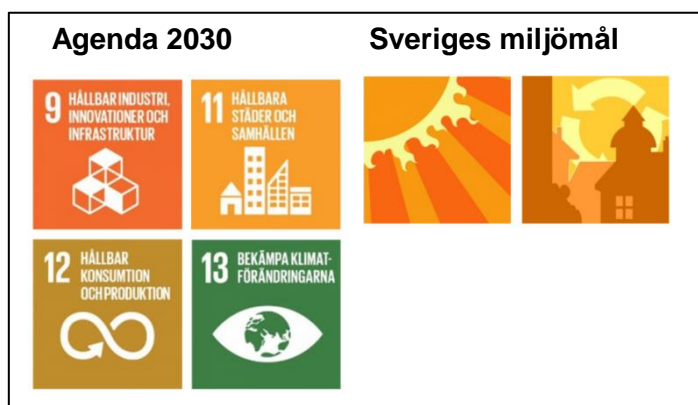
Fossilbränslefri kommun

Borgholms kommuns mål: År 2030 ska Borgholms kommun vara fossilbränslefritt

Jordens klimat förändras i en snabb takt på grund av klimatförändringar. Klimatförändringar orsakas av utsläpp av växthusgaser, där fossila bränslen, som kol, olja och naturgas, är den största bidragande faktorn internationellt. FN:s forskningspanel för klimatförändringar, IPCC, har konstaterat att växthusgaser i atmosfären har ökat sedan förindustriell tid, från 280 ppm (parts per million) till 421 ppm (uppmätt 19 juni 2022) och att detta är förorsakat av människan. I en rapport från 2021 fastslår de att de senaste fyra decennierna har blivit successivt varmare än något decennium innan 1850, och att en global uppvärmning på 1,07 grader har skett mellan 1850 – 1900 till 2010 – 2019 på grund av mänsklig aktivitet (IPCC, 2021) och dess utsläpp av växthusgaser.

IPCC beskrev i sin senaste rapport (IPCC, 2022) att pågående klimatförändringar är ett hot mot människors och jordens välbefinnande, där runt 3,3 – 3,6 miljarder människor bor i de områden som är mest sårbara för temperaturförhöjningar, och miljontals människor påverkas redan idag av extrema väderförändringar på grund av klimatförändringar. För att minska klimatförändringarna och dess katastrofala effekter krävs det att koldioxidutsläppen minskas drastiskt. För åstadkomma detta har Borgholms kommun som målsättning att till år 2030 vara helt fossilbränslefria.

Aktiviteter i handlingsplanen ligger i linje med det kommunala målet att blir fossilbränslefria samt mot de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030, främst *Hållbar industriinnovationer och infrastruktur*, *Hållbara städer och samhällen*, *Hållbar konsumtion och produktion* och *Bekämpa klimatförändringarna*. Arbetet bidrar även till att uppnå de svenska miljömålen, främst *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö*.

Figur 2. De Agenda 2030-målen och Sveriges miljömål som främst berörs av handlingsplanen.

I Region Kalmar län finns sedan 2006 mål för att få regionen fossilbränslefri. Borgholms kommun har i linje med det regionala målet antagit utmaningen att blir fossilbränslefri år 2030. Arbetet för att uppnå detta samlas i handlingsprogrammet NoOil, med både mål, delmål och aktiviteter samt uppföljning av dessa. Dessa mål och delmål följs upp inom uppföljning av den regionala planen. Dock så är aktiviteter i handlingsplanen direkt korrelerade gentemot NoOils mål (se Handlingsplan för fossilbränslefri kommun 2030). Det finns ett antal indikatorer identifierande i Handlingsplanen för fossilbränslefri kommun 2030 med syftet att följa kommunens som geografisk ytas utveckling mot målen. Borgholms kommuns mätetal motsvarar uppföljning på hur Borgholms kommun som organisation arbetar emot målen, och dessa följs upp årligen. Nedan beskrivs ett urval av de regionala mål och delmål som formuleras i handlingsplanen NoOil (de mest relevanta för Borgholms kommuns strategi och handlingsplan):

Mål 1 - Fossilbränslefri energiproduktion

- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar el minst lika stor som länets totala elanvändning.
- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar energi för värme och kyla minst lika stor som länets totala användning av värme och kyla.
- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar energi minst lika stor som länets totala energianvändning.

Mål 2 - Fossilbränslefri energianvändning

- År 2030 har klimatpåverkan för nybyggnad och ombyggnad av byggnader och fastigheter i Kalmar län minskat i ett livscykelperspektiv.
- År 2025 använder offentlig sektor endast förnybar energi, köpt eller egenproducerad.
- År 2030 är all energianvändning i Kalmar län fossilbränslefri.
- År 2025 är klimatutsläppen från transporter 70 % lägre än 2010.
- År 2025 finns det en infrastruktur som gör det möjligt att köra fossilbränslefritt i hela Kalmar län. Då finns det bland annat publik laddinfrastruktur för elfordon samt minst ett tankställe för biogas i varje kommun.
- År 2025 är samtliga samhällsbetalda transporter och arbetsmaskiner fossilbränslefria.
- År 2030 tas energiinnehållet i stallgödseln tillvara genom rötning.
- Till år 2030 är jord- och skogsbruket fossilbränslefritt.

Mål 3 - Effektiv energianvändning.

- Energieffektiviteten ska öka kontinuerligt. År 2030 är energianvändningen 50 % effektivare än 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP.
- År 2030 har energianvändningen i bostads- och fastighetssektorn i Kalmar län minskat med 30 % från 2005 års nivå.

Mätetal fossilbränslefri kommun

Borgholms kommun kommer att utvärdera den lokala utvecklingen för att nå målet genom ett antal indikatorer (se Bilaga 1 i Handlingsplan för fossilbränslefri kommun) samt politiskt valda mätetal. Mätetalen följer det kommunala arbetet med att bli

fossilbränslefri, se tabell 1. Mätetal kommer att följas upp årligen inom verksamhetsplaneringen.

Tabell 1. Mätetal, ansvar och uppföljning för arbetet med att få Borgholms kommun fossilbränslefri.

Mätetal	Ansvariga	Uppföljning
Borgholms kommuns organisation ska öka sin installerade effekt för förnyelsebar elenergi i snitt 100 kW per år, och uppnå minst 1000 kW år 2030 jämfört med år 2020.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Andel fordon med förnyelsebart drivmedel i kommunens organisation ska vara 100 % år 2025.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Elanvändning i kommunalt ägda fastigheter mätt i kWh/kvm/år.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.

Ekosystemtjänster och naturvård

Borgholms kommuns mål: Borgholms kommun ska ha ekosystemtjänster som bidrar till trygghet, hållbar produktion, hälsa och en miljö i balans.

Väl fungerande ekosystem är grunden till allt liv på jorden. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald pågår ett snabbt utdöende av arter, och inom ett årtionde riskerar en miljon växt- och djurarter att utrotas. Mänsklig aktivitet har ofta en negativ påverkan på arter och deras livsmiljöer, vilket på sikt även påverkar ekosystem och de nyttor människor får av naturen. Ekosystemtjänster är ett begrepp med fokus på människans samspel med naturen, och syftar till ekosystemens direkta eller indirekta bidrag till människans välbefinnande. Det är tjänster och produkter som ekosystem producerar, såsom vattenrening, rekreation, råvaror och temperaturreglering. För att kunna producera dessa tjänster krävs ett hållbart och motståndskraftigt ekosystem, till vilket en rik biologisk mångfald ligger till grund. Hur mark och vatten används avgör ekosystemens kapacitet att leverera ekosystemtjänster.

År 2009 beskrevs jordens planetära resurser och dess gränser för ett hållbart samhälle (Rockström, et al., 2009). I artikeln identifierades nio miljöförändringar som drivs av människan och var gränsen går innan resursen överutnyttjas. Globalt

överskrids fyra gränser, däri förlust av biologisk mångfald, klimatförändringar, förändrad markanvändning samt kemiska substanser och förändrade biogeokemiska flöden av kväve och fosfor (Steffen, et al., 2015; Persson, et al., 2022). Bedömningarna visar på en försämring av ekosystem som forskningen länge pekat på. För att långsiktigt kunna bevara ekosystemtjänster måste det arbetas aktivt för att minska den mänskliga negativa påverkan och öka de aktiviteter som bidrar till långsiktigt hållbara ekosystem. Borgholms kommun har därför tagit fram ett mål, en strategi och en handlingsplan för att utveckla det kommunala arbetet med att säkerställa ekosystemtjänster på lokal nivå.

Arbetet för att stärka ekosystemtjänster är en viktig del i kommunens hållbarhetsarbete, och kan kopplas både till globala och nationella målsättningar. De Agenda 2030-mål som främst berörs av handlingsplanen är *Hälsa och välbefinnande*, *Rent vatten och sanitet*, *Hållbara städer och samhällen*, *Hållbar konsumtion och produktion*, *Bekämpa klimatförändringar*, *Hav och marina resurser* samt *Ekosystem och biologisk mångfald*. Av Sveriges miljömål är det främst *Ett rikt växt- och djurliv*, *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag*, *God bebyggd miljö* och *Ett rikt odlingslandskap* som berörs.

Figur 2. De Agenda 2030-mål och Sveriges miljömål som främst berörs av strategin för stärkta ekosystemtjänster.

För att arbete mot nationella och lokala mål har aktivitetet identifierats, vilka beskrivs i handlingsplanen för ekosystemtjänster.

Mätetal för ekosystemtjänster och naturvård

För att följa utvecklingen av arbetet med att stärka ekosystemtjänster i Borgholms kommun har tre mätetals identifierats, se tabell 2. Dessa följs årligen upp inom processen för verksamhetsplanering.

Tabell 2. Mätetal, ansvarig och uppföljning för arbetet mot stärkta ekosystemtjänster i Borgholms kommun.

Mätetal	Ansvariga	Uppföljning
Medborgarnas syn på underhåll av den offentliga miljön. Andel medborgare som tycker att Borgholms kommuns skötsel av naturområden och allmänna platser är ganska bra eller mycket bra.	Kommunstyrelsen	SCBs medborgarundersökning. Undersökningen sker vartannat år.
Borgholms kommun ska ha gjort åtgärder för att bevara och höja ekosystemtjänster och biologisk mångfald på 300 ha kommunal mark till år 2027.	Kommunstyrelsen, Borgholm energi	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Grönytefaktor på allmän platsmark. Till år 2027 ska Borgholms kommun ha en bibehållen grönytefaktor i kommunens tätorter på allmän platsmark trots förtätning.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.

Ekologisk hållbarhetsstrategi för Borgholms kommun

Antaget av kommunstyrelsen 2023-04-25 §64

Innehåll

Borgholms kommuns policy för hållbar utveckling.....	3
Om hållbarhetsstrategin	4
Beställare	4
Syfte och omfattning	5
Rådighet.....	5
Genomförande och styrning	5
Uppföljning	5
Fossilbränslefri kommun.....	6
Mätetal fossilbränslefri kommun	7
Ekosystemtjänster och naturvård	8
Mätetal för ekosystemtjänster och naturvård.....	9

Borgholms kommuns policy för hållbar utveckling

Denna hållbarhetspolicy anger riktlinje för kommunens hållbarhetsarbete och dess förhållningssätt till de globala miljömålen, Agenda 2030, och Sveriges miljömål. Borgholms kommun ska arbeta för att uppfylla dessa internationella och nationella målsättningar. Borgholms kommuns vision;

"Med gemensamma krafter utvecklar vi hela Borgholms kommun till något som vi är stolta över. Nu och för framtiden."

innebär en hållbar utveckling. Begreppet hållbarhet definierades 1987 av FN-kommissionen för miljö- och utveckling (även kallad Brundtlandskommissionen) som; *"En utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov"*. Denna definition låg till grund för Agenda 2030, där man beskriver hållbar utveckling i tre dimensioner; den ekologiska, den sociala och den ekonomiska. Dessa tre dimensioner ligger som grund för samtliga 17 mål och 169 delmål inom Agenda 2030, som antogs av FN:s generalförsamling år 2015. Sveriges nationella miljömål (antogs 1999) har nära koppling till den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. Grunden till Sveriges miljömål är Generationsmålet, vilken definieras såhär;

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

Hållbar utveckling ska genomsyra hela Borgholms kommuns organisation. Agenda 2030 ska ligga till grund för hur kommunen ska vara en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kommun. Dessa tre kategorier definieras enligt följande:

- Ekologisk hållbarhet innebär att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bevaras. Ekonomisk och social hållbarhet ska ske inom ramen för vad vårt ekosystem klarar av.
- Social hållbarhet innebär att säkerställa jämlika livsvillkor och mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i kommunen.
- Ekonomisk hållbarhet innebär att skapa ett samhälle där ekonomiska resurser används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, med ett gott företagsklimat och där invånarnas ekonomiska välfärd stärks.

Hela kommunkoncernen ansvarar för att arbeta enligt riktlinjerna. Förvaltnings- och enhetschefer ansvarar för att deras medarbetare har kunskap om hållbarhetspolicyn och att arbete sker utefter den. För att nå målen ska tydliga mål, mätvärden och aktiviteter föras in i respektive förvaltnings verksamhetsplan. Aktiviteter med tillhörande kostnader för hållbarhetsarbete ska vara en del av den årliga budgeten.

Om hållbarhetsstrategin

FN:s generalförsamling antog år 2015 Agenda 2030, med ambitionen att till år 2030 ha ett hållbart samhälle. Detta beskrevs i 17 mål och 169 delmål, som innefattade bland annat att bekämpa fattigdom och hunger, bygga upp rättvisa och inkluderande samhällen samt att se till att naturen och dess resurser långsiktigt skyddas.

Sveriges miljömål ligger nära den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, och att nå de nationella målen är en avgörande för båda miljömålssystem. Miljökvalitetsmålen har ett nationellt perspektiv men konkretiserar arbetet på en regional nivå. Länsstyrelsen i Kalmar läns regionala uppföljning av miljökvalitetsmålen år 2021 visade att ingen av Sveriges miljömål har uppnåtts, och att bara *Frisk luft* förväntas uppnås 2030. Två av målen bedöms ha en positiv utveckling; *Frisk luft* och *Naturlig försurning*. Sju av målen har en neutral status; *Myllrande våtmarker*, *Hav i Balans*, *Levande kust och skärgård*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Ingen övergödning*, *Giftfri miljö* och *En god bebyggd miljö*. *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Ett rikt odlingslandskap* har en negativ utveckling. *Levande skogar* kunde inte bedömas, och man valde att inte bedöma *Begränsad klimatpåverkan*, *Skyddande ozonskikt* och *Säker strålmiljö* på en regional nivå (Kalmar Länsstyrelse, 2021).

Borgholms kommun arbetar för att skapa ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Hållbarhetspolicyn ligger till grund för Borgholms kommuns målsättning och arbete inom hållbarhet, och har en nära koppling till Borgholms kommunfullmäktigemål. Kommunen har valt att anta Agenda 2030 och specifikt fyra Agenda 2030-mål som egna kommunfullmäktigemål; *God hälsa och välbefinnande*, *God utbildning för alla*, *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* samt *Hållbar konsumtion och produktion*. I arbetet med att få en hållbar omställning och utveckling i Borgholms kommun har politiken valt ut områden att fokusera på, så kallade fokusområden. Dessa innefattar ekosystemtjänster och att få kommunen fossilbränslefri år 2030. Den ekologiska hållbarhetsstrategin är ett kommunövergripande styrdokument som ska redovisa ställningstaganden och mål för arbetet med hållbarhet, och därmed leda arbetet. Inom respektive fokusområde finns en handlingsplan för de aktiviteter som ska göras för att nå målen.

Beställare

Kommunfullmäktige 2021-08-16 § 95 gav kommunstyrelsen i uppdrag att upprätta en strategi med tillhörande handlingsplan för arbetet med ekosystemtjänster. Borgholms kommunsstyrelse beslutade 2021/89-007 om att revidera kommunens hållbarhetspolicy (antagen av kommunfullmäktige 2020-05-18) och strategi för klimat och energi (antagen av kommunfullmäktige 2019-11-18). Vid revideringen samt upprättandet av dessa styrande dokument föreslog kommunledningsförvaltningen att samla arbetet för ekologisk hållbarhet i en övergripande hållbarhetsstrategi, innehållande hållbarhetspolicy samt strategier för fokusområdena fossilbränslefri 2030 samt ekosystemtjänster. Till respektive fokusområde finns en tillhörande handlingsplan.

Syfte och omfattning

Den ekologiska hållbarhetsstrategin gäller arbetet för Borgholms kommunkoncern, men riktar sig både till Borgholms kommun som organisation och som geografiskt område. Syftet med strategin är att skapa en helhetsbild av Borgholms kommuns mål, strategier och uppföljning inom ekologisk hållbarhet. Strategin presenterar kommunens fokusområden. Dokumentet ska vara levande, och ska uppdateras när nya målsättningar och strategier antas av kommunen. Till varje fokusområde finns en tillhörande handlingsplan.

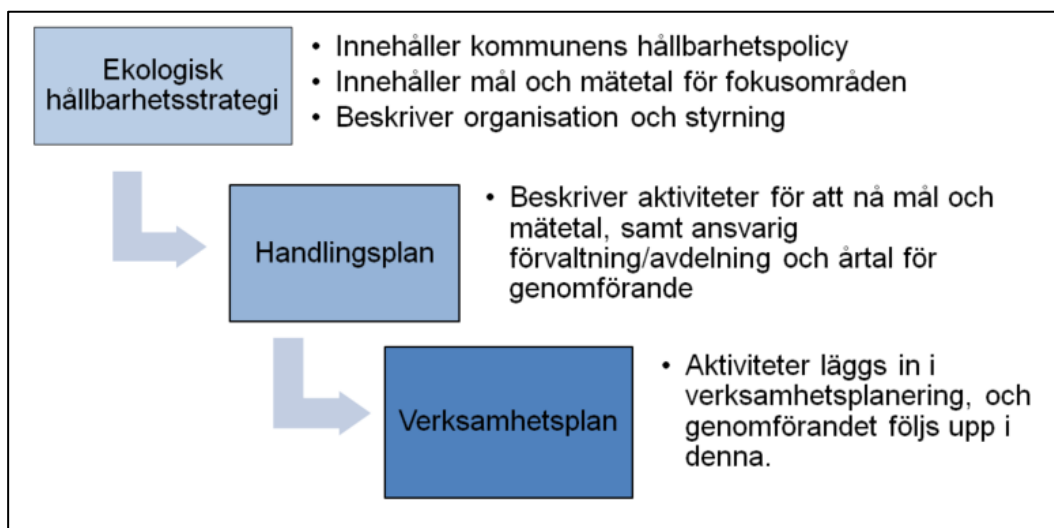
Den ekologiska hållbarhetsstrategin ska stå i samklang med och komplettera andra styrande dokument som berör hållbarhet, såsom översiktsplan och VA-policy.

Rådighet

Borgholms kommun har en begränsad rådighet över att nå mål satta för respektive fokusområde. I de fall kommunkoncernen har en begränsad rådighet är det viktigt att i större utsträckning samarbeta med andra aktörer för att nå målen.

Genomförande och styrning

Borgholms kommuns hållbarhetspolicy ligger till grund för kommunala mål och mätetal i hållbarhetsstrategin. Mätetal definierade inom varje fokusområde ska följas upp i verksamhetsplanering, och finnas med i kommunens årsplan och budget. För varje mätetal finns ansvarig nämnd eller bolag angett, som ska se till att mätetalet följs upp och att handlingsplanen genomförs. I respektive fokusområdes handlingsplan finns aktiviteter beskrivna, och vilken förvaltning som är ansvarig att utföra dem.

Figur 1. Schematisk beskrivning över styrning och uppföljning gällande ekologisk hållbarhet i Borgholms kommun.

Uppföljning

Mätetal och aktiviteter ska följas upp inom ordinarie uppföljning av respektive förvaltnings verksamhetsplan.

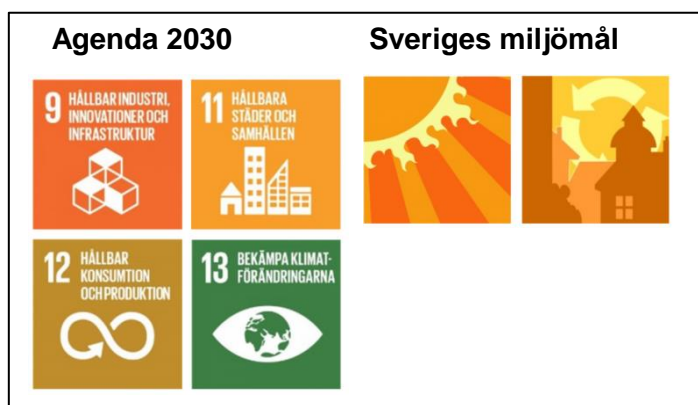
Fossilbränslefri kommun

Borgholms kommuns mål: År 2030 ska Borgholms kommun vara fossilbränslefritt

Jordens klimat förändras i en snabb takt på grund av klimatförändringar. Klimatförändringar orsakas av utsläpp av växthusgaser, där fossila bränslen, som kol, olja och naturgas, är den största bidragande faktorn internationellt. FN:s forskningspanel för klimatförändringar, IPCC, har konstaterat att växthusgaser i atmosfären har ökat sedan förindustriell tid, från 280 ppm (parts per million) till 421 ppm (uppmätt 19 juni 2022) och att detta är förorsakat av människan. I en rapport från 2021 fastslår de att de senaste fyra decennierna har blivit successivt varmare än något decennium innan 1850, och att en global uppvärmning på 1,07 grader har skett mellan 1850 – 1900 till 2010 – 2019 på grund av mänsklig aktivitet (IPCC, 2021) och dess utsläpp av växthusgaser.

IPCC beskrev i sin senaste rapport (IPCC, 2022) att pågående klimatförändringar är ett hot mot människors och jordens välbefinnande, där runt 3,3 – 3,6 miljarder människor bor i de områden som är mest sårbara för temperaturförhöjningar, och miljontals människor påverkas redan idag av extrema väderförändringar på grund av klimatförändringar. För att minska klimatförändringarna och dess katastrofala effekter krävs det att koldioxidutsläppen minskas drastiskt. För åstadkomma detta har Borgholms kommun som målsättning att till år 2030 vara helt fossilbränslefria.

Aktiviteter i handlingsplanen ligger i linje med det kommunala målet att blir fossilbränslefria samt mot de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030, främst *Hållbar industriinnovationer och infrastruktur*, *Hållbara städer och samhällen*, *Hållbar konsumtion och produktion* och *Bekämpa klimatförändringarna*. Arbetet bidrar även till att uppnå de svenska miljömålen, främst *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö*.

Figur 2. De Agenda 2030-målen och Sveriges miljömål som främst berörs av handlingsplanen.

I Region Kalmar län finns sedan 2006 mål för att få regionen fossilbränslefri. Borgholms kommun har i linje med det regionala målet antagit utmaningen att blir fossilbränslefri år 2030. Arbetet för att uppnå detta samlas i handlingsprogrammet NoOil, med både mål, delmål och aktiviteter samt uppföljning av dessa. Dessa mål och delmål följs upp inom uppföljning av den regionala planen. Dock så är aktiviteter i handlingsplanen direkt korrelerade gentemot NoOils mål (se Handlingsplan för fossilbränslefri kommun 2030). Det finns ett antal indikatorer identifierande i Handlingsplanen för fossilbränslefri kommun 2030 med syftet att följa kommunens som geografisk ytas utveckling mot målen. Borgholms kommuns mätetal motsvarar uppföljning på hur Borgholms kommun som organisation arbetar emot målen, och dessa följs upp årligen. Nedan beskrivs ett urval av de regionala mål och delmål som formuleras i handlingsplanen NoOil (de mest relevanta för Borgholms kommuns strategi och handlingsplan):

Mål 1 - Fossilbränslefri energiproduktion

- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar el minst lika stor som länets totala elanvändning.
- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar energi för värme och kyla minst lika stor som länets totala användning av värme och kyla.
- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar energi minst lika stor som länets totala energianvändning.

Mål 2 - Fossilbränslefri energianvändning

- År 2030 har klimatpåverkan för nybyggnad och ombyggnad av byggnader och fastigheter i Kalmar län minskat i ett livscykelperspektiv.
- År 2025 använder offentlig sektor endast förnybar energi, köpt eller egenproducerad.
- År 2030 är all energianvändning i Kalmar län fossilbränslefri.
- År 2025 är klimatutsläppen från transporter 70 % lägre än 2010.
- År 2025 finns det en infrastruktur som gör det möjligt att köra fossilbränslefritt i hela Kalmar län. Då finns det bland annat publik laddinfrastruktur för elfordon samt minst ett tankställe för biogas i varje kommun.
- År 2025 är samtliga samhällsbetalda transporter och arbetsmaskiner fossilbränslefria.
- År 2030 tas energiinnehållet i stallgödseln tillvara genom rötning.
- Till år 2030 är jord- och skogsbruket fossilbränslefritt.

Mål 3 - Effektiv energianvändning.

- Energieffektiviteten ska öka kontinuerligt. År 2030 är energianvändningen 50 % effektivare än 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP.
- År 2030 har energianvändningen i bostads- och fastighetssektorn i Kalmar län minskat med 30 % från 2005 års nivå.

Mätetal fossilbränslefri kommun

Borgholms kommun kommer att utvärdera den lokala utvecklingen för att nå målet genom ett antal indikatorer (se Bilaga 1 i Handlingsplan för fossilbränslefri kommun) samt politiskt valda mätetal. Mätetalen följer det kommunala arbetet med att bli

fossilbränslefri, se tabell 1. Mätetal kommer att följas upp årligen inom verksamhetsplaneringen.

Tabell 1. Mätetal, ansvar och uppföljning för arbetet med att få Borgholms kommun fossilbränslefri.

Mätetal	Ansvariga	Uppföljning
Borgholms kommuns organisation ska öka sin installerade effekt för förnyelsebar elenergi i snitt 100 kW per år, och uppnå minst 1000 kW år 2030 jämfört med år 2020.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Andel fordon med förnyelsebart drivmedel i kommunens organisation ska vara 100 % år 2025.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Elanvändning i kommunalt ägda fastigheter mätt i kWh/kvm/år.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.

Ekosystemtjänster och naturvård

Borgholms kommuns mål: Borgholms kommun ska ha ekosystemtjänster som bidrar till trygghet, hållbar produktion, hälsa och en miljö i balans.

Väl fungerande ekosystem är grunden till allt liv på jorden. Enligt den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald pågår ett snabbt utdöende av arter, och inom ett årtionde riskerar en miljon växt- och djurarter att utrotas. Mänsklig aktivitet har ofta en negativ påverkan på arter och deras livsmiljöer, vilket på sikt även påverkar ekosystem och de nyttor människor får av naturen. Ekosystemtjänster är ett begrepp med fokus på människans samspel med naturen, och syftar till ekosystemens direkta eller indirekta bidrag till människans välbefinnande. Det är tjänster och produkter som ekosystem producerar, såsom vattenrening, rekreation, råvaror och temperaturreglering. För att kunna producera dessa tjänster krävs ett hållbart och motståndskraftigt ekosystem, till vilket en rik biologisk mångfald ligger till grund. Hur mark och vatten används avgör ekosystemens kapacitet att leverera ekosystemtjänster.

År 2009 beskrevs jordens planetära resurser och dess gränser för ett hållbart samhälle (Rockström, et al., 2009). I artikeln identifierades nio miljöförändringar som drivs av människan och var gränsen går innan resursen överutnyttjas. Globalt

överskrider fyra gränser, däri förlust av biologisk mångfald, klimatförändringar, förändrad markanvändning samt kemiska substanser och förändrade biogeokemiska flöden av kväve och fosfor (Steffen, et al., 2015; Persson, et al., 2022). Bedömningarna visar på en försämring av ekosystem som forskningen länge pekat på. För att långsiktigt kunna bevara ekosystemtjänster måste det arbetas aktivt för att minska den mänskliga negativa påverkan och öka de aktiviteter som bidrar till långsiktigt hållbara ekosystem. Borgholms kommun har därför tagit fram ett mål, en strategi och en handlingsplan för att utveckla det kommunala arbetet med att säkerställa ekosystemtjänster på lokal nivå.

Arbetet för att stärka ekosystemtjänster är en viktig del i kommunens hållbarhetsarbete, och kan kopplas både till globala och nationella målsättningar. De Agenda 2030-mål som främst berörs av handlingsplanen är *Hälsa och välbefinnande*, *Rent vatten och sanitet*, *Hållbara städer och samhällen*, *Hållbar konsumtion och produktion*, *Bekämpa klimatförändringar*, *Hav och marina resurser* samt *Ekosystem och biologisk mångfald*. Av Sveriges miljömål är det främst *Ett rikt växt- och djurliv*, *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag*, *God bebyggd miljö* och *Ett rikt odlingslandskap* som berörs.

Figur 2. De Agenda 2030-mål och Sveriges miljömål som främst berörs av strategin för stärkta ekosystemtjänster.

För att arbete mot nationella och lokala mål har aktivitetet identifierats, vilka beskrivs i handlingsplanen för ekosystemtjänster.

Mätetal för ekosystemtjänster och naturvård

För att följa utvecklingen av arbetet med att stärka ekosystemtjänster i Borgholms kommun har tre mätetals identifierats, se tabell 2. Dessa följs årligen upp inom processen för verksamhetsplanering.

Tabell 2. Mätetal, ansvarig och uppföljning för arbetet mot stärkta ekosystemtjänster i Borgholms kommun.

Mätetal	Ansvariga	Uppföljning
Medborgarnas syn på underhåll av den offentliga miljön. Andel medborgare som tycker att Borgholms kommuns skötsel av naturområden och allmänna platser är ganska bra eller mycket bra.	Kommunstyrelsen	SCBs medborgarundersökning. Undersökningen sker vartannat år.
Borgholms kommun ska ha gjort åtgärder för att bevara och höja ekosystemtjänster och biologisk mångfald på 300 ha kommunal mark till år 2027.	Kommunstyrelsen, Borgholm energi	Enligt uppgift från Borgholms kommun.
Arbeta med ESTER (EkoSystemTjänstEffektRäkning) som är ett verktyg för att identifiera förekomsten av ekosystemtjänster i ett område som ska bebyggas, samt göra en kvalitativ bedömning av hur en tänkt exploatering påverkar ekosystemtjänsterna. Sträva efter ingen förändring eller positiv höjning av ekosystemtjänster. Kompensera och stärka ekosystemtjänster som minskar på mark som kommunen har rådighet över.	Kommunstyrelsen	Enligt uppgift från Borgholms kommun.

Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att₁ anta "gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre".

att₂ beslutet gäller under förutsättning att samtliga kommuner i Kalmar län fattar likalydande beslut.

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige uppdrog § 110 den 28 september 2025 åt läns gemensam ledning i samverkan att ta fram en gemensam plan för primärvården i Kalmar län, som en del av övergången till Nära vård.

Den gemensamma planen utgår från en kartläggning av invånarnas behov, och fungera som gemensam plattform för Region Kalmar län och Kalmar läns kommuner när det gäller prioriterade områden, förutsättningarna för samsyn och uppföljningen av arbetet. Utgångspunkten ska vara de inriktningar som antagits av regionfullmäktige och Kalmar läns kommuner i Gemensam arbetsprocess för omställning nära vård.

Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet 2026-02-03 § 16 och föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Powerpoint - Gemensam plan för samverkan, inkommen 2026-01-16
- Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-02-03 § 16

Bedömning

Den ovan nämnda kartläggningen av invånarnas behov utgick från de områden där samverkan sker i dag, som är barn och unga, psykisk hälsa och äldre, och visar att samverkan behöver stärkas på alla nivåer. Resultaten från kartläggningen ligger till grund för de strategiska inriktningarna i den gemensamma planen.

--	--	--	--	--

Den gemensamma planen för samverkan är ett strategiskt dokument med syftet att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare med behov av samordnade insatser från kommun och region. Insatserna i planen ska särskilt riktas mot personer med komplexa behov, samt invånare med stor risk för ohälsa som ännu inte har kontakt med vård och omsorg. I planen fastställs gemensamma strategiska inriktningar för arbetet mot barn och unga, psykisk hälsa och äldre samt för den länsövergripande samverkan.

Styrning och ledning ska prioritera samverkan på alla nivåer och möjliggöra för medarbetare att utveckla samverkan.

Ett system för systematisk uppföljning på både kort och lång sikt ska tas fram av länsgemensam ledning. Uppföljningen ska innehålla metoder för att mäta och utveckla samverkan, samt indikatorer och mått för aktiviteterna i de länsgemensamma handlingsplanerna.

Den gemensamma planen bygger på nära samverkan mellan kommun och region, på både övergripande och lokal nivå samt inom olika verksamheter.

Inriktningsbeslut för övergången till Nära vård fattas på politisk nivå. Länsgemensam ledning i samverkan ansvarar för genomförande av den gemensamma planen. Arbetet ska ske i dialog och förankras med regionalt ledningsforum.

Dagens sammanträde

Ordförande redogör för ärendet.

Yrkande

Marie Mangård (S) och Tomas Zander (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsen vill föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Kommunförbundet Kalmar län
- Kommunikatörer
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Folkhälsosammordnare

--	--	--	--	--

Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att₁ anta "gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre".

att₂ beslutet gäller under förutsättning att samtliga kommuner i Kalmar län fattar likalydande beslut.

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige uppdrog § 110 den 28 september 2025 åt läns gemensam ledning i samverkan att ta fram en gemensam plan för primärvården i Kalmar län, som en del av övergången till Nära vård.

Den gemensamma planen utgår från en kartläggning av invånarnas behov, och fungera som gemensam plattform för Region Kalmar län och Kalmar läns kommuner när det gäller prioriterade områden, förutsättningarna för samsyn och uppföljningen av arbetet. Utgångspunkten ska vara de inriktningar som antagits av regionfullmäktige och Kalmar läns kommuner i Gemensam arbetsprocess för omställning nära vård.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Powerpoint - Gemensam plan för samverkan, inkommen 2026-01-16

Bedömning

Den ovan nämnda kartläggningen av invånarnas behov utgick från de områden där samverkan sker i dag, som är barn och unga, psykisk hälsa och äldre, och visar att samverkan behöver stärkas på alla nivåer. Resultaten från kartläggningen ligger till grund för de strategiska inriktningarna i den gemensamma planen.

Den gemensamma planen för samverkan är ett strategiskt dokument med syftet att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare med behov av samordnade insatser från kommun och

--	--	--	--	--

region. Insatserna i planen ska särskilt riktas mot personer med komplexa behov, samt invånare med stor risk för ohälsa som ännu inte har kontakt med vård och omsorg. I planen fastställs gemensamma strategiska inriktningar för arbetet mot barn och unga, psykisk hälsa och äldre samt för den länsövergripande samverkan.

Styrning och ledning ska prioritera samverkan på alla nivåer och möjliggöra för medarbetare att utveckla samverkan.

Ett system för systematisk uppföljning på både kort och lång sikt ska tas fram av läns gemensam ledning. Uppföljningen ska innehålla metoder för att mäta och utveckla samverkan, samt indikatorer och mått för aktiviteterna i de läns gemensamma handlingsplanerna.

Den gemensamma planen bygger på nära samverkan mellan kommun och region, på både övergripande och lokal nivå samt inom olika verksamheter.

Inriktningsbeslut för övergången till Nära vård fattas på politisk nivå. Läns gemensam ledning i samverkan ansvarar för genomförande av den gemensamma planen. Arbetet ska ske i dialog och förankras med regionalt ledningsforum.

Dagens sammanträde

Ordförande redogör för ärendet.

Yrkande

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsens arbetsutskott vill föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Kommunförbundet Kalmar län
- Kommunikatörer
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Folkhälsosammordnare

--	--	--	--	--

Till kommunstyrelsens arbetsutskott

Tjänsteskrivelse - Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

- att₁ anta "gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre".
- att₂ beslutet gäller under förutsättning att samtliga kommuner i Kalmar län fattar likalydande beslut.

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige uppdrog § 110 den 28 september 2025 åt länsgemensam ledning i samverkan att ta fram en gemensam plan för primärvården i Kalmar län, som en del av övergången till Nära vård.

Den gemensamma planen utgår från en kartläggning av invånarnas behov, och fungera som gemensam plattform för Region Kalmar län och Kalmar läns kommuner när det gäller prioriterade områden, förutsättningarna för samsyn och uppföljningen av arbetet. Utgångspunkten ska vara de inriktningar som antagits av regionfullmäktige och Kalmar läns kommuner i Gemensam arbetsprocess för omställning nära vård.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre, inkommen 2026-01-16
- Powerpoint - Gemensam plan för samverkan, inkommen 2026-01-16

Bedömning

Den ovan nämnda kartläggningen av invånarnas behov utgick från de områden där samverkan sker i dag, som är barn och unga, psykisk hälsa och äldre, och visar att samverkan behöver stärkas på alla nivåer. Resultaten från kartläggningen ligger till grund för de strategiska inriktningarna i den gemensamma planen.

Den gemensamma planen för samverkan är ett strategiskt dokument med syftet att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare med behov av samordnade insatser från kommun och region. Insatserna i planen ska särskilt riktas mot personer med komplexa behov, samt

invånare med stor risk för ohälsa som ännu inte har kontakt med vård och omsorg. I planen fastställs gemensamma strategiska inriktningar för arbetet mot barn och unga, psykisk hälsa och äldre samt för den länsövergripande samverkan.

Styrning och ledning ska prioritera samverkan på alla nivåer och möjliggöra för medarbetare att utveckla samverkan.

Ett system för systematisk uppföljning på både kort och lång sikt ska tas fram av länsgemensam ledning. Uppföljningen ska innehålla metoder för att mäta och utveckla samverkan, samt indikatorer och mått för aktiviteterna i de länsgemensamma handlingsplanerna.

Den gemensamma planen bygger på nära samverkan mellan kommun och region, på både övergripande och lokal nivå samt inom olika verksamheter.

Inriktningsbeslut för övergången till Nära vård fattas på politisk nivå. Länsgemensam ledning i samverkan ansvarar för genomförande av den gemensamma planen. Arbetet ska ske i dialog och förankras med regionalt ledningsforum.

Beslutet skickas till

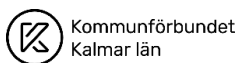
- Kommunförbundet Kalmar län
- Kommunikatörer
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Folkhälsosammordnare

Anton Karlsson
Kommunsekreterare

Gemensam plan för samverkan

kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Utvecklingsområden.....	4
Förutsättningar för samverkan.....	5
Samverkan för barn och unga	6
Samverkan för psykisk hälsa.....	7
Samverkan för äldre	8
Om genomförandet.....	9
Uppföljning av planen	11
Beslutad.....	12

Inledning

Välfärden står inför flera utmaningar, som demografisk utveckling, kompetensförsörjning och en alltmer ojämlig hälsa. Nära vård är ett begrepp för nya sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Nära vård innebär att vi använder våra gemensamma ekonomiska, professionella och personella resurser utifrån invånarnas behov och ser till den samlade samhällsnyttan i hela Kalmar län. Omställningen kommer att beröra och göra skillnad för alla invånare och samtidigt hjälpa kommuner och region att klara framtida utmaningar.

Tillsammans behöver vi hitta nya arbetssätt i hela kedjan av insatser – från stärkt hälsa till omsorg och vård. Vi behöver förflytta fokus; från isolerade vård- och omsorgsinsatser till samordning utifrån personens fokus; från att se invånare och patienter som passiva till att bli aktiva medskapare; från reaktiv till proaktiv och hälsofrämjande vård och omsorg och från ett fokus på organisation till fokus på person och relation. Det är en omställning som bygger på tät samverkan mellan många olika aktörer med uppdrag och ansvar inom hälsa, vård, omsorg och stöd.

Målbilden för omställningen i Kalmar län sammanfattas i budskapet: *Tillsammans skapar vi hälsa och trygghet för hela livet!* Denna målbild visar riktning för utvecklingen av hälsa, vård och omsorg i Kalmar län. Målbilden beslutades av fullmäktige inom länets 12 kommuner och Region Kalmar län under hösten 2023.

En kartläggning av invånarnas behov är gjord inom samverkansforumet *Länsgemensam ledning i samverkan*.

Kartläggningen utgår från de områden där samverkan idag bedrivs: äldre, psykisk hälsa samt barn och unga. Kartläggningen visar brist på samordning på alla nivåer och att samverkan behöver utvecklas. Resultatet av kartläggningen ligger till grund för de strategiska inriktningar som föreslås under respektive område i denna plan.

Planen är ett strategiskt dokument med syftet att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare som behöver samordnade insatser från både kommun och region, det vill säga patienter, elever, brukare, anhöriga och närstående i alla åldrar. Insatserna ska särskilt rikta in sig på personer med komplexa behov samt invånare som har stor risk för ohälsa men som ännu inte har kontakt med vård och omsorg.

När vi har nått målbilden arbetar vi med hälsa, vård och omsorg utifrån vad som är viktigt och skapar värde för invånaren. Vi utgår ifrån invånaren vi har framför oss och hans behov, resurser och individuella förutsättningar. Hälsa, vård och omsorg är något vi skapar tillsammans med invånaren. Invånaren är alltid delaktig och använder sina egna resurser och drivkrafter.

Målbilden ska vi uppnå genom att arbeta tillsammans över organisatoriska gränser med tillit till varandra. Alla inblandade aktörer tar ansvar för att invånaren känner sig trygg och upplever att arbetet för hälsa, vård och omsorg är samordnat. I det ingår att kroka i varandras arbete och överbrygga eventuella mellanrum och hinder tillsammans.

Utvecklingsområden

Enligt målbild och strategi för nära vård ska länets kommuner och Region Kalmar län tillsammans utveckla gemensamma förhållnings- och arbetssätt inom fyra utvecklingsområden:

Invånaren som aktiv medskapare

Invånaren efterfrågar och förväntar sig att kunna sköta mer själv, på ett flexibelt och tillgängligt sätt. Många invånare kan använda sina egna resurser och drivkrafter för att sköta sin hälsa och vård, ibland med hjälp av digitala verktyg.

Person- och familjecentrerade arbetssätt

Arbetsätten utgår från invånarens behov och resurser. Invånarens berättelse är i fokus, liksom frågan ”vad är viktigt för dig?”. Att arbeta person- och familjecentrerat handlar om att se människan som en helhet och inte behandla olika problem eller diagnoser separat.

Hälsofrämjande, förebyggande och tidiga insatser

Allt arbete utgår från invånarens hälsa, behov, livssituation, förmåga och resurser. Medarbetare och organisationer arbetar aktivt med fokus på att främja det som är friskt och hälsosamt, förebygga ohälsa och sjukdom samt främja goda livsvillkor.

Samordning och relationskontinuitet

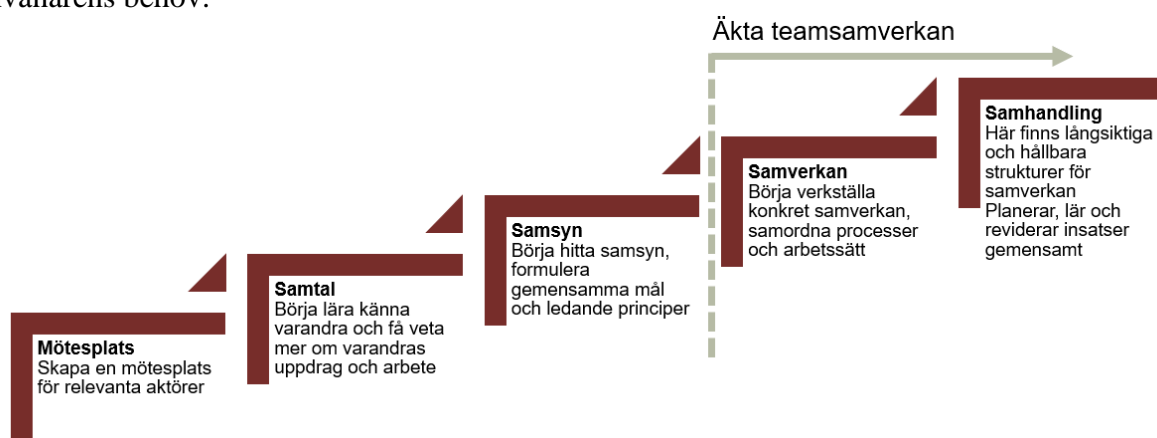
Invånarens situation är den gemensamma utgångspunkten, inte gränsdragning eller ansvarsområden. Relationskontinuitet är viktigt för invånaren, för en fungerande samverkan mellan olika professioner samt för effektiviteten i systemet som helhet.

Förutsättningar för samverkan

Omställningen innebär att ha fokus på det som ger värde för invånaren. Att kontinuerligt lyssna och följa upp vad som fungerar ur invånarens perspektiv är ett måste i förändringsarbetet. För invånaren är det viktigt att systemet som helhet hänger ihop, oavsett vem som utför den. Detta gäller särskilt för invånare med komplexa behov. En högre prioritering behövs på att stärka fysiskt välbefinnande och psykisk hälsa för individ och i samhället.

Omställningen kräver ett gemensamt ansvar för hela systemet, och även för systemets mellanrum. Alla behöver bidra till att stärka samordningen genom att knyta an till steget före och underlätta steget efter. Styrning och ledning behöver prioritera samverkan på alla nivåer och möjliggöra för medarbetarna att utveckla samverkan. Arbetet ska kännetecknas av helhetssyn, samarbete och tillit - både i struktur och i kultur. Samverkanstrappan (fig. nedan) kan fungera som en referensram för att nå samhandling, i de fall där det behövs utifrån invånarens behov.

Omställningen ställer nya krav på uppföljning och analys. De mått och indikatorer som används idag har ofta ett organisatoriskt perspektiv. Uppföljning och analys behöver göras på systemnivå och ha sin utgångspunkt i vad som gör skillnad för invånaren.

Även kompetensutmaningen välfärden står inför är gemensam och behöver hanteras gemensamt. Kompetensförsörjningen behöver lösas långsiktigt och den gemensamma bilden av kompetensförflyttning och kompetensutveckling behöver förtydligas. Kompetenser behöver användas på nya sätt, nya kompetenser behöver komplettera dagens och olika kompetenser behöver samarbeta över huvudmannagränser. Alla invånare, inklusive äldre, är en möjlig resurs i välfärd och samhälle.

Genom digital förnyelse och nya arbetssätt kan vi öka kvaliteten, skapa trygghet och stöd, förbättra tillgängligheten och använda resurserna mer effektivt. Digitala stöd ökar möjligheterna för invånaren att vara delaktig i sin hälsa, vård och omsorg. För att uppnå detta måste informationsöverföringen mellan huvudmän och inom organisationer utvecklas.

I det gemensamma arbetet framåt är det även viktigt att omställningsarbetet baseras på att de gemensamma insatserna är kunskapsbaserade, evidensbaserade, jämställda och jämlika, resurseffektiva och av hög kvalitet.

Samverkan för barn och unga

För att göra skillnad i barn och ungas vardag och liv behöver medarbetare i olika verksamheter ha förutsättningar att arbeta personcentrerat och med en helhetssyn på de barn och unga som de möter. Barn, unga och deras vårdnadshavare behöver tidigt få kunskap för att själva kunna främja den egna hälsan och förebygga ohälsa. Ett exempel på detta är familjecentralen som är viktig för att alla barn ska få en jämställd och jämlik start i livet.

Barn och unga och deras familjer ska erbjudas stöd som är nära, hälsofrämjande och förebyggande. Tidiga och samordnade insatser är viktiga i ett tidigt skede när negativ förändring håller på att ske. Skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst behöver tillsammans gå ihop och erbjuda insatser med ett helhetsperspektiv på barns och familjers behov. Länets kommuner och Regionen ska tillsammans utveckla lokal samverkan och modeller för samverkan för att säkerställa att barn och unga får hjälp och stöd. Här är även civilsamhället en viktig aktör som ofta möter barn och unga.

I det förebyggande arbetet behöver alla som möter barn och unga identifiera tidiga tecken på svårigheter och problem för att förhindra att det växer sig större. Särskilt fokus ska ligga på att förebygga psykisk ohälsa. Att nå målen i skolan och fullfölja gymnasiet är viktigt för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Tidiga insatser är också viktiga för att motverka kriminalitet och brottsutsatthet.

Barn, unga och deras familjer ska vara trygga med att få stöd vid mer komplexa och omfattande behov. Dessa barn och unga behöver omges av flera professioner som arbetar i team samt ha fasta kontakter som följer familjen över tid. Användningen av samordnad individuell plan, SIP, ska utvecklas för att tydliggöra insatser och för att göra barnet och dess vårdnadshavare delaktiga.

Strategiska inriktningar:

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet att *alla ungdomar ska ha en gymnasieexamen och förutsättningar för en god hälsa*
- Skapa, utveckla och implementera en jämställd och jämlik samverkansmodell för tidiga, samordnade insatser

Samverkan för psykisk hälsa

Psykisk hälsa är ett paraplybegrepp som omfattar psykiskt välbefinnande, psykiska besvär, neuropsykiatriska funktionsavvikelser och psykiatriska tillstånd. Psykisk ohälsa och suicid är stora samhällsutmaningar. Samverkan mellan olika aktörer är en viktig faktor för att förbättra den psykiska hälsan, motverka suicid och kunna ge stöd, vård och behandling som är jämställd och jämlik över länet. Detta område avgränsas till psykisk hälsa hos vuxna. Barn och ungdomars psykiska hälsa hanteras inom samverkan för barn och unga.

Det främjande och förebyggande arbetet behöver vara i fokus, både när det gäller psykisk ohälsa och suicid. Psykisk hälsa är ett samhällsansvar som delas av många olika aktörer inom både region, kommun och civilsamhället. Förebyggande insatser ska göras på olika nivåer.

För att samhället ska kunna möta invånare med allvarliga psykiatriska tillstånd eller psykisk funktionsnedsättning i kombination med till exempel samsjuklighet mellan beroende och psykisk ohälsa, suicidalitet, somatisk och psykisk ohälsa eller annan funktionsnedsättning behövs gemensamma kunskapsstöd, stärkt kunskap och utvecklade gemensamma arbetssätt. Insatser ska göras för att öka allmänhetens kunskaper om psykisk hälsa. En gemensam samverkansmodell ska särskilt utvecklas för invånare med samsjuklighet. Inom region och kommun ska grundläggande kunskap om psykisk ohälsa och suicidalitet finnas hos medarbetarna.

Nya lösningar krävs för nya former av integrerade verksamheter och samfinansierade insatser mellan regionen och kommunerna. Även arbetssätt för teamssamverkan behöver utvecklas som utgår från invånarens behov och förutsättningar. Fasta kontakter och arbetssätt för samordning och lokal samverkan, som till exempel samordnad individuell plan, SIP, ska användas i större utsträckning. Anhörigas och efterlevandes situation ska särskilt beaktas. Informationsöverföring mellan huvudmän behöver fortsatt utvecklas liksom processen vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Strategiska inriktningar:

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet *god och jämlik psykisk hälsa där ingen hamnar i en situation där den enda utvägen upplevs vara suicid.*
- Utveckla och implementera en samverkansmodell som erbjuder stöd, vård och behandling till personer med samsjuklighet, med särskild hänsyn till jämställdhet och jämlikhet

Samverkan för äldre

Den demografiska utvecklingen visar att andelen äldre invånare ökar. Allt fler äldre lever länge med kroniska sjukdomar och allt fler får vård och omsorg i sitt eget hem.

Äldre invånares egenkraft och delaktighet ska särskilt tas till vara. Det finns delar av vården och omsorgen som invånaren kan göra själv eller med hjälp av anhöriga. Att ta vara på invånarens egna resurser och förmåga är en stor del i den person- och familjecentrerade vården och omsorgen. Anhörigas situation behöver särskilt uppmärksammas.

Främjande, förebyggande arbete samt tidiga insatser ska utvecklas för att försämring inte ska uppstå. Här finns behov av rutiner för att upptäcka ohälsa, ge stöd till hälsosamma levnadsvanor och erbjuda tidiga samordnade insatser. Psykisk hälsa hos äldre är särskilt viktigt liksom social gemenskap. Här har samverkan med civilsamhället en viktig roll och arbetet inom berörda samhällssektorer med att främja psykiskt välbefinnande ska utvecklas över tid.

För våra äldre invånare och deras anhöriga ger relationskontinuitet den bästa förutsättningen för en trygg och säker vård och omsorg. Kontinuitet i vård och omsorg kan utgå från en fast läkarkontakt, en fast vårdkontakt, en fast omsorgskontakt eller ett helt team med flera olika professioner. Fast läkarkontakt, fast vårdkontakt och fast omsorgskontakt är reglerade i lag.

Kommuner och region ska tillsammans utveckla lokal samverkan och arbetssätt för att identifiera de invånare som har störst behov av samordning. Samverkan ska säkerställa säkra övergångar mellan vårdgivare, till exempel vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Informationsöverföringen behöver utvecklas för att skapa en sömlös vård. Användandet av verktyg som samordnad individuell plan, SIP, ska utvecklas för att vård och omsorg ska utgå från invånarens behov och förutsättningar.

Äldre invånare med komplexa behov har ofta insatser från flera aktörer på både primär- och specialistnivå. Här behöver det medicinska stödet från region till kommunal omsorg säkerställas. Äldre ska kunna få en god och säker vård när det uppstår behov av detta.

Strategiska inriktningar:

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet att *äldre invånare ska kunna ha ett aktivt liv samt åldras och möta livets slutskede i trygghet.*
- Skapa, utveckla och implementera lokal samverkan runt våra gemensamma äldre invånare som strävar mot det övergripande målet
- Säkra det medicinska stödet, framför allt läkarstödet, och ansvaret genom hela vård- och omsorgskedjan

Om genomförandet

Denna gemensamma plan bygger på stark samverkan mellan kommunerna och regionen på flera nivåer och inom olika verksamheter. Samverkan ska ske både på en övergripande och lokal nivå.

Planen är en fortsättning på den länsgemensamma målbilden och strategin för Nära vård för Region Kalmar län och länets 12 kommuner, som beslutades politiskt i alla länets fullmäktige under hösten 2023. Dessa två dokument utgör grunden för riktning och styrning i det gemensamma arbetet för att skapa framtidens hälsa, vård och omsorg. Riktningen utformas utifrån invånarnas behov och målbilden *Tillsammans skapar vi hälsa och trygghet för hela livet*. Genomförandet ska ske genom handlingsplaner inom områdena barn och unga, psykisk hälsa och äldre samt samverkansområden.

Länsövergripande samverkan

Förtroendevalda med ansvar inom områdena hälsa, skola, vård och omsorg fattar inriktningsbeslut som stödjer omställningen. En central del i detta arbete är gemensam plan för samverkan. Särskilt viktiga är de strategiska inriktningar som pekats ut, vilka ska förankras och implementeras i respektive organisations verksamhet.

Ansvar för genomförandet av den gemensamma planen har *Länsgemensam ledning i samverkan* (i fortsättningen LGL). Detta är en tjänstestyrgrupp för socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län. Samverkan inom LGL regleras genom överenskommelser och avtal samt praktiska anvisningar som fastställer principer och former för det gemensamma arbetet på lokal nivå. Arbetet sker i dialog och förankring med Regionalt ledningsforum, ett samverkansforum för högsta tjänsteledning.

Länsgemensam ledning bereder och beslutar om vilka aktiviteter och insatser som ska genomföras på länsövergripande nivå genom att fastställa handlingsplaner för respektive samordnande grupp eller samverkansområdesgrupp. Dessa prioriteras utifrån gemensamma utmaningar som inte kan lösas på lokal nivå och där behovet av övergripande beslut är stort. Samordnande grupper finns inom områdena barn och unga, psykisk hälsa och äldre. Samverkansområdesgrupper går in i alla tre samordnande grupper.

Målet är att så långt som möjligt utföra aktiviteterna inom ordinarie verksamhet och att utveckla befintliga strukturer. I det gemensamma arbetet ska kommuner och region använda arbetssätt som aktivt involverar patient-, brukar- och anhörigföreningar.

Externa medel, såsom statliga satsningar, kan användas för att genomföra handlingsplanernas aktiviteter. Detta inkluderar exempelvis stimulansmedel för omställningen till en god och nära vård samt för utvecklingen av arbetet inom psykisk hälsa och suicidprevention.

Strategiska inriktningar:

- Kommuner och region fattar gemensamma inriktningsbeslut
- Kommuner och region skapar gemensamt förutsättningar för lokal samverkan
- LGL har ett gemensamt ansvar att utveckla, implementera och följa upp det gemensamma arbetet

Lokal samverkan

De strategiska inriktningarna inom respektive område ska stödja samverkan på lokal nivå mellan kommuner och regionen. Det är genom konkret samverkan mellan kommunernas och regionens verksamheter som omställningen sker.

Fungerande samverkansstrukturer på lokal nivå är en förutsättning för länets gemensamma omställningsarbete. En översyn av befintliga samverkansstrukturer på lokal nivå i Kalmar län ska göras. Anpassningar kan behövas för att förbättra samverkan och skapa likvärdiga förutsättningar för hälsa i länet. Kalmar län är ett avlångt län med olika förutsättningar beroende på målgrupp och syfte med samverkan. Lokala planer och prioriteringar behövs utifrån lokala förutsättningar. Kommuner och region har gemensamt beslutat att prioritera invånare med komplexa behov samt de som har stor risk för ohälsa, och samverkan byggs utifrån dessa prioriteringar.

Lokala samverkansytor med tydlig struktur för samverkan bidrar till välfungerande processer inom och mellan huvudmän. Rätt professioner ska samverka för att utveckla samordningslösningar inom hälsa, vård och omsorg, baserat på invånarnas behov. Dessa lokala samverkansytor kan, där behov finns, finnas på både chefsnivå och teamnivå.

Ansvariga för genomförandet

Syftet med den gemensamma planen är att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare som behöver samordnade insatser från både kommun och region, det vill säga patienter, elever och brukare, anhöriga och närstående i alla åldrar.

Ansvariga för genomförandet av planen är:

- Deltagare i länsövergripande samverkan: Regionalt ledningsforum, Läns gemensam ledning, samordnade grupper och samverkansområdesgrupper.
- Förtroendevalda inom region och kommuner med ansvarsområde inom hälsa, skola, vård och omsorg.
- Berörda chefer inom regionens verksamheter, både beställare och utförare, samt chefer och strategiska funktioner.
- Berörda chefer inom kommunernas förvaltningar, samt chefer och strategiska funktioner.

Så säkerställs genomförandet

Denna gemensamma plan fungerar som ett styrdokument för strategiskt och långsiktigt samarbete under de kommande åren. För att säkerställa genomförandet av planen kommer aktiviteter och insatser att definieras i länsgemensamma handlingsplaner, med stöd av den samlade kompetensen inom både länsövergripande och lokal samverkan.

För att den gemensamma planen ska kunna förverkligas krävs följande:

- Kommuner och region är överens om att fortsätta utveckla länets verksamheter och arbetssätt så de bättre möter invånarnas behov.
- Kommuner och region är överens om att ingången till samverkan är vad vi gemensamt ska åstadkomma, inte vad enskilda organisationer ska göra.
- Kommuner och region är överens om att använda ett ordnat införande vid större förändringar av arbetssätt och/eller då förskjutning av vårdinsatser antas ske.
- Kommuner och region är överens om att möjliggöra tidiga, samordnade och/eller hälsofrämjande insatser där behov finns, baserat på invånarnas behov.
- Kommuner och region är överens om att anpassa överenskommelser och avtal utifrån nya arbetssätt som kommer av omställningen.
- Kommuner och region ska kontinuerligt informera varandra om beslut som påverkar samverkan, och i möjligaste mån inhämta synpunkter innan beslut fattas.
- Kommuner och region tar ansvar för att det finns resurser för att implementera fattade beslut och genomföra länsövergripande breddinföranden. Stöd för processarbete och kommunikation ska finnas på både länsövergripande och lokal nivå.
- Kommuner och region är överens om att respektive organisation har ansvar för förankring på hemmaplan och för att strategiska inriktningar kommuniceras inom organisationen. Strategiska dokument, handlingsplaner, stödmaterial för implementering och kommunikation samt olika former av underlag för samverkan och uppföljning ska finnas tillgängliga på den gemensamma digitala plattformen.

Uppföljning av planen

Uppföljning av det gemensamma arbetet i samverkan är avgörande för att skapa ett gemensamt lärande och utveckling. LGL ska utveckla ett system för systematisk uppföljning för att följa omställningen på kort och lång sikt.

Ett område som behöver vidareutvecklas är metoder för att mäta och förbättra samverkan. Ett annat område är indikatorer och mått för de aktiviteter som definierats i de länsgemensamma handlingsplanerna. Viktiga dimensioner för denna uppföljning finns i SKR:s *Ramverk för lärande uppföljning av nära vård*, som betonar vikten av att följa upp invånarperspektivet, medarbetarperspektivet, hälsoperspektivet och resursperspektivet.

Kommuner och region har gemensamt ansvar för att regelbundet följa upp överenskommelser, praktiska anvisningar och handlingsplaner. Uppföljningen ska göras samordnat och rapporteras till Länsgemensam ledning, Regionalt ledningsforum och presidiet inom LGL. Arbetet och analysen, av både kvalitativ som kvantitativ data, ska där det är möjligt koordineras med den nationella uppföljningen som görs av bland annat SKR, Socialstyrelsen och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, och rapporteras i respektive strukturer för uppföljning.

Uppföljningen och status för genomförandet av de identifierade aktiviteterna kommer att finnas tillgänglig på den gemensamma digitala samlingsplatsen för samverkan.

Beslutad

xxx

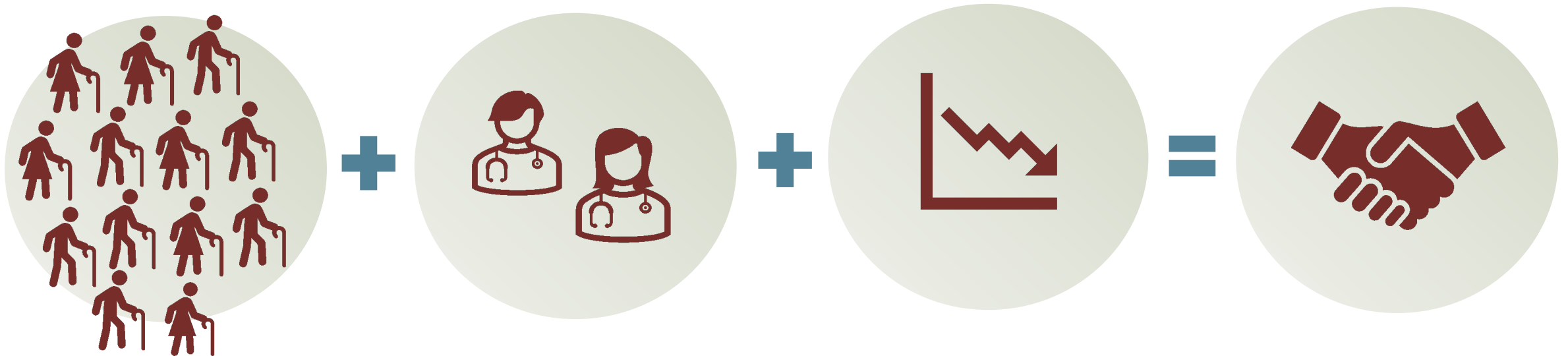
Gemensam plan för samverkan

kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Varför behöver vi samverka? För demografin!

Varför behöver vi samverka? För invånarna!

Läns gemensam ledning i samverkan

Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Vi har en gemensam riktning

När vi har nått målbilden arbetar vi med hälsa, vård och omsorg utifrån vad som är viktigt och skapar värde för invånaren. Vi utgår från personen vi har framför oss och hens behov, resurser och individuella förutsättningar. Hälsa, vård och omsorg är något vi skapar tillsammans med invånaren. Invånaren är alltid delaktig och använder sina egna resurser och drivkrafter.

Målbilden ska vi uppnå genom att arbeta tillsammans över organisatoriska gränser med tillit till varandra. Alla inblandade aktörer tar ansvar för att invånaren känner sig trygg och upplever att arbetet för hälsa, vård och omsorg är samordnat. I det ingår att kroka i varandra och överbrygga eventuella mellanrum och hinder tillsammans.

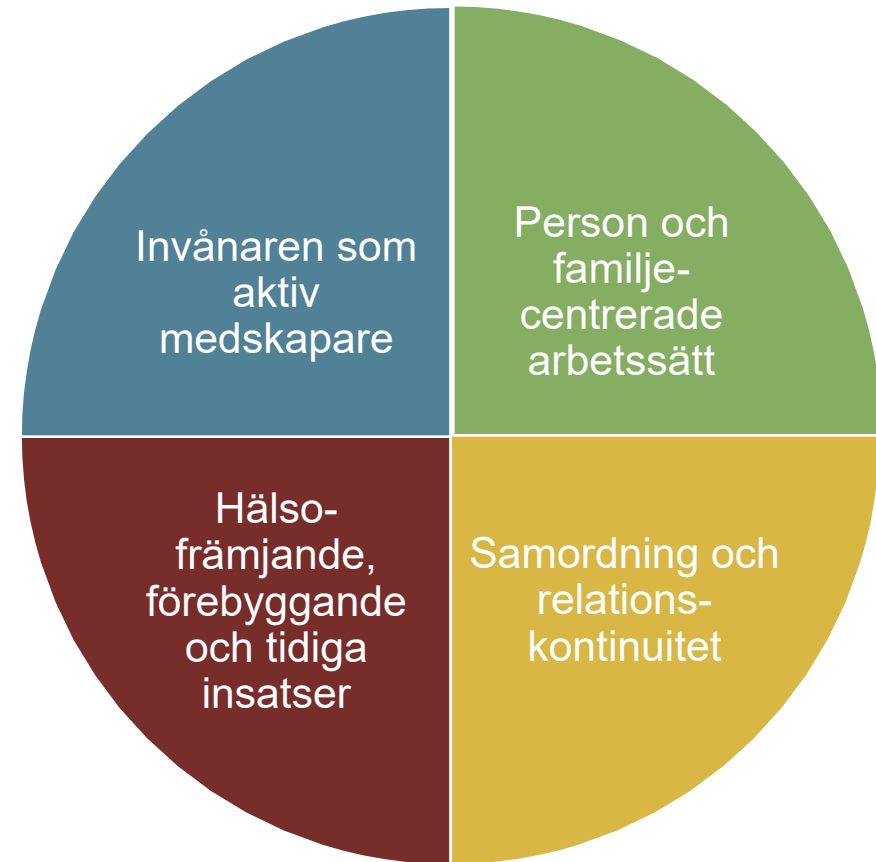

Länsgemensam ledning i samverkan

Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Gemensamma utvecklingsområden

- Invånaren som aktiv medskapare
- Person- och familjecentrerade arbetssätt
- Hälsöfrämjande, förebyggande och tidiga insatser
- Samordning och relationskontinuitet

Nu tar vi nästa steg!

Barn och unga

- Hälsosfrämjande och förebyggande arbete för att möjliggöra god hälsa
- Tidiga samordnade insatser
- Utveckla lokal samverkan i länet

Strategiska inriktningar

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet att *alla ungdomar ska ha en gymnasieexamen och förutsättningar för en god hälsa*
- Skapa, utveckla och implementera en jämställd och jämlik samverkansmodell för tidiga, samordnade insatser

Psykisk hälsa

- Främjande och förebyggande arbete för att motverka psykisk ohälsa och suicid
- Öka samhällets kunskap
- Utveckla gemensam samverkansmodell för invånare med samsjuklighet

Strategiska inriktningar

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet *god och jämlik psykisk hälsa där ingen hamnar i en situation där den enda utvägen upplevs vara suicid*
- Utveckla och implementera en samverkansmodell som erbjuder stöd, vård och behandling till personer med samsjuklighet, med särskild hänsyn till jämställdhet och jämlikhet

Äldre

- Hälsöfrämjande och förebyggande arbete för att möjliggöra god hälsa
- Tidig upptäckt med tidiga insatser
- Relationskontinuitet

Strategiska inriktningar

- Skapa, utveckla och implementera insatser med det gemensamma målet att äldre invånare ska kunna ha ett aktivt liv samt åldras och möta livets slutskede i trygghet.
- Skapa, utveckla och implementera lokal samverkan runt våra gemensamma äldre invånare som strävar mot det övergripande målet
- Säkra det medicinska stödet, framförallt läkarstödet, och ansvaret genom hela vård- och omsorgskedjan

Hur går vi från ord till handling?

Vi tar beslut — tillsammans och var för sig

Maj 2025: Läns gemensam ledning står bakom planen

Augusti 2025: Förankring i Regionalt ledningsforum

Oktober 2025: Presidiet inom Läns gemensam ledning

2026: Politiskt beslut inom respektive organisation

Vi tar ansvar

Regionalt ledningsforum,
Länsgemensam ledning,
samordnade grupper,
samverkansområdesgrupper

Berörda chefer inom
regionens verksamheter,
både beställare och
utförare, samt chefer och
strategiska funktioner

Förtroendevalda inom
region och kommuner
med ansvarsområde
inom hälsa, skola, vård
och omsorg

Berörda chefer inom
kommunernas
förvaltningar, samt
chefer och strategiska
funktioner

Vi är överens om hur det ska gå till

- Vi ska fortsätta att utveckla verksamheter och arbetssätt så de bättre möter invånarnas behov.
- Ingången är alltid vad vi gemensamt ska åstadkomma, inte vad enskilda organisationer ska göra.
- Ordnat införande ska göras vid större förändringar av arbetssätt och/eller vid förskjutning av vårdinsatser.
- Tidiga, samordnade och hälsofrämjande insatser ska göras när det finns behov.

Vi är överens om hur det ska gå till

- Överenskommelser och avtal ska anpassas efter nya arbetssätt som kommer av omställningen.
- Vi ska kontinuerligt informera varandra om beslut som påverkar vår samverkan, och i möjligaste mån inhämta synpunkter innan beslutet tas.
- Vi ska ta ansvar för att det finns resurser för att implementera beslut och genomföra länsövergripande breddinföranden.
- Varje organisation ska ansvara för förankring på hemmaplan.

Alla nivåer behövs

Förtroendevalda: Fattar inriktningsbeslut

Länsgemensam ledning: Ansvarar för genomförandet

Varje organisation: Ansvarar för att det finns förutsättningar för lokal samverkan

Länsgemensam ledning i samverkan

Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

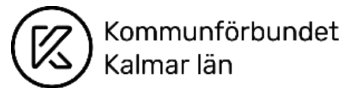
Vi lär och följer upp tillsammans

- Kommuner och region har gemensamt ansvar för uppföljning.
- Rapportering sker till Läns gemensam ledning, Regionalt ledningsforum och presidiet inom Läns gemensam ledning.
- Både invånar-, medarbetar-, hälso- och resursperspektivet följs upp.
- Gemensam systematisk uppföljning ger gemensamt lärande och gemensam utveckling

Läns gemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län

Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner Gemensam plan för samverkan kring barn och unga, psykisk hälsa och äldre. Planen utgör slutredovisning av uppdraget att redovisa en gemensam plan för primärvården i Kalmar län.

Beslutet gäller under förutsättning att samtliga kommuner i Kalmar län fattar likalydande beslut.

Bakgrund

Regionfullmäktige uppdrog § 110 den 28 september 2025 åt länsgemensam ledning i samverkan att ta fram en gemensam plan för primärvården i Kalmar län, som en del av övergången till Nära vård. **Samtliga kommunfullmäktigeförsamlingar i länet var med och tilldelade Länsgemensam ledning i samverkan detta uppdrag.**

Den gemensamma planen ska utgå från en kartläggning av invånarnas behov, och fungera som gemensam plattform för Region Kalmar län och Kalmar läns kommuner när det gäller prioriterade områden, förutsättningarna för samsyn och uppföljningen av arbetet. Utgångspunkten ska vara de inriktningar som antagits av regionfullmäktige och Kalmar läns kommuner i Gemensam arbetsprocess för omställning nära vård.

Eftersom planen omfattar fler områden än primärvård, bland annat slutenvård, skola och förebyggande arbete, har länsgemensam ledning under arbetet enats att ändra namnet till gemensam plan för samverkan.

Kartläggning av invånarnas behov

Kartläggningen av invånarnas behov utgick från de områden där samverkan sker i dag, som är barn och unga, psykisk hälsa och äldre, och visar att samverkan behöver stärkas på alla nivåer. Resultaten från kartläggningen ligger till grund för de strategiska inriktningarna i den gemensamma planen.

Gemensam plan för samverkan

Den gemensamma planen för samverkan är ett strategiskt dokument med syftet att förbättra hälsa, vård och omsorg för invånare med behov av samordnade insatser från kommun och region. Insatserna i planen ska särskilt riktas mot personer med komplexa behov, samt invånare med stor risk för ohälsa som ännu inte har kontakt med vård och omsorg. I planen fastställs gemensamma strategiska inriktningar för arbetet mot barn och unga, psykisk hälsa och äldre samt för den länsövergripande samverkan.

Styrning och ledning ska prioritera samverkan på alla nivåer och möjliggöra för medarbetare att utveckla samverkan.

Ett system för systematisk uppföljning på både kort och lång sikt ska tas fram av länsgemensam ledning. Uppföljningen ska innehålla metoder för att mäta och utveckla samverkan, samt indikatorer och mått för aktiviteterna i de länsgemensamma handlingsplanerna.

Genomförande

Den gemensamma planen bygger på nära samverkan mellan kommun och region, på både övergripande och lokal nivå samt inom olika verksamheter.

Inriktningsbeslut för övergången till Nära vård fattas på politisk nivå.

Länsgemensam ledning i samverkan ansvarar för genomförande av den gemensamma planen. Arbetet ska ske i dialog och förankras med regionalt ledningsforum.

Namn

Titel

Bilagor

1. Klicka här för att ange text.

Skrivelse - Kommentar angående ärendeprocessen

I och med att kommunstyrelsen, i beslut 2026-02-24 § 13, önskar att medel anvisas ifrån kategorin "hamnar", som utgör en annan kategori än kategorin "affärsverksamhet" som detta ärende berör, så måste ärendet behandlas i kommunfullmäktige.

Ordförande i kommunstyrelsen och ordförande i kommunfullmäktige har kommit överens om att ta upp ärendet på kommunfullmäktige 2026-03-16 och att kommunstyrelsens beslut i stället utgör kommunstyrelsens förslag till beslut. Detta på grund av att ärendet är av brådskande karaktär.

Anton Karlsson
Kommunsekreterare

§ 13

Källsortering i offentlig miljö

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

- att₁ investera totalt 2 216 860 kronor i system för källsortering och logistik enligt specifikation. Finansieras via medel från investeringsbudget 2026
- att₂ utöka driftbudget med motsvarande netto på 400 000 kr för utökning av tjänst för hantering av källsortering. Utvärdering sker inför kommande år när man har tagit ställning till den faktiska driftskostnaderna.
- att₃ medel anvisas från infrastruktur och laddstolpar samt från hamnar.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar även kallat Fastighets Nära Insamling (FNI). Begreppet fastighetsnära insamling finns i både avfallsförordningen och förpackningsförordningen. Det är en stor reform som innebär att kommunerna står inför ett omfattande förändringsarbete som påverkar samtliga verksamheter i kommunen. Införande av källsortering i hushållen beslutades 2024 och pågår för närvarande med utbyte av sorteringskärl och förändrade rutiner för insamling i Borgholms kommun genom Borgholm Energi AB. Enligt Miljödepartementet blir källsortering i offentlig miljö ett nästa naturligt steg när fastighetsnära insamling av källsorterat avfall är implementerad.

Från och med 1 januari 2026 är det kommunerna som har ansvaret för att säkerställa källsortering på utvalda offentliga platser. Kravet gäller torg, parker och andra populära allmänna platser som är över 2 000 kvadratmeter och där det uppstår betydande mängder förpackningsavfall. Andra populära platser utgörs till exempel av kommunens badplatser och hamnar.

Under sensommar och höst 2025 har kommunen medverkat i teamsmöte med "Håll Sverige Rent" samt ett flertal kommuner. Tjänstemän i Borgholms kommun har haft erfarenhetsutbyte med Laholms kommun samt Mörbylånga kommun. Stort fokus har lags på analys och erfarenhetsutbyte med målsättning att hitta en sund och kostnadseffektiv nivå för investeringar samt väl fungerande rutiner för hantering av de fraktioner som källsorteringen medför. Budgetpris och offerter har inhämtats från upphandlade leverantörer av system för källsortering. Dialog förs löpande med Borgholm Energi om hantering och mellanlagring av fraktioner i så kallade Hubbar, för vidare hantering till återvinning.

--	--	--	--	--

Genom analys och erfarenhetsutbyte under hösten 2025 har bilden om vilka investeringar som behöver göras och vilka rutiner som behöver planeras för att möjliggöra implementeringen av källsortering i Borgholms kommun. Vägledande kriterier i projektet är

- Lagstiftning
- Miljönytta
- Kostnadseffektivitet
- Tillgänglighet
- Arbetsmiljö

Hur det ska fungera

Tydlig märkning: Kärll som används för källsortering ska vara tydligt märkta med både symboler och text för att göra det enkelt att sortera rätt. Färgkodning kan också användas för att förtydliga.

Funktionellt och praktiskt: Källsorteringsstationerna ska vara utformade för att vara praktiska i en offentlig miljö. Val av kärll har fallit på att återanvända de 190 liters kärll som tidigare nyttjats av kommunens abonnenter. Sorteringsmodulerna är anpassade till kärllerna. Sorteringsmodulerna är utformade för att motverka fåglar och skadedjur, samt att soppsår hamnar i kärllerna.

Tillgänglighet och estetik: Utformningen bör vara enkel att använda och attraktiv så att den passar in i den offentliga miljön, oavsett om det är en park, ett torg eller annan populär plats

Effektiv och miljövänlig hantering och logistik: Kärllerna hämtas och lämnas med sänkbar släpvagn för vidare transport till hubbar i Borgholm och Köpingsvik. Kärllerna töms med hjälp av så kallade kärllvårdare på ett arbetsmiljövänligt sätt i sorteringscontainers. Fraktionerna hanteras därefter av upphandlad operatör för vidare transport och återvinning

Källsortering är viktig

- **Minskar nedskräpning:** Genom att erbjuda enkel källsortering minskar man risken för att skräp hamnar på marken.
- **Ökar återvinningen:** Det gör det lättare att återvinna material som annars skulle kunna förbrännas eller hamna i restavfallet.
- **Bidrar till en hållbar miljö:** Det är ett steg mot en mer cirkulär ekonomi genom att öka andelen återvunnet material.
- **Förbättrar miljöupplevelsen:** En renare miljö med fungerande avfallshantering är mer inbjudande för alla.

--	--	--	--	--

Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet 2026-02-10 § 20 och föreslår kommunstyrelsen besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 Källsortering offentlig miljö investeringar, 2025-11-18 (rev)
- Producentansvar för förpackningar Naturvårdsverket, 2025-11-18
- Kommunalt insamlingsansvar för förpackningsavfall – FNI-kravet: 2025-11-18
- Källsortering på offentlig plats- Håll Sverige rent, 2025-11-18
- Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-02-10 § 20

De dokument som ska ligga till grund för beslut är dels de lagar och paragrafer som anger vilket ansvar som åligger kommunerna i arbetet med att implementera källsortering i offentlig miljö. Branschorganisationerna Avfall Sverige och Håll Sverige Rent har publicerat rekommendationer och kommentarer för att underlätta för kommunernas arbete att införa källsortering. SKR:s upphandlingsenhet har genomfört upphandlingar av sorteringsystem för att underlätta för kommunerna vid avrop och eventuell konkurrensutsättning.

Bedömning

Implementering av källsortering i offentlig miljö har sin grund i ändrad lagstiftning och är därmed tvingande för samtliga kommuner. Hur-frågorna angående källsortering i offentlig miljö är både en tolkning av branschorganisationer, tex Håll Sverige Rent, Avfall Sverige, samt kommuner som ligger i framkant i implementeringen av källsortering. Under 2025 har lagstiftaren succesivt kommit med förtydliganden vilket medför att många kommuner ligger sent i såväl införandeprocessen som budgetprocessen. Bedömning är därför att det finns förståelse för att samtliga kommuner inte kommer att hinna genomföra samtliga investeringar och en fullt utbyggd infrastruktur för källsortering innan den 1 januari 2026. En rimlig målsättning för Borgholms kommun är att implanteringen påbörjas under kvartal 1, 2026 är genomförd innan sommaren. Under hösten 2025 har såväl lagstiftare som branschorganisation förtydligat att

- Vid torg och parker som är större än 2000 m2 ska källsortering finnas för plast, papper, färgat och ofärgat glas, metall samt restavfall. Naturvårdsverkets ersättning för källsorterad plast utgår enbart i detta fall.
- Vid "Andra populära platser är plast och restavfall ett minimikrav. Vid andra populära platser är minimikravet källsortering av papper, plast och restavfall. Här utgår dock ingen ersättning från Naturvårdsverket ännu.
- Tillgången till så kallade pantrör är en rekommendation.

I ett senare skede i processen och analysen har framkommit att det finns andra intressenter som söker samverkan. Länsstyrelsen ansvarar bland annat för stränder och naturskyddsområden där källsortering kommer att vara aktuell. Samverkan kan i så fall vara att Länsstyrelsen får stå för investeringen i källsorteringssystemen men köper hantering tjänsten av kommunen. I skrivande stund finns ingen klar bild hur omfattande ett sådant uppdrag skulle kunna vara.

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall.

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Konsekvensanalys

Införande av källsortering i offentlig miljö är tvingande genom lagstiftning. Borgholms kommun kan välja att enbart tillämpa källsortering av samtliga fraktioner vid torg och parker som är större än 2000 m² och vid andra populära platser tillämpa minimikravet med källsortering av papper, plast och restavfall. Tekniska avdelningen har gjort bedömningen att källsortering av flera fraktioner vid till exempel badstränder och hamnar (andra populära platser) bör ha sortering av fler fraktioner då den typen av fraktioner ofta uppstår där. Lagstiftaren och intresseorganisationer indikerar att kraven för andra populära platser kommer att få samma höga krav som torg och parker. Kommunens införande av källsortering i hushållen bör även återspeglas i det offentliga rummet.

Naturvårdsverket om ”Andra populära platser” och betydande mängd avfall:

Många kommuner saknar tillförlitliga data om hur stor andel av det avfall som samlas in på offentliga platser som består av förpackningsavfall. Bedömningar från ett flertal kommuner tyder dock på att uppkomna mängder restavfall på en offentlig plats korrelerar väl med mängden förpackningsavfall som förväntas genereras på platsen. Naturvårdsverket bedömer därför att mängden restavfall är en god indikator för att uppskatta om det uppstår betydande mängder förpackningsavfall på en viss plats.

Naturvårdsverket rekommenderar att kommunen bedömer den betydande mängden förpackningsavfall genom parametrarna; behållarvolym för restavfall och antalet tömningar.

Eftersom säsongvariationer har stor inverkan på mängden avfall som genereras på en plats är Naturvårdsverkets rekommendation att dessa variationer beaktas när kommunen bedömer betydande mängder. För att en säsong ska betraktas som tillräckligt lång bör den vara i minst en månad.

I återremissen efterfrågas mängden av källsorterade fraktioner. 2025 uppgick vikten av restavfall till 40 ton exklusive hamna och ställplatser, vilka uppskattas till ca 15 ton. Merparten följer turistsäsongen. För att beräkna eventuella intäkter för plastfraktioner har Naturvårdsverkets kalkylmodell använts. Se bilaga 1, kalkyl.

Nedan några exempel på behållarvolym och tömningsfrekvens.

Borgholms innerstad

Byrum 125L, 40 st, tömningsfrekvens 3 ggr/dag, 120 dgr = 1800 m³ (högsäsong)

Små sopkärl 93 m³ (högsäsong)

Köpingsviks badstrand, 660L = 221 m³, sopsäckar 167 m³ totalt 388 m³ (högsäsong)

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall. I flertalet fall saknas kunskap om kraven vilket medför att källsorteringen uteblir. Avfallet hamnar därmed i kommunens kärl.

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Dagens sammanträde

Ordförande redogör för ärendet.

Yrkande

Julius Winberg Säaf (S), Annette Hemlin (FÖL) och Marcel van Luijn (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsen vill besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Teknisk chef
- Ekonomichef
- Gata/park chef

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

§ 20

Källsortering i offentlig miljö

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

- att₁ investera totalt 2 216 860 kr i system för källsortering och logistik enligt specifikation. Finansieras via medel från investeringsbudget 2026
- att₂ utöka driftbudget med motsvarande netto på 400 000 kr för utökning av tjänst för hantering av källsortering. Utvärdering sker inför kommande år när man har tagit ställning till den faktiska driftskostnaderna.
- att₃ medel anvisas från infrastruktur och laddstolpar samt från hamnar.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar även kallat Fastighets Nära Insamling (FNI). Begreppet fastighetsnära insamling finns i både avfallsförordningen och förpackningsförordningen. Det är en stor reform som innebär att kommunerna står inför ett omfattande förändringsarbete som påverkar samtliga verksamheter i kommunen. Införande av källsortering i hushållen beslutades 2024 och pågår för närvarande med utbyte av sorteringskärl och förändrade rutiner för insamling i Borgholms kommun genom Borgholm Energi AB. Enligt Miljödepartementet blir källsortering i offentlig miljö ett nästa naturligt steg när fastighetsnära insamling av källsorterat avfall är implementerad.

Från och med 1 januari 2026 är det kommunerna som har ansvaret för att säkerställa källsortering på utvalda offentliga platser. Kravet gäller torg, parker och andra populära allmänna platser som är över 2 000 kvadratmeter och där det uppstår betydande mängder förpackningsavfall. Andra populära platser utgörs till exempel av kommunens badplatser och hamnar.

Under sensommar och höst 2025 har kommunen medverkat i teamsmöte med "Håll Sverige Rent" samt ett flertal kommuner. Tjänstemän i Borgholms kommun har haft erfarenhetsutbyte med Laholms kommun samt Mörbylånga kommun. Stort fokus har lags på analys och erfarenhetsutbyte med målsättning att hitta en sund och kostnadseffektiv nivå för investeringar samt väl fungerande rutiner för hantering av de fraktioner som källsorteringen medför. Budgetpris och offerter har inhämtats från upphandlade leverantörer av system för källsortering. Dialog förs löpande med Borgholm Energi om hantering och mellanlagring av fraktioner i så kallade Hubbar, för vidare hantering till återvinning.

--	--	--	--	--

Genom analys och erfarenhetsutbyte under hösten 2025 har bilden om vilka investeringar som behöver göras och vilka rutiner som behöver planeras för att möjliggöra implementeringen av källsortering i Borgholms kommun. Vägledande kriterier i projektet är

- Lagstiftning
- Miljönytta
- Kostnadseffektivitet
- Tillgänglighet
- Arbetsmiljö

Hur det ska fungera

Tydlig märkning: Kärll som används för källsortering ska vara tydligt märkta med både symboler och text för att göra det enkelt att sortera rätt. Färgkodning kan också användas för att förtydliga.

Funktionellt och praktiskt: Källsorteringsstationerna ska vara utformade för att vara praktiska i en offentlig miljö. Val av kärll har fallit på att återanvända de 190 liters kärll som tidigare nyttjats av kommunens abonnenter. Sorteringsmodulerna är anpassade till kärllerna. Sorteringsmodulerna är utformade för att motverka fåglar och skadedjur, samt att soppsår hamnar i kärllerna.

Tillgänglighet och estetik: Utformningen bör vara enkel att använda och attraktiv så att den passar in i den offentliga miljön, oavsett om det är en park, ett torg eller annan populär plats

Effektiv och miljövänlig hantering och logistik: Kärllerna hämtas och lämnas med sänkbar släpvagn för vidare transport till hubbar i Borgholm och Köpingsvik. Kärllerna töms med hjälp av så kallade kärllvårdare på ett arbetsmiljövänligt sätt i sorteringscontainers. Fraktionerna hanteras därefter av upphandlad operatör för vidare transport och återvinning

Källsortering är viktig

- **Minskar nedskräpning:** Genom att erbjuda enkel källsortering minskar man risken för att skräp hamnar på marken.
- **Ökar återvinningen:** Det gör det lättare att återvinna material som annars skulle kunna förbrännas eller hamna i restavfallet.
- **Bidrar till en hållbar miljö:** Det är ett steg mot en mer cirkulär ekonomi genom att öka andelen återvunnet material.
- **Förbättrar miljöupplevelsen:** En renare miljö med fungerande avfallshantering är mer inbjudande för alla.

--	--	--	--	--

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Källsortering offentlig miljö investeringar, 2025-11-18 (rev)

Producentansvar för förpackningar Naturvårdsverket, 2025-11-18

Kommunalt insamlingsansvar för förpackningsavfall – FNI-kravet: 2025-11-18

Källsortering på offentlig plats- Håll Sverige rent, 2025-11-18

De dokument som ska ligga till grund för beslut är dels de lagar och paragrafer som anger vilket ansvar som åligger kommunerna i arbetet med att implementera källsortering i offentlig miljö. Branschorganisationerna Avfall Sverige och Håll Sverige Rent har publicerat rekommendationer och kommentarer för att underlätta för kommunernas arbete att införa källsortering. SKR:s upphandlingsenhet har genomfört upphandlingar av sorteringssystem för att underlätta för kommunerna vid avrop och eventuell konkurrensutsättning.

Bedömning

Implementering av källsortering i offentlig miljö har sin grund i ändrad lagstiftning och är därmed tvingande för samtliga kommuner. Hur-frågorna angående källsortering i offentlig miljö är både en tolkning av branschorganisationer, tex Håll Sverige Rent, Avfall Sverige, samt kommuner som ligger i framkant i implementeringen av källsortering. Under 2025 har lagstiftaren succesivt kommit med förtydliganden vilket medför att många kommuner ligger sent i såväl införandeprocessen som budgetprocessen. Bedömning är därför att det finns förståelse för att samtliga kommuner inte kommer att hinna genomföra samtliga investeringar och en fullt utbyggd infrastruktur för källsortering innan den 1 januari 2026. En rimlig målsättning för Borgholms kommun är att implanteringen påbörjas under kvartal 1, 2026 är genomförd innan sommaren. Under hösten 2025 har såväl lagstiftare som branschorganisation förtydligat att

- Vid torg och parker som är större än 2000 m² ska källsortering finnas för plast, papper, färgat och ofärgat glas, metall samt restavfall. Naturvårdsverkets ersättning för källsorterad plast utgår enbart i detta fall.
- Vid ”Andra populära platser är plast och restavfall ett minimikrav. Vid andra populära platser är minimikravet källsortering av papper, plast och restavfall. Här utgår dock ingen ersättning från Naturvårdsverket ännu.
- Tillgången till så kallade pantrör är en rekommendation.

I ett senare skede i processen och analysen har framkommit att det finns andra intressenter som söker samverkan. Länsstyrelsen ansvarar bland annat för stränder och naturskyddsområden där källsortering kommer att vara aktuell. Samverkan kan i så fall vara att Länsstyrelsen får stå för investeringen i källsorteringssystemen men köper hantering tjänsten av kommunen. I skrivande stund finns ingen klar bild hur omfattande ett sådant uppdrag skulle kunna vara.

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall.

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Konsekvensanalys

Införande av källsortering i offentlig miljö är tvingande genom lagstiftning. Borgholms kommun kan välja att enbart tillämpa källsortering av samtliga fraktioner vid torg och parker som är större än 2000 m² och vid andra populära platser tillämpa minimikravet med källsortering av papper, plast och restavfall. Tekniska avdelningen har gjort bedömningen att källsortering av flera fraktioner vid till exempel badstränder och hamnar (andra populära platser) bör ha sortering av fler fraktioner då den typen av fraktioner ofta uppstår där. Lagstiftaren och intresseorganisationer indikerar att kraven för andra populära platser kommer att få samma höga krav som torg och parker. Kommunens införande av källsortering i hushållen bör även återspeglas i det offentliga rummet.

Naturvårdsverket om "Andra populära platser" och betydande mängd avfall:

Många kommuner saknar tillförlitliga data om hur stor andel av det avfall som samlas in på offentliga platser som består av förpackningsavfall. Bedömningar från ett flertal kommuner tyder dock på att uppkomna mängder restavfall på en offentlig plats korrelerar väl med mängden förpackningsavfall som förväntas genereras på platsen. Naturvårdsverket bedömer därför att mängden restavfall är en god indikator för att uppskatta om det uppstår betydande mängder förpackningsavfall på en viss plats.

Naturvårdsverket rekommenderar att kommunen bedömer den betydande mängden förpackningsavfall genom parametrarna; behållarvolym för restavfall och antalet tömningar.

Eftersom säsongvariationer har stor inverkan på mängden avfall som genereras på en plats är Naturvårdsverkets rekommendation att dessa variationer beaktas när kommunen bedömer betydande mängder. För att en säsong ska betraktas som tillräckligt lång bör den vara i minst en månad.

I återremissen efterfrågas mängden av källsorterade fraktioner. 2025 uppgick vikten av restavfall till 40 ton exklusive hamna och ställplatser, vilka uppskattas till ca 15 ton. Merparten följer turistsäsongen. För att beräkna eventuella intäkter för plastfraktioner har Naturvårdsverkets kalkylmodell använts. Se bilaga 1, kalkyl.

Nedan några exempel på behållarvolym och tömningsfrekvens.

Borgholms innerstad

Byrum 125L, 40 st, tömningsfrekvens 3 ggr/dag, 120 dgr = 1800 m³ (högsäsong)

Små sopkärl 93 m³ (högsäsong)

Köpingsviks badstrand, 660L = 221 m³, sopsäckar 167 m³ totalt 388 m³ (högsäsong)

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall. I flertalet fall saknas kunskap om kraven vilket medför att källsorteringen uteblir. Avfallet hamnar därmed i kommunens kärl.

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Dagens sammanträde

Kommunchef redogör för ärendet.

Yrkande

Ilko Corkovic (S) yrkar bifall till attsats 1 – 3 i tekniska utskottets förslag till beslut.

Ändringsyrkande från Ilko Corkovic (S): att medel anvisas från hamnar istället för infrastrukturutveckling av GC-vägar.

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut.

Beslutsordning

Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsens arbetsutskott vill föreslå kommunstyrelsen besluta enligt Ilko Corkovics (S) yrkande och finner att så är fallet.

Beslutet skickas till

- Teknisk chef
- Economichef
- Gata/park chef

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

§ 3

Källsortering i offentlig miljö

Beslut

Kommunstyrelsens tekniska utskott föreslår kommunstyrelsen besluta

- att investera totalt 2 216 860 kr i system för källsortering och logistik enligt specifikation. Finansieras via medel från investeringsbudget 2026
- att utöka driftbudget med motsvarande netto på 400 000 kr för utökning av tjänst för hantering av källsortering. Utvärdering sker inför kommande år när man har tagit ställning till den faktiska driftskostnaderna.
- att medel anvisas från infrastruktur och laddstolpar samt från infrastrukturutveckling av GC-vägar.
- att utskottet uppmanar förvaltningen att implementera källsortering succesivt i offentlig miljö för att möjliggöra framtida synergieffekter med Borgholms Energis ordinarie sophämtning
- att överlämna anställningsprövning till KSAU för aktuell tjänst

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar även kallat Fastighets Nära Insamling (FNI). Begreppet fastighetsnära insamling finns i både avfallsförordningen och förpackningsförordningen. Det är en stor reform som innebär att kommunerna står inför ett omfattande förändringsarbete som påverkar samtliga verksamheter i kommunen. Införande av källsortering i hushållen beslutades 2024 och pågår för närvarande med utbyte av sorteringskärl och förändrade rutiner för insamling i Borgholms kommun genom Borgholm Energi AB. Enligt Miljödepartementet blir källsortering i offentlig miljö ett nästa naturligt steg när fastighetsnära insamling av källsorterat avfall är implementerad.

Från och med 1 januari 2026 är det kommunerna som har ansvaret för att säkerställa källsortering på utvalda offentliga platser. Kravet gäller torg, parker och andra populära allmänna platser som är över 2 000 kvadratmeter och där det uppstår betydande mängder förpackningsavfall. Andra populära platser utgörs till exempel av kommunens badplatser och hamnar.

Under sensommar och höst 2025 har kommunen medverkat i teamsmöte med "Håll Sverige Rent" samt ett flertal kommuner. Tjänstemän i Borgholms kommun har haft

--	--	--	--	--

erfarenhetsutbyte med Laholms kommun samt Mörbylånga kommun. Stort fokus har lags på analys och erfarenhetsutbyte med målsättning att hitta en sund och kostnadseffektiv nivå för investeringar samt väl fungerande rutiner för hantering av de fraktioner som källsorteringen medför. Budgetpris och offerter har inhämtats från upphandlade leverantörer av system för källsortering. Dialog förs löpande med Borgholm Energi om hantering och mellanlagring av fraktioner i så kallade Hubbar, för vidare hantering till återvinning.

Genom analys och erfarenhetsutbyte under hösten 2025 har bilden om vilka investeringar som behöver göras och vilka rutiner som behöver planeras för att möjliggöra implementeringen av källsortering i Borgholms kommun. Vägledande kriterier i projektet är

- lagstiftning
- miljönytta
- kostnadseffektivitet
- tillgänglighet
- arbetsmiljö

Hur det ska fungera

Tydlig märkning: Kärll som används för källsortering ska vara tydligt märkta med både symboler och text för att göra det enkelt att sortera rätt. Färgkodning kan också användas för att förtydliga.

Funktionellt och praktiskt: Källsorteringsstationerna ska vara utformade för att vara praktiska i en offentlig miljö. Val av kärll har fallit på att återanvända de 190 liters kärll som tidigare nyttjats av kommunens abonnenter. Sorteringsmodulerna är anpassade till kärllerna. Sorteringsmodulerna är utformade för att motverka fåglar och skadedjur, samt att soppsåsar hamnar i kärllerna.

Tillgänglighet och estetik: Utformningen bör vara enkel att använda och attraktiv så att den passar in i den offentliga miljön, oavsett om det är en park, ett torg eller annan populär plats

Effektiv och miljövänlig hantering och logistik: Kärllerna hämtas och lämnas med sänkbar släpvagn för vidare transport till hubbar i Borgholm och Köpingsvik. Kärllerna töms med hjälp av så kallade kärllvändare på ett arbetsmiljövänligt sätt i sorteringscontainers. Fraktionerna hanteras därefter av upphandlad operatör för vidare transport och återvinning

Källsortering är viktig

- **Minskar nedskräpning:** Genom att erbjuda enkel källsortering minskar man risken för att skräp hamnar på marken.
- **Ökar återvinningen:** Det gör det lättare att återvinna material som annars skulle kunna förbrännas eller hamna i restavfallet.

--	--	--	--	--

- **Bidrar till en hållbar miljö:** Det är ett steg mot en mer cirkulär ekonomi genom att öka andelen återvunnet material.
- **Förbättrar miljöupplevelsen:** En renare miljö med fungerande avfallshantering är mer inbjudande för alla.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Källsortering offentlig miljö investeringar, 2025-11-18 (rev)

Producentansvar för förpackningar Naturvårdsverket, 2025-11-18

Kommunalt insamlingsansvar för förpackningsavfall – FNI-kravet: 2025-11-18

Källsortering på offentlig plats- Håll Sverige rent, 2025-11-18

De dokument som ska ligga till grund för beslut är dels de lagar och paragrafer som anger vilket ansvar som åligger kommunerna i arbetet med att implementera källsortering i offentlig miljö. Branschorganisationerna Avfall Sverige och Håll Sverige Rent har publicerat rekommendationer och kommentarer för att underlätta för kommunernas arbete att införa källsortering. SKR:s upphandlingsenhet har genomfört upphandlingar av sorteringssystem för att underlätta för kommunerna vid avrop och eventuell konkurrensutsättning.

Bedömning

Implementering av källsortering i offentlig miljö har sin grund i ändrad lagstiftning och är därmed tvingande för samtliga kommuner. Hur-frågorna angående källsortering i offentlig miljö är både en tolkning av branschorganisationer, tex Håll Sverige Rent, Avfall Sverige, samt kommuner som ligger i framkant i implementeringen av källsortering. Under 2025 har lagstiftaren succesivt kommit med förtydliganden vilket medför att många kommuner ligger sent i såväl införandeprocessen som budgetprocessen. Bedömning är därför att det finns förståelse för att samtliga kommuner inte kommer att hinna genomföra samtliga investeringar och en fullt utbyggd infrastruktur för källsortering innan den 1 januari 2026. En rimlig målsättning för Borgholms kommun är att implanteringen påbörjas under kvartal 1, 2026 är genomförd innan sommaren. Under hösten 2025 har såväl lagstiftare som branschorganisation förtydligat att

- Vid torg och parker som är större än 2000 m² ska källsortering finnas för plast, papper, färgat och ofärgat glas, metall samt restavfall. Naturvårdsverkets ersättning för källsorterad plast utgår enbart i detta fall.
- Vid ”Andra populära platser är plast och restavfall ett minimikrav. Vid andra populära platser är minimikravet källsortering av papper, plast och restavfall. Här utgår dock ingen ersättning från Naturvårdsverket ännu.
- Tillgången till så kallade pantrör är en rekommendation.

I ett senare skede i processen och analysen har framkommit att det finns andra intressenter som söker samverkan. Länsstyrelsen ansvarar bland annat för stränder och naturskyddsområden där källsortering kommer att vara aktuell. Samverkan kan i så fall vara att Länsstyrelsen får stå för investeringen i källsorteringssystemen men köper hantering tjänsten av kommunen. I skrivande stund finns ingen klar bild hur omfattande ett sådant uppdrag skulle kunna vara.

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall.

Konsekvensanalys

Införande av källsortering i offentlig miljö är tvingande genom lagstiftning. Borgholms kommun kan välja att enbart tillämpa källsortering av samtliga fraktioner vid torg och parker som är större än 2000 m² och vid andra populära platser tillämpa minimikravet med källsortering av papper, plast och restavfall. Tekniska avdelningen har gjort bedömningen att källsortering av flera fraktioner vid till exempel badstränder och hamnar (andra populära platser) bör ha sortering av fler fraktioner då den typen av fraktioner ofta uppstår där. Lagstiftaren och intresseorganisationer indikerar att kraven för andra populära platser kommer att få samma höga krav som torg och parker. Kommunens införande av källsortering i hushållen bör även återspeglas i det offentliga rummet.

Naturvårdsverket om ”Andra populära platser” och betydande mängd avfall:

Många kommuner saknar tillförlitliga data om hur stor andel av det avfall som samlas in på offentliga platser som består av förpackningsavfall. Bedömningar från ett flertal kommuner tyder dock på att uppkomna mängder restavfall på en offentlig plats korrelerar väl med mängden förpackningsavfall som förväntas genereras på platsen. Naturvårdsverket bedömer därför att mängden restavfall är en god indikator för att uppskatta om det uppstår betydande mängder förpackningsavfall på en viss plats.

Naturvårdsverket rekommenderar att kommunen bedömer den betydande mängden förpackningsavfall genom parametrarna; behållarvolym för restavfall och antalet tömningar.

Eftersom säsongvariationer har stor inverkan på mängden avfall som genereras på en plats är Naturvårdsverkets rekommendation att dessa variationer beaktas när kommunen bedömer betydande mängder. För att en säsong ska betraktas som tillräckligt lång bör den vara i minst en månad.

I återremissen efterfrågas mängden av källsorterade fraktioner. 2025 uppgick vikten av restavfall till 40 ton exklusive hamna och ställplatser, vilka uppskattas till ca 15 ton. Merparten följer turistsäsongen. För att beräkna eventuella intäkter för plastfraktioner har Naturvårdsverkets kalkylmodell använts. Se bilaga 1, kalkyl.

Nedan några exempel på behållarvolym och tömningsfrekvens.

Borgholms innerstad

Byrum 125L, 40 st, tömningsfrekvens 3 ggr/dag, 120 dgr = 1800 m³ (högsäsong)

Små sopkärl 93 m³ (högsäsong)

Köpingsviks badstrand, 660L = 221 m³, sopsäckar 167 m³ totalt 388 m³ (högsäsong)

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall. I flertalet fall saknas kunskap om kraven vilket medför att källsorteringen uteblir. Avfallet hamnar därmed i kommunens kärl.

Dagens sammanträde

Teknisk chef Lars-Gunnar Fagerberg redogör tillsammans med gata-parkchef Hans Gustafsson för de förtydliganden som utskottet beslutade 2025-11-27 §29 att ärendet behövde kompletteras med.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Kommunstyrelsen
Teknisk chef

Justerandes signering (protokollet kan vara justerat digitalt, se marginal/sista sidan) Utdragsbestyrkande

--	--	--	--	--

Till kommunstyrelsens tekniska utskott

Tjänsteskrivelse - Källsortering i offentlig miljö Förslag till beslut

Kommunstyrelsens tekniska utskott beslutar

- att Investera totalt 2 216 860 kr i system för källsortering och logistik enligt specifikation. Finansieras via medel från investeringsbudget 2026
- att Utöka driftbudget med motsvarande 1,2 tjänst för hantering av källsortering

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar även kallat Fastighets Nära Insamling (FNI). Begreppet fastighetsnära insamling finns i både avfallsförordningen och förpackningsförordningen. Det är en stor reform som innebär att kommunerna står inför ett omfattande förändringsarbete som påverkar samtliga verksamheter i kommunen. Införande av källsortering i hushållen beslutades 2024 och pågår för närvarande med utbyte av sorteringskärl och förändrade rutiner för insamling i Borgholms kommun genom Borgholm Energi AB. Enligt Miljödepartementet blir källsortering i offentlig miljö ett nästa naturligt steg när fastighetsnära insamling av källsorterat avfall är implementerad.

Från och med 1 januari 2026 är det kommunerna som har ansvaret för att säkerställa källsortering på utvalda offentliga platser. Kravet gäller torg, parker och andra populära allmänna platser som är över 2 000 kvadratmeter och där det uppstår betydande mängder förpackningsavfall. Andra populära platser utgörs till exempel av kommunens badplatser och hamnar.

Under sensommar och höst 2025 har kommunen medverkat i teamsmöte med "Håll Sverige Rent" samt ett flertal kommuner. Tjänstemän i Borgholms kommun har haft erfarenhetsutbyte med Laholms kommun samt Mörbylånga kommun. Stort fokus har lags på analys och erfarenhetsutbyte med målsättning att hitta en sund och kostnadseffektiv nivå för investeringar samt väl fungerande rutiner för hantering av de fraktioner som källsorteringen medför. Budgetpris och offerter har inhämtats från upphandlade leverantörer av system för källsortering. Dialog förs löpande med Borgholm Energi om hantering och mellanlagring av fraktioner i så kallade Hubbar, för vidare hantering till återvinning.

Genom analys och erfarenhetsutbyte under hösten 2025 har bilden om vilka investeringar som behöver göras och vilka rutiner som behöver planeras för att

möjliggöra implementeringen av källsortering i Borgholms kommun. Vägledande kriterier i projektet är

- Lagstiftning
- miljönytta
- kostnadseffektivitet
- tillgänglighet
- arbetsmiljö

Hur det ska fungera

Tydlig märkning: Kärll som används för källsortering ska vara tydligt märkta med både symboler och text för att göra det enkelt att sortera rätt. Färgkodning kan också användas för att förtydliga.

Funktionellt och praktiskt: Källsorteringsstationerna ska vara utformade för att vara praktiska i en offentlig miljö. Val av kärll har fallit på att återanvända de 190 liters kärll som tidigare nyttjats av kommunens abonnenter. Sorteringsmodulerna är anpassade till kärllerna. Sorteringsmodulerna är utformade för att motverka fåglar och skadedjur, samt att soppsåsar hamnar i kärllerna.

Tillgänglighet och estetik: Utformningen bör vara enkel att använda och attraktiv så att den passar in i den offentliga miljön, oavsett om det är en park, ett torg eller annan populär plats

Effektiv och miljövänlig hantering och logistik: Kärllerna hämtas och lämnas med sänkbar släpvagn för vidare transport till hubbar i Borgholm och Köpingsvik. Kärllerna töms med hjälp av så kallade kärllvårdare på ett arbetsmiljövänligt sätt i sorteringscontainers. Fraktionerna hanteras därefter av upphandlad operatör för vidare transport och återvinning

Källsortering är viktig

- **Minskar nedskräpning:** Genom att erbjuda enkel källsortering minskar man risken för att skräp hamnar på marken.
- **Ökar återvinningen:** Det gör det lättare att återvinna material som annars skulle kunna förbrännas eller hamna i restavfallet.

- **Bidrar till en hållbar miljö:** Det är ett steg mot en mer cirkulär ekonomi genom att öka andelen återvunnet material.
- **Förbättrar miljöupplevelsen:** En renare miljö med fungerande avfallshantering är mer inbjudande för alla.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Källsortering offentlig miljö investeringar, 2025-11-18 (rev)

Producentansvar för förpackningar Naturvårdsverket, 2025-11-18

Kommunalt insamlingsansvar för förpackningsavfall – FNI-kravet: 2025-11-18

Källsortering på offentlig plats- Håll Sverige rent, 2025-11-18

De dokument som ska ligga till grund för beslut är dels de lagar och paragrafer som anger vilket ansvar som åligger kommunerna i arbetet med att implementera källsortering i offentlig miljö. Branschorganisationerna Avfall Sverige och Håll Sverige Rent har publicerat rekommendationer och kommentarer för att underlätta för kommunernas arbete att införa källsortering. SKR:s upphandlingsenhet har genomfört upphandlingar av sorteringsystem för att underlätta för kommunerna vid avrop och eventuell konkurrensutsättning.

Bedömning

Implementering av källsortering i offentlig miljö har sin grund i ändrad lagstiftning och är därmed tvingande för samtliga kommuner. Hur-frågorna angående källsortering i offentlig miljö är både en tolkning av branschorganisationer, tex Håll Sverige Rent, Avfall Sverige, samt kommuner som ligger i framkant i implementeringen av källsortering. Under 2025 har lagstiftaren succesivt kommit med förtydliganden vilket medför att många kommuner ligger sent i såväl införandeprocessen som budgetprocessen. Bedömning är därför att det finns förståelse för att samtliga kommuner inte kommer att hinna genomföra samtliga investeringar och en fullt utbyggd infrastruktur för källsortering innan den 1 januari 2026. En rimlig målsättning för Borgholms kommun är att implanteringen påbörjas under kvartal 1, 2026 är genomförd innan sommaren. Under hösten 2025 har såväl lagstiftare som branschorganisation förtydligat att

- Vid torg och parker som är större än 2000 m² ska källsortering finnas för plast, papper, färgat och ofärgat glas, metall samt restavfall. Naturvårdsverkets ersättning för källsorterad plast utgår enbart i detta fall.
- Vid ”Andra populära platser är plast och restavfall ett minimikrav. Vid andra populära platser är minimikravet källsortering av papper, plast och restavfall. Här utgår dock ingen ersättning från Naturvårdsverket ännu.
- Tillgången till så kallade pantrör är en rekommendation.

I ett senare skede i processen och analysen har framkommit att det finns andra intressenter som söker samverkan. Länsstyrelsen ansvarar bland annat för stränder och naturskyddsområden där källsortering kommer att vara aktuell. Samverkan kan i så fall vara att Länsstyrelsen får stå för investeringen i källsorteringssystemen men köper hanteringstjänsten av kommunen. I skrivande stund finns ingen klar bild hur omfattande ett sådant uppdrag skulle kunna vara.

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall.

Konsekvensanalys

Införande av källsortering i offentlig miljö är tvingande genom lagstiftning. Borgholms kommun kan välja att enbart tillämpa källsortering av samtliga fraktioner vid torg och parker som är större än 2000 m² och vid andra populära platser tillämpa minimikravet med källsortering av papper, plast och restavfall. Tekniska avdelningen har gjort bedömningen att källsortering av flera fraktioner vid till exempel badstränder och hamnar (andra populära platser) bör ha sortering av fler fraktioner då den typen av fraktioner ofta uppstår där. Lagstiftaren och intresseorganisationer indikerar att kraven för andra populära platser kommer att få samma höga krav som torg och parker. Kommunens införande av källsortering i hushållen bör även återspeglas i det offentliga rummet.

Naturvårdsverket om ”Andra populära platser” och betydande mängd avfall:

Många kommuner saknar tillförlitliga data om hur stor andel av det avfall som samlas in på offentliga platser som består av förpackningsavfall. Bedömningar från ett flertal kommuner tyder dock på att uppkomna mängder restavfall på en offentlig plats korrelerar väl med mängden förpackningsavfall som förväntas genereras på platsen. Naturvårdsverket bedömer därför att mängden restavfall är en god indikator för att uppskatta om det uppstår betydande mängder förpackningsavfall på en viss plats.

Naturvårdsverket rekommenderar att kommunen bedömer den betydande mängden förpackningsavfall genom parametrarna; behållarvolym för restavfall och antalet tömningar.

Eftersom säsongvariationer har stor inverkan på mängden avfall som genereras på en plats är Naturvårdsverkets rekommendation att dessa variationer beaktas när kommunen bedömer betydande mängder. För att en säsong ska betraktas som tillräckligt lång bör den vara i minst en månad.

I återremissen efterfrågas mängden av källsorterade fraktioner. 2025 uppgick vikten av restavfall till 40 ton exklusive hamna och ställplatser, vilka uppskattas till ca 15 ton. Merparten följer turistsäsongen. För att beräkna eventuella intäkter för plastfraktioner har Naturvårdsverkets kalkylmodell använts. Se bilaga 1, kalkyl.

Nedan några exempel på behållarvolym och tömningsfrekvens.

Borgholms innerstad

Byrum 125L, 40 st, tömningsfrekvens 3 ggr/dag, 120 dgr = 1800 m³ (högsäsong)

Små sopkärl 93 m³ (högsäsong)

Köpingsviks badstrand, 660L = 221 m³, sopsäckar 167 m³ totalt 388 m³ (högsäsong)

Viktigt i sammanhanget framgår att arrangörer av offentliga utomhusevenemang gäller att de från och med 1 januari 2024 måste ge besökarna möjlighet att källsortera förpackningsavfall. I flertalet fall saknas kunskap om kraven vilket medför att källsorteringen uteblir. Avfallet hamnar därmed i kommunens kärl.

Källsorteringssystem SORTIFY	Plats	Antal fraktioner	Antal fraktioner minimikrav	Budgetpris per enhet	Budgetpris källsorterings station
Borgholm	Torget	6	6	14 000 kr	84 000 kr
	Societetsparken	6	6	14 000 kr	84 000 kr
	Bäckmanska norra delen	2	1	14 000 kr	28 000 kr
	Sjöstugan Parkering	6	3	14 000 kr	84 000 kr
	Sjöstugan udden	2	2	14 000 kr	28 000 kr
	Dovrevikens badplats	2	2	14 000 kr	28 000 kr
	Yttre hamnen	2	2	14 000 kr	28 000 kr
	Borgholms slott	6	6	14 000 kr	84 000 kr
Köpingsvik	Buss stationen	2	1	14 000 kr	28 000 kr
	Sinus, nordost om WC	6	6	14 000 kr	84 000 kr
	Grönhag	2	2	14 000 kr	28 000 kr
	Smedjan	2	2	14 000 kr	28 000 kr
	Klinta	2	2	14 000 kr	28 000 kr
Djupvik	Badstrand, använder befintliga	0	0	0 kr	0 kr
Löttorp	Torget	6	6	14 000 kr	84 000 kr
	Marknadsvägen, parkering	2	1	14 000 kr	28 000 kr
Sandvik	Hamnen	2	2	14 000 kr	28 000 kr
Byxelkrok	Hamnen	6	6	14 000 kr	84 000 kr
Nabbelund	Hamnen	3	2	14 000 kr	42 000 kr
Böda	Hamnen	2	2	14 000 kr	28 000 kr
Kårehamn	Hamnen	2	2	14 000 kr	28 000 kr
Stora Rör	Hamnen vid väg till stranden	6	6	14 000 kr	84 000 kr
Odefinierad	Andra välbesökta platser	12	12	14 000 kr	168 000 kr
Delsumma källsorteringssystem		87	80		1 218 000 kr
Frakt				1 120 000 kr	28 500 kr
Transport trailer för sorteringskärl		2		80 680 kr	161 360 kr
Hänvisningsskyltar		12		2 000 kr	24 000 kr
Anpassning hub för källsortering i Borgholm, Köpingsvik och Böda Hamn.		3		90 000 kr	270 000 kr
Kärlvärdare Borgholm, Köpingsvik och Böda Hamn.		3		110 000 kr	330 000 kr
Betongfundament					185 000 kr
Summa investeringar					2 216 860 kr

2-i-1 lösning och ersättning

Enligt Naturvårdsverket (NV) ska det ”stå kommuner fritt att bedöma behov av behållarstorlek efter lokala behov.”

Därför har vi skapat en möjlighet att dela upp 1 kärl – både Mango och Mango XL – i 2 fraktioner för att ni ska kunna spara plats, fördela vikt mer ergonomiskt (glas) och effektivisera källsorteringen.

För att kunna förstå hur en sådan uppdelning påverkar ersättningen, ställde vi en fråga till NV huruvida 1 säck kan likställas 1 behållare, med tanke på att det finns lösningar på marknaden som har ett gemensamt tak, botten och hölje – där innanmäte är ett enda stort avlångt öppet utrymme och konstruktionen saknar mellanväggar helt.

Svaret från Naturvårdsverket lyder:

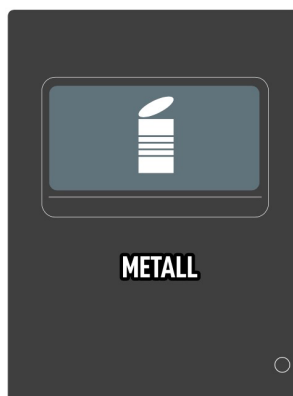
“Ersättningsföreskrifterna utgår från en fast och en rörlig ersättning vilka gäller även vid de förutsättningar som du beskriver.”

Med andra ord: 1 säck/fack = 1 behållare.

Därför, genom att tillåta källsortering i 5 fraktioner (exklusive Restavfall), trots att ni använder 4 kärl för ändamålet, söker ni ersättning:

Fast ersättning: för 5 behållare

Rörlig ersättning: för tömning av 5 fraktioner

Räkneexempel

Premiss 1. En kommun har 10 stationer med 5 fraktioner (+ restavfall, men den får man inte ersättning för) på torg / parker som är över 2000 m² och där det förekommer betydande mängd skräp.

Kommunen valde att göra en 2-i-1 uppdelning i ett kärl: Färgat / Ofärgat glas

Premiss 2. Kärlets volym är 125 L (det vill säga hamnar inom "basnivå")

Premiss 3. Stationerna (det vill säga alla fraktioner) töms 5 gånger i veckan under sommarens 6 veckor, 3 gånger i veckan under sommarens resterande 6 veckor, samt 1 gång i veckan under de resterande 40 veckorna.

Period	Veckor	Tömningar/vecka	Antal tömningar
Sommar, högsäsong	6	5	30
Sommar, övrig	6	3	18
Resterande året	40	1	40
Totalt per år	–	–	88 tömningar/fraktion

Ersättning

Ersättningsdel	Formel (alla variabler inkluderade)	Årlig ersättning
Fast ersättning	1 142 kr × 5 fraktioner × 10 stationer	57 100 kr
Rörlig ersättning	35 kr × 5 fraktioner × 10 stationer × 88 tömningar	154 000 kr
Omlastningskostnad	(57 100 kr + 154 000 kr) × 1/9	23 455 kr
 Total årlig ersättning	57 100 + 154 000 + 23 455	234 555 kr

Alla dessa uppgifter om ersättningen är tagna direkt från Naturvårdsverket. Dubbelkolla mot det befogade dokumentet från NV. Trots trippelkontroll, så är jag bara en människa.

Inköp, etablering och administration

Inköpskostnaden för 10 källsorteringsstationer, bestående av 5 Mango-moduler med singelinkast (Restavfall, Metall, Plastförpackningar, Pappersförpackningar samt Ofärgat/Färgat glas) i RAL 7016 inklusive dekaler, upphandlade enligt Adda-avtal, uppgår till:

Total investering (fraktfritt): 437 000 kr.

Etableringskostnaden per station kan variera avsevärt beroende på om leveransen sker på ett gemensamt plåtfundament som inte kräver perfekt underlag, eller om kommunen planerar för markförankring i befintligt underlag eller om det finns behov av platsättning / specialanpassad gjutning.

Administrativa kostnaderna är också svåra att uppskatta, då processen kan omfatta allt från en snabbare direktupphandling till ett mer tidskrävande öppet förfarande med omfattande anbudsutvärdering, samt efterföljande dialog kring, exempelvis, färgsättning och dekaler.

Därför lämnas bedömningen av etablerings- och administrationskostnader till er egen expertis.

Det vi däremot tydligt kan konstatera är att själva investeringen i kärlden återbetalar sig snabbt genom ersättningsmodellen.

Tömning och omlastning

Säckhantering

För er som deltagit i vår utbildning är principen om *kapacitetsmatching* redan välbekant. Grundpremisen är att lagstiftningen i sig inte förändrar människors konsumtionsmönster, utan främst påverkar hur befintliga avfallsmängder fördelas mellan olika fraktioner. När källsorteringsstationer etableras bör därför befintliga kärl tas bort i samma kapacitet, så att personalens arbetsrutiner i praktiken förblir oförändrade.

Antalet hanterade säckar kan i stort sett vara detsamma (om de äldre och de nyare kärl är snarlika i volym). Skillnaden är att säckar som tidigare tömdes utan ersättning nu ersätts per tömning när de innehåller återvinningsbart material. På så vis skapas ett ekonomiskt utrymme som kan användas till att skapa, exempelvis, en mellanlagringsstation anpassad efter verksamhetens faktiska flöden, ytor och kapacitetsbehov.

Detta möjliggör en logistklösning som är både operativt effektiv och långsiktigt hållbar – och som samtidigt säkerställer att kommunen får rimlig kompensation för det arbete som utförs inom ramen för den nya lagstiftningen.

Kärlhantering

Även vid hantering av kärl rekommenderas *kapacitetsmatching*. Det är dock avsevärt mer komplext att fastställa de faktiska tömningskostnaderna per kärl, eftersom dessa påverkas av flera variabler, bland annat:

- tömningsfrekvens per fraktion
- om tömningen utförs av egen personal med egna fordon, exempelvis utrustade med kärllvärdare
- eller om tömningen är upphandlad via en extern entreprenör

Eftersom dessa faktorer kan variera kraftigt mellan kommuner – och i vissa fall även mellan stadsdelar – är det svårt att ange generella kostnadsnivåer. Varje organisation behöver därför utgå från sina egna förutsättningar, resurser och avtal när man beräknar den faktiska tömningskostnaden per kärl och bedömer om ersättningen motsvarar de kostnader som uppstår.

En tydlig fördel med kärllhantering är att kommunen helt kan undvika behovet av en mellanlagringsstation, vilket annars ofta är nödvändigt vid säckhantering på grund av rapporteringskravet på mängden insamlat material. Vilket i sin tur kräver vägning.

Och det är just vägningmomentet som vårt nästa uppdateringsmejl kommer att fokusera på.